

۴. تضمین در معاملات دولتی

ماده ۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۰)

– به دولت اجازه داده می‌شود براساس پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، برای انجام معاملات دولتی سایر ضمانت‌های معتبر^{۱۱۸۰} مانند اوراق بهادار (سفته، بیمه‌نامه و...) و مطالبات پیمانکاران و مشاوران از محل صورت کارکرد و تعدیل قطعی آنان را علاوه بر ضمانت‌نامه‌های موجود یا سپرده نقدی (به استثناء چک) به عنوان ضمانت‌نامه تعیین نماید»

ماده ۴۱ آیین‌نامه معاملات دولتی مصوب ۱۳۴۹

– دریافت ضمانت‌نامه بانکی یا اسناد خزانه یا اوراق قرضه دولتی به عنوان سپرده شرکت در مناقصه یا مزایده و یا تضمین حسن انجام معامله بلامانع می‌باشد و در هر صورت به تشخیص دستگاه مناقصه‌گزار در هر موقع قابل تبدیل به یکدیگر^{۱۱۸۱} می‌باشند.

آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی^{۱۱۸۲}

شماره ۱۲۳۴۰۲/ت/۵۰۶۵۹-هـ تاریخ ۱۳۹۴/۹/۲۲

وزارت امور اقتصادی و دارایی- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
هیأت وزیران در جلسه ۱۳۹۴/۸/۲۴ به پیشنهاد شماره ۸۴۵۱ مورخ ۱۳۹۴/۲/۲۰ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد ماده ۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت^{۱۱۸۳} (مصوب ۱۳۸۰) و ماده ۲۳ قانون برنامه و بودجه^{۱۱۸۴} کشور (مصوب ۱۳۵۱) آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی را شرح زیر تصویب کرد:^{۱۱۸۵}
ماده ۱- هدف و دامنه کاربرد این آیین‌نامه به شرح زیر می‌باشد:

^{۱۱۸۰} مطابق ماده ۴۱ آیین‌نامه معاملات دولتی سال ۱۳۴۹ تضامین معتبر عبارت بودند از: ضمانت‌نامه بانکی، اسناد خزانه و اوراق قرضه دولتی

^{۱۱۸۱} نکته: از این گزاره، دو معنی قابل برداشت است که هر کدام موافقت و مخالفتی دارد:
۱- تضامین می‌توانند هر کدام فقط در موقع فرایند در حال انجام (فرایند مناقصه یا فرایند قرارداد) به نوع دیگری تبدیل شوند.

۲- سپرده شرکت در مناقصه بعد اعلام برندگی مناقصه‌گر می‌تواند به عنوان تضمین انجام تعهدات مورد قبول واقع شده و تبدیل شود؛ البته باید اذعان نمود ضمانت‌نامه‌های بانکی، بیمه‌ای و صندوق‌ها برای شرکت در مناقصه، اصولاً قابل تبدیل نیستند.

*از نظر نگارنده سپرده نقدی، وثیقه ملکی و اوراق مالی اسلامی اگر به عنوان تضمین شرکت در مناقصه ارایه شده باشند، با اعلام برنده و تکمیل کسری احتمالی و امضای قرارداد، قابلیت تبدیل به تضمین انجام تعهدات را دارند.
*همچنین درخواست تبدیل تضامین یکی از حقوق مناقصه‌گران یا پیمانکاران است و دستگاه اجرایی برای عدم پذیرش آن باید دلیل قانع کننده، مقبول، غیرجانبدارانه و در جهت رعایت منافع عمومی داشته باشد.

^{۱۱۸۲} در اینجا عنوان دولت به معنای مجموعه «بخش عمومی» بکار رفته و مستند آن قوانین اشاره شده در بند الف و ب ماده ۱ همین قانون است.

^{۱۱۸۳} «به دولت اجازه داده می‌شود براساس پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، برای انجام معاملات دولتی سایر ضمانت‌های معتبر مانند اوراق بهادار (سفته، بیمه‌نامه و...) و مطالبات پیمانکاران و مشاوران از محل صورت کارکرد و تعدیل قطعی آنان را علاوه بر ضمانت‌نامه‌های موجود یا سپرده نقدی (به استثناء چک) به عنوان ضمانت‌نامه تعیین نماید»

^{۱۱۸۴} ماده ۲۳- سازمان برای تعیین معیارها و استانداردها همچنین اصول کلی و شرایط عمومی قراردادهای مربوط به طرح‌های عمرانی آیین‌نامه‌ای تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران براساس آن دستورالعمل لازم به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ می‌نماید و دستگاه‌های اجرایی موظف به رعایت آن می‌باشند.

^{۱۱۸۵} از مواد مورد اشاره در مقدمه فقط اجازه تعیین انواع ضمانت‌نامه‌های معتبر برای دولت مستفاد می‌گردد نه تعیین مقدار آنها!

الف- هدف: تحکیم تعهدات مناقصه‌گران یا داوطلبان و طرف‌های قراردادی، در اجرای قانون برگزاری مناقصات (مصوب ۱۳۸۳) و قانون آیین‌نامه معاملات دولتی (مصوب ۱۳۴۹) از طریق تبیین و تنظیم تضمین لازم برای معاملات با موضوع خرید انواع کالاها و خدمات و نیز ارجاع کار و تشکیل آن معاملات از جمله قراردادهای خرید خدمات مشاوره، مدیریت طرح، امور پژوهشی و تحقیقاتی، امور نرم‌افزاری، امور پیمانکاری در زمینه‌های احداث و ساخت، طرح و ساخت (صنعتی یا غیرصنعتی)، نصب، ساخت و نصب، ترابری و انواع پیمانکاری تعمیر، نگهداری و بهره‌برداری، خدمات پشتیبانی، امور حمل و نقل، اجاره و استجاره^{۱۱۸۶} و نیز خرید ماشین‌آلات، تجهیزات، لوازم، مصالح، مواد و دیگر انواع کالا و همچنین موارد مشابه آن‌ها، به تنهایی یا به صورت ترکیبی از دو یا چند مورد از آن‌ها.

ب- دامنه کاربرد: تمام دستگاه‌های موضوع بند (ب) ماده ۱ قانون برگزاری مناقصات^{۱۱۸۷} (مصوب ۱۳۸۳) و دستگاه‌های موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری^{۱۱۸۸} (مصوب ۱۳۸۶) و نیز مواد ۲ تا ۵ قانون محاسبات عمومی^{۱۱۸۹} کشور (مصوب ۱۳۶۶) برای انجام معاملات و ارجاع کار در اخذ تضمین مورد نیاز، تابع ضوابط مندرج در این آیین‌نامه هستند.

تبصره- در قراردادهای بیمه، اخذ تضمین از بیمه‌گر موضوعیت ندارد.^{۱۱۹۰}

ماده ۲- در این آیین‌نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف- تضمین: سپردن مال یا وجه نقد^{۱۱۹۱} یا به عهده گرفتن تعهد فرعی یا مضاعف به منظور پایبندی به یک تعهد اصلی و شروط مربوط به آن.

ب- ضمانت‌نامه: سندی برای توثیق تعهدات متعهد که شخص ثالثی (ضامن) براساس درخواست متعهد (مضمون‌عنه) و با رعایت ضوابط مربوط تعهد می‌کند که در سررسید یا شرایط معین، مبلغ معینی را بابت موضوع خاصی که مربوط

^{۱۱۸۶} ر.ک. به زیرنویس بند ب ماده ۶ همین آیین‌نامه

^{۱۱۸۷} قوای سه‌گانه جمهوری اسلامی ایران اعم از: وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری دولتی، شرکت‌های بیمه دولتی، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی (در مواردی که آن بنیادها و نهادها از بودجه کل کشور استفاده می‌نمایند)، مؤسسات عمومی، بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی، شورای نگهبان قانون اساسی و همچنین دستگاه‌ها و واحدهایی که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر یا تصریح نام است. آیه موجب تبصره ۳ ماده ۱۵ آیین‌نامه معاملات شهرداری، شهرداری مراکز استان نیز مشمول هستند]

^{۱۱۸۸} دستگاه اجرایی: کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر و یا تصریح نام است

^{۱۱۸۹} این مواد به تعریف وزارتخانه، مؤسسه دولتی، شرکت دولتی، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی پرداخته است.

^{۱۱۹۰} لذا در مرحله قبل از قرارداد، اگر فرایند ارجاع کار، مناقصه باشد، اخذ تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار پابرجا بوده و علی‌الاصول تابع ضمانت‌نامه‌های فرایند ارجاع کار پیمانکاری است. بر همین اساس اگر در مناقصه خرید بیمه شرکتی برنده شد پس از صدور بیمه‌نامه، تضمین ارجاع کار وی آزاد خواهد شد.

^{۱۱۹۱} هیأت عمومی دیوان عالی کشور در رأی وحدت رویه شماره ۱۳۵۳۹۰/۱۰/۴ ردیف ۵۳/۵۴ که در حکم قانون است، ارزش خارجی را وجه نقد تلقی کرده است.

۴. تضمین در معاملات دولتی

به تعهد اصلی متعهد (مضمون عنه) است به ذی نفع تعهد اصلی (مضمون له) یا به حواله کرد او بپردازد.

پ- سپردن تضمین: انجام مجموعه اقدامات متعهد اصلی برای تأمین و تسلیم تضمین به مضمون له به نحوی که تضمین با رعایت تمام مقررات و ضوابط مربوط در دسترس ذی نفع تعهد (مضمون له) قرار گیرد و وی بتواند هر زمان که طبق مقررات خواست، وجه مربوط به آن را ضبط یا مبلغ ضمانت نامه را از ضامن دریافت کند.^{۱۱۹۲}

ت- آزادسازی تضمین: انجام کلیه اقدامات در اختیار مضمون له (دستگاه مناقصه گزار یا کارفرما) به منظور آن که تضمین یا ضمانت نامه از دسترس وی خارج گردد و مضمون عنه (مناقصه گر یا طرف قرارداد متعهد به تعهدات قراردادی) قادر باشد تضمین را به خود برگرداند. این اقدامات شامل اقدامات خارج از اختیار مضمون له نمی باشد.

ث- کارفرما: دستگاه های موضوع بند (ب) ماده ۱ قانون برگزاری مناقصات (مصوب ۱۳۸۳)، ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری (مصوب ۱۳۸۶) و نیز مواد ۲ تا ۵ قانون محاسبات عمومی کشور (مصوب ۱۳۶۶)^{۱۱۹۳}

ج- اشخاص: هر شخص حقیقی یا حقوقی که در فرایند ارجاع کار، داوطلب شرکت در معامله و یا طرف قرارداد دولت قرار می گیرد و نیز دارای شرایط لازم باشد.

چ- فرایند ارجاع کار: مجموعه اقدامات قانونی برای انعقاد قرارداد کارفرما با اشخاص مانند مناقصه، مزایده و ترک تشریفات یا عدم الزام به آن.^{۱۱۹۴}

^{۱۱۹۲} مطابق ماده ۴۱ قانون محاسبات «**وجوهی که** وسیله وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و شرکت های دولتی (به استثناء بانک ها و شرکت های بیمه و مؤسسات اعتباری، صندوق ضمانت سرمایه گذاری صنایع کوچک، صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک، صنایع دریایی و بیمه سرمایه گذاری فعالیت های معدنی و صندوق حمایت از توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی) **به عنوان سپرده و یا وجه الضمان و یا وثیقه و یا نظایر آن ها دریافت می گردد** باید به حساب های مخصوصی که از طرف خزانه در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و یا شعب سایر بانک های دولتی که از طرف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نمایندگی داشته باشند **افتتاح می گردد و اریز شود**، وجوه و اریز شده به حساب های مذکور که بدون حق برداشت خواهد بود باید در آخر هر ماه به حساب مخصوص تمرکز وجوه سپرده در خزانه منتقل شود.

^{۱۱۹۳} در این آیین نامه با توجه به عدم اشاره به ماده ۱۱۷ قانون خدمات مدیریت کشوری و موارد استثناء؛ به نظر می رسد تمامی نهادهای زیر نظر نهاد رهبری و نهادهای عمومی غیردولتی مانند شهرداری ها هم در انجام معاملات خود بایستی از مفاد این آیین نامه برای دریافت تضامین استفاده نمایند. لذا تا زمانی که مورد ایراد مجلس قرار نگرفته مجری خواهد بود.

^{۱۱۹۴} خرید از طریق بورس کالا یا خریدهای کوچک و استعلامی (مناقصه) هم نمونه ای از موارد است که در تعریف مد نظر نبوده است.

- ح- تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار: تضمینی که اشخاص، برای اثبات قصد و حداقلی از توان خود، به نفع کارفرما می‌سپارند تا کارفرما آنان را در مراحل بعدی فرایند^{۱۱۹۵} ارجاع کار شرکت دهد.^{۱۱۹۶}
- خ- تضمین انجام تعهدات: تضمینی است که اشخاص پس از فرایند ارجاع کار و انتخاب شدن برای معامله، به منظور اثبات پایبندی به انجام تعهدات خود باید قبل از انعقاد قرارداد^{۱۱۹۷} به کارفرما بسپارند.
- د- تضمین پیش‌پرداخت: تضمینی که اشخاص پس از انعقاد قرارداد، در قبال دریافت پیش‌پرداخت براساس اسناد ارجاع کار، به کارفرما می‌سپارند.
- ذ- سپرده^{۱۱۹۸} حسن اجرای کار: (اصلاحی ۱۴۰۰)^{۱۱۹۹} مبلغی که بابت تضمین حسن اجرای کار از هر پرداخت کارفرما به طرف قرارداد، در قالب وجه نقد یا اوراق مالی اسلامی دولت کسر و پس از دوره مقرر تعیین شده در قرارداد توسط کارفرما نگهداری و پس از حصول شرایط مندرج در قرارداد (از حیث زمان و کم و کیف اجرای تعهدات قراردادی) آزاد می‌شود.

^{۱۱۹۵} بهتر است به عبارت «فرایندهای رقابتی» اصلاح شود.

^{۱۱۹۶} با توجه به این تعریف، تضمین ارجاع کار (شرکت در مناقصه یا مزایده و...) را کسی غیر از خود متقاضی نمی‌تواند ارایه دهد.

همچنین این تعریف به تنهایی نمی‌تواند واضع حکمی باشد زیرا اولاً حکم را فقط قانون می‌دهد و آیین‌نامه فقط می‌تواند آن را تبیین نماید بنابراین در فرایندهایی مانند ترک تشریفات و عدم الزام چون حکم صریحی برای اخذ و نحوه ضبط تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار نداریم این تعریف را نمی‌توان ملاک دریافت تضمین و ضبط تضمین از استعلام‌شوندگان در ترک تشریفات و عدم الزام دانست.

مضافاً بر اساس ماده ۴ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰ «دریافت هرگونه وجه، کالا و یا خدمات تحت هر عنوان از اشخاص حقیقی و حقوقی توسط وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی غیر از مواردی که در مقررات قانونی مربوط معین شده یا می‌شود... ممنوع می‌باشد». لذا به دلیل عدم وجود قانون در مورد مذکور در صورت اخذ تضمین برای فرایندهای غیررقابتی مانند استعلام یا ترک تشریفات چون هیچ مستند قانونی برای ضبط آن در صورت لزوم وجود ندارد پس صورت انجام این کار، مرتکب مشمول ماده ۶۰۰ قانون مجازات اسلامی شده و به مجازات آن محکوم می‌گردد.

^{۱۱۹۷} مستند این عبارت بند ۵ ماده ۱۱ آیین‌نامه معاملات دولتی است.

^{۱۱۹۸} ماده ۳۰ قانون محاسبات «سپرده از نظر این قانون عبارت است از:

الف- وجوهی که طبق قوانین و مقررات به منظور تأمین و یا جلوگیری از تضییع حقوق دولت دریافت می‌گردد و استرداد و یا ضبط آن تابع شرایط مقرر در قوانین و مقررات و قراردادهای مربوط است.

ب- وجوهی که به موجب قرارها و احکام صادره از طرف مراجع قضایی از اشخاص حقیقی و یا حقوقی دریافت می‌گردد و به موجب قرارها و احکام مراجع مذکور کلاً یا بعضاً قابل استرداد می‌باشد.

ج- وجوهی که بر اساس مقررات قانونی توسط اشخاص نزد دستگاه‌های دولتی به نفع اشخاص ثالث تودیع می‌گردد تا با رعایت مقررات مربوط به ذینفع پرداخت شود.

تبصره- وجوهی که توسط دستگاه‌های دولتی به موجب مقررات تحت عنوان ودیعه و یا حق اشتراک آب و برق، تلفن، تلکس، گاز و نظایر آن‌ها از اشخاص دریافت می‌شود از نظر این قانون سپرده تلقی نمی‌گردد و از هر نظر مشمول مقررات مربوط به خود می‌باشد.»

^{۱۱۹۹} به موجب بند ۱ مصوبه شماره: ۵۲۱۱/ت/۵۷۹۲ هـ.تاریخ: ۱۴۰۱/۱/۲۲

متن قبلی: «مبلغ نقدی که بابت تضمین حسن اجرای کار از هر پرداخت کارفرما به طرف قرارداد، کسر و در دوره مقرر تعیین شده در قرارداد در حساب سپرده کارفرما نگهداری و پس از حصول شرایط مندرج در قرارداد (از حیث زمان و کم و کیف اجرای تعهدات قراردادی) آزاد می‌شود.»

نکته: با توجه به تعریف سپرده در ماده ۳۰ و نحوه نگهداری آن در ماده ۴۱ قانون محاسبات عمومی؛ اصولاً باید سپرده وجه نقد باشد تا بتوان آن را در حساب‌های خاصی نگهداری کرد.

۴. تضمین در معاملات دولتی

(الحاقی ۱۴۰۱) ^{۱۳۰} در مواردی که سپرده حسن اجرای کار به صورت نقدی کسر می‌شود وجه مذکور باید در دوره مورد اشاره در حساب سپرده کارفرما نزد خزانه نگهداری شود. همچنین در صورت عدم آزادسازی/استرداد سپرده‌های حسن اجرای کار مکسوره در قالب اوراق مالی اسلامی تا زمان سررسید، وجوه مربوط با آن در زمان سررسید باید به حساب سپرده کارفرما واریز شود.

ر- **تضمین حسن اجرای کار:** تعهدی که اشخاص در قبال آزادسازی سپرده حسن اجرای کار به کارفرما می‌سپارند.

ز- **کالا:** محصولی که فرایند مصرف آن از فرایند تولیدش قابل تفکیک است و مالکیت آن می‌تواند از یک شخص به شخص دیگری منتقل شود.

ژ- **خدمت:** محصولی که فرایند مصرف آن از فرایند تولید یا ایجاد آن قابل تفکیک نباشد، شامل انواع تغییرات سفارشی و خاص که به درخواست مشتری در وضعیت، شکل، موقعیت و مکان اشیا یا اشخاص صورت پذیرد و شامل انواع خدمات مشاوره، آموزشی و درمانی یا انواع پیمانکاری از جمله پیمانکاری احداث، پیمانکاری ترابری، پیمانکاری تعمیر، نگهداری یا بهره‌برداری می‌شود.

س- **تأمین کالا:** تحویل انواع کالا (که ممکن است تأمین کننده کالا تولید کننده یا فقط فروشنده آن باشد) با مشخصات و نیز در مکان، زمان و شرایط مقرر به مشتری کالا تحویل می‌دهد.

ش- **تولید:** مجموعه فعالیت‌هایی که مستقل از درخواست سفارش‌دهنده خاص، به ایجاد کالا بینجامد. تولیدکننده، مواد و مصالح مورد نیاز تولید را تهیه و محصول تولید شده را برای انتقال عین یا منفعت آن به متقاضیان احتمالی آینده آماده می‌سازد.

ص- **پیمانکاری:** هر نوع خدمت که براساس فعالیت مشخص و قیمت کل یا قیمت واحد کار مشخص و به صورت حجمی ^{۱۳۰} قابل واگذاری به اشخاص باشد از قبیل پیمانکاری احداث، پیمانکاری باربری و ترابری، پیمانکاری ساخت، پیمانکاری امور اداری و تایپ، پیمانکاری تنظیف، پیمانکاری طبخ غذا.

^{۱۳۰} به موجب بند ۱ مصوبه شماره: ۷۳۳/ت/۸۰/۵۹۸۱۹-هـ/تاریخ: ۱۴۰۱/۵/۱۵ این پاراگراف الحاق گردید.

متن مقرر: «۱- در بند (ذ) ماده (۲)، بعد از عبارت "آزاد می‌شود" عبارت ".... الحاق می‌شود».

^{۱۳۰} در بند د آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۲ قانون مدیریت خدمات کشوری ۱۳۸۹ قرارداد حجمی «قراردادی که براساس فعالیت مشخص، حجم کار معین، قیمت هر واحد کار و قیمت کل، به طور شفاف و مشخص منعقد می‌شود» تعریف شده است از سویی براساس نظر معاون حقوقی، امورمجلس و استان‌های معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور وقت در نامه شماره: ۲۳۰/۹۱/۱۸۳ تاریخ: ۱۳۹۱/۱/۸؛ «هر فعالیتی در حوزه (پشتیبانی خدماتی) اگر دارای ویژگی‌های زیر باشد، فعالیت حجمی محسوب می‌شود (وجود هر ۴ ویژگی ضروری است):

۱- کمیت‌پذیر بوده و حجم کار و قیمت هر واحد کار مشخص باشد (قابل تعیین باشد). ۲- فعالیت‌هایی که ارتباطی با وظایف اصلی دستگاه نداشته باشد، به عبارت دیگر؛ خدماتی است که دستگاه به خود ارایه می‌دهد. ۳- برای انجام خدمات، نیاز به بکارگیری نیروی انسانی تمام وقت نباشد. ۴- برای انجام خدمات نیازی به استفاده از امکانات، ابزار، تجهیزات و ساختمان‌های اداری دستگاه اجرایی نباشد.»

ض - ساخت:^{۱۲۰۲} خدماتی که به ایجاد کالایی اعم از سازه‌های پیش‌ساخته، تأسیسات قابل حمل یا ماشین‌آلات و تجهیزات طبق سفارش کارفرما و برای استفاده در محلی دیگر (محلی غیر از محل ساخت) بیانجامد. معمولاً تهیه مواد و مصالح مورد نیاز ساخت با سازنده است.

ط - احداث:^{۱۲۰۳} خدماتی که به ایجاد سازه، ساختمان، تأسیسات یا مستحذاتی از قبیل خطوط لوله، سد، کانال، فرودگاه، نیروگاه، راه، راه‌آهن، بارانداز، بندر، پل، تونل، انواع کارخانه‌های صنعتی و معدنی در ساختگاه مربوط به کارفرما بیانجامد. خدمات احداث ممکن است همراه با تعهد تهیه مواد و مصالح مورد نیاز برای احداث بوده یا نباشد. در ترکیبات سنتی مانند «طرح و ساخت» (صنعتی یا غیرصنعتی) «ساخت» در همین معنای «احداث» به کار رفته است.

ظ - نصب: خدمتی به منظور برپا کردن، جای دادن یا پیوند دادن هر سامانه یا بخش کارکردی مستقل آن، در بخش‌هایی دیگر یا با بخش‌های دیگر به نحوی که امکان بهره‌برداری مناسب آن فراهم گردد.

ع - امور ساختمانی: انواع اقدامات لازم برای احداث پروژه‌های عمرانی یا صنعتی از قبیل انواع ساختمان، ابنیه، خطوط لوله، سد، کانال، فرودگاه، نیروگاه، راه و راه ریلی (راه‌آهن)، بندر و بارانداز، پل و تونل و انواع کارخانه‌ها از جمله کارخانه‌های صنعتی، معدنی، شیمیایی و کشاورزی.

غ - بهره‌برداری: خدمت مستمری که جهت استفاده اقتصادی و ایمن از مستحذات یا تأسیسات برای تأمین اهداف مقرر با کیفیت و کمیت مقرر که باید بر مبنای برنامه مدون و براساس دستورالعمل‌ها و راهنمایی‌های فنی مناسب صورت پذیرد.

ف - نگهداری: خدمتی شامل مجموعه فعالیت‌هایی که به طور مشخص و معمولاً برنامه‌ریزی شده و با هدف جلوگیری از خرابی ناگهانی مستحذات، سامانه‌ها، ماشین‌آلات، تجهیزات یا تأسیسات انجام می‌گیرد تا با این کار قابلیت اطمینان و در دسترس بودن آن‌ها افزایش یابد.

ق - تعمیرات: خدمتی شامل مجموعه‌ای از فعالیت‌ها که بر روی مستحذات، سامانه‌ها، ماشین‌آلات، تجهیزات یا تأسیسات یا وسیله‌ای که دچار افت کارایی یا از کارافتادگی شده است انجام می‌شود تا به حالت قابل بهره‌برداری بازگردند و برای انجام وظیفه‌ای که به آن محول شده است، دوباره آماده شوند.

ک - ماشین‌آلات: مجموعه‌ای از قطعات، تجهیزات، یا اجزای مرتبط که حداقل یکی از آن‌ها متحرک بوده و دارای محرک و مهارکننده مناسب است و به منظور کاربرد مخصوصی به ویژه فرآوری، پردازش، عمل‌آوری، حرکت، ساخت، تولید، احداث یا نصب به یکدیگر متصل شده‌اند.^{۱۲۰۴}

^{۱۲۰۲} این تعریف با تعریف ساخت [فعالیت‌هایی که از طریق ساخت کارخانه‌ای یا اجرای در محل، به تحقق عینی یک طرح یا پروژه منجر شود.] در بند ۱۱ ماده ۲ آیین‌نامه ارزیابی کیفی متفاوت بوده و تعریف جدید ارایه می‌دهد که همان manufacture در اصطلاح فرنگی است.

^{۱۲۰۳} همان Building است.

^{۱۲۰۴} انواع خودرو نیز داخل در این تعریف است.

۴. تضمین در معاملات دولتی

گ- ماشین آلات سفارشی: ماشین آلاتی که سازنده طبق سفارش کارفرما برای کاربرد خاصی می‌سازد یا از طریق اعمال تغییراتی طبق سفارش کارفرما، آن را آماده استفاده خاص می‌سازد.

ل- ماشین آلات آماده: ماشین آلاتی که به صورت آماده قبلاً تولید شده و برای استفاده‌های عمومی آماده عرضه یا تحویل می‌شود.

م- اعتبار اسنادی: ^{۱۲۰۵}سند الزام‌آوری که با تنظیم و مبادله آن، کارفرما (خریدار) از بانک درخواست می‌کند تا انجام مراحل پرداخت به فروشنده بابت کالای ارسالی یا خدمت انجام شده را طبق قرارداد و پس از تأیید وی تعهد کند.

ن- (الحاقی ۱۴۰۰) ^{۱۲۰۶}اوراق مالی اسلامی دولت: اوراق بهادار اسلامی با نام منتشرشده توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی به نیابت از دولت نظیر اوراق مشارکت، ^{۱۲۰۷}انواع صکوک اسلامی (از جمله اجاره، وکالت و منفعت) و اسناد خزانه اسلامی که در چهارچوب عقود اسلامی و به موجب قانون و مقررات مربوط، به قیمت اسمی مشخص برای مدت معین به صورت ریالی یا ارزی منتشر می‌شود.

ماده ۳- کارکرد تضامین به شرح زیر است:

الف- تضمین شرکت در فرایند/ارجاع کار. ^{۱۲۰۸}
ب- تضمین قراردادهای شامل موارد زیر است: ^{۱۲۰۹}

^{۱۲۰۵} این عبارت در این آیین‌نامه مورد استفاده قرار نگرفته ولی در ماده ۶۲ قانون محاسبات کشور و ماده ۲ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و آیین‌نامه آن روش استفاده آن آمده است. در انتهای همین فصل فرم آن نیز درج گردیده است.

^{۱۲۰۶} به موجب بند ۲ مصوبه شماره: ۵۲۱۱/ت/۵۷۵۹۲-هـ تاریخ: ۱۴۰۰/۱/۲۲

^{۱۲۰۷} مطابق ماده ۲ قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت مصوب ۱۳۷۶ «اوراق مشارکت، اوراق بهادار با نام یا بی‌نامی است که به موجب این قانون به قیمت اسمی مشخص برای مدت معین منتشر می‌شود و به سرمایه‌گذاری که قصد مشارکت در اجرای طرح‌های موضوع ماده (۱) را دارند واگذار می‌گردد. دارندگان این اوراق به نسبت قیمت اسمی و مدت زمان مشارکت، در سود حاصل از اجرای طرح مربوط شریک خواهند بود» و براساس بند س ماده ۲۸ قانون الحاق ۲ مصوب ۱۳۹۳ «خرید دست اول اوراق مشارکت توسط بانک‌های دولتی و شرکت‌ها و مؤسسات و واحدهای وابسته و تابع آن‌ها ممنوع است».

^{۱۲۰۸} بند چ ماده ۲ «مجموعه اقدامات قانونی برای انعقاد قرارداد کارفرما با اشخاص مانند مناقصه، مزایده و ترک تشریفات یا عدم الزام به آن»

^{۱۲۰۹} در برخی از قراردادهای از جمله تعمیر و نگهداری، راه اندازی یا فقط اجرا ممکن است لوازم و تجهیزاتی به طور امانی تحویل پیمانکار شود که قیمت آن بالا بوده یا حتی گاهی از مبلغ خود قرارداد بیشتر باشد در این خصوص نیز بهتر است نوعی تضمین تعریف گردد. اما با توجه به اینکه مستخدم دولت، به عنوان اداره‌کننده (و نه مالک)، ملزم به رعایت غبطه، صرفه و صلاح بیت‌المال و کشف نفع برتر عمومی است و این لوازم و تجهیزات در دست مستخدم امانت است؛ اخذ وثیقه معادل مال به امانت داده شده و اخذ رسید امانی برای پیگیری‌های کفیری در آینده پیشنهاد می‌گردد.

البته در خصوص بخشی از مشکل مراجعه به ماده ۸۱ قانون تنظیم و آیین‌نامه آن راهگشا است این ماده اذعان دارد: «به منظور کمک به تهیه به موقع مصالح، تجهیزات، ماشین‌آلات، قطعات یدکی مورد نیاز پیش‌بینی شده در طراحی طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تا میزان پنج درصد (۵٪) اعتبارات مصوب طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی و ده درصد (۱۰٪) اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مصوب استانی، جهت خرید لوازم و مصالح فوق اختصاص داده می‌شود و دستگاه‌های اجرایی حسب مورد مکلفند پس از تحویل کالاها و مصالح خریداری شده به پیمانکاران، هزینه تمام شده آن‌ها را به میزانی که در آیین‌نامه این ماده پیش‌بینی خواهد شد از صورت‌وضعیت کسر و مابه‌التفاوت به هزینه قطعی طرح منظور می‌گردد».

۱- تضمین انجام تعهدات^{۱۲۱۰}

۲- تضمین پیش پرداخت^{۱۲۱۱}

۳- تضمین حسن اجرای کار

ماده ۴- ضمانت‌نامه‌های^{۱۲۱۲} مقرر در آیین‌نامه به شرح زیر می‌باشد:

الف- ضمانت‌نامه بانکی^{۱۲۱۳} و یا ضمانت‌نامه‌های صادره از سوی مؤسسات اعتباری غیربانکی که دارای مجوز فعالیت از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران هستند.^{۱۲۱۴}

ب- اصل فیش واریز وجه نقد به حساب سپرده^{۱۲۱۵} بانکی مجاز.^{۱۲۱۶}
پ- ضمانت‌نامه صادره توسط مؤسسات بیمه‌گر دارای مجوز لازم^{۱۲۱۷} برای فعالیت و صدور ضمانت‌نامه از سوی بیمه مرکزی ایران.^{۱۲۱۸}

^{۱۲۱۰} در خصوص زمان و جایگاه فرایندی ارایه این تضمین در بند ۵ ماده ۱۱ آیین‌نامه معاملات دولتی و بند خ ماده ۲ همین مقرر آمده است «باید قبل از انعقاد قرارداد اخذ شود»؛ ولی در ماده ۳۴ شرایط عمومی پیمان گفته شده «موقع امضای پیمان... تسلیم کارفرما کند» که تضاد دارد و باید قانون اجرا شود.

^{۱۲۱۱} **فرق بین علی‌الحساب و پیش‌پرداخت چیست؟**
با توجه به ماده ۲۸ و ۲۹ قانون محاسبات عمومی کشور علی‌الحساب در ازای خدماتی که انجام شده پرداخت می‌گردد، ولی پیش‌پرداخت جهت خدماتی که در آینده دریافت خواهد شد پرداخت می‌گردد.

^{۱۲۱۲} با توجه به تعریف بند ب ماده ۲ تمام موارد ذیل این ماده در قالب سندی برای توثیق تعهدات متعدد کاربرد دارند.

^{۱۲۱۳} در دریافت ضمانت‌نامه‌های بانکی توجه به «دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه‌های بانکی (ریالی) به شماره ۹۳/۹۶۴۷ مصوب ۱۳۹۳/۴/۱۰» خصوصاً سامانه پیام رسانی الکترونیکی مالی بانک مرکزی (سپام) و کنترل شماره اختصاصی ضمانت‌نامه ضروری است.

^{۱۲۱۴} جهت صدور و تمدید این نوع ضمانت‌نامه‌ها اخذ گواهی‌های موضوع تبصره (۱) ماده (۱۸۹) قانون مالیات‌های مستقیم یعنی ۱- گواهی پرداخت یا ترتیب پرداخت بدهی مالیاتی قطعی شده. ۲- گواهی اداره امور مالیاتی مربوط مبنی بر وصول نسخه‌ای از صورت‌های مالی ارائه شده به بانک‌ها و سایر مؤسسات اعتباری، لازم است. (نامه شماره: ۱۵۸۸۴۸/۹۸ تاریخ: ۱۳۹۶/۵/۱۲ اداره مطالعات و مقررات بانکی بانک مرکزی به شورای هماهنگی بانک‌ها)

^{۱۲۱۵} ماده ۴۱ قانون محاسبات عمومی کشور «وجوهی که ... به عنوان سپرده و یا وجه‌الضمان و یا وثیقه و یا نظایر آن‌ها دریافت می‌گردد باید به حساب‌های مخصوصی که از طرف خزانه در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و یا شعب سایر بانک‌های دولتی که از طرف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نمایندگی داشته باشند افتتاح می‌گردد واریز شود، وجوه واریز شده به حساب‌های مذکور که بدون حق برداشت خواهد بود باید در آخر هر ماه به حساب مخصوص تمرکز وجوه سپرده در خزانه منتقل شود»

در همین خصوص سامانه درخواست وجه الکترونیکی برای وجوه عمومی موضوع بخشنامه ۱۵۵/۶۹۴۱۰-ک مورخ ۱۳۹۷/۴/۹ استقرار یافته است که لازم است دستگاه‌های اجرایی نام کاربری و رمز عبور دریافت نمایند و از ۱۳۹۸/۵/۱ دریافت فیزیکی و پیگیری درخواست وجه توسط نمایندگان دستگاه‌های اجرایی در خصوص وجوه سپرده امکان‌پذیر نیست.

^{۱۲۱۶} **چک‌های تضمین شده بانکی** اگر چه با توجه به تعریف مندرج در بند ۳ ماده ۱ قانون صدور چک با اصلاحات و الحاقات بعدی چون پرداخت وجه آن توسط خود بانک صادرکننده تضمین شده لذا در حکم «وجه نقد» است، اما با قیود تعریف شده در این بند و به استناد پرازنز مندرج در ماده ۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰، به هیچ وجه قابلیت قبول به عنوان تضمین در معاملات دولتی را ندارند.

^{۱۲۱۷} بر اساس ماده ۳۸ قانون تاسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰ «برای انجام عملیات بیمه در تمام رشته‌ها یا رشته‌ای معین باید قبلاً طبق مقررات این فصل از بیمه مرکزی ایران پروانه تحصیل گردد»

^{۱۲۱۸} با استناد بند الف ماده ۹ قانون حداکثر مصوب ۱۳۹۸ «...دولت مکلف است زمینه‌های قانونی لازم را برای تاسیس و شکل‌گیری فعالیت مؤسسات تضمین غیردولتی ظرف مدت شش ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون فراهم آورد. شرکت‌های بیمه‌گر ایرانی غیردولتی مجازند نسبت به تاسیس مؤسسات تضمین براساس ضوابط و مقررات قانونی اقدام کنند.» و بر اساس بند ب آن «- **ضمانت‌نامه‌های صادره توسط مؤسسات تضمین** در زمره سایر ضمانت‌نامه‌های مجاز دستگاه‌های موضوع ماده (۲) این قانون قرار می‌گیرند و کارفرمایان مجازند به عنوان جایگزین ضمانت‌نامه بانکی، نسبت به قبول آن اقدام کنند».

۴. تضمین در معاملات دولتی

ت - سفته^{۱۳۱۹} با امضای صاحبان امضای مجاز همراه با مهر برای اشخاص حقوقی^{۱۳۲۰} معادل ۸۰ درصد^{۱۳۲۱} ارزش اسمی آن.

ماده ۳۰۷ قانون تجارت؛ سفته یا «فته طلب سندی است که به موجب آن امضاءکننده تعهد می کند مبلغی در موعد معین یا عندالمطالبه در وجه حامل یا شخص معین و یا به حواله کرد آن شخص کارسازی نماید» و به موجب ماده ۳۰۸ آن «فته طلب علاوه بر امضاء یا مهر باید دارای تاریخ و متضمن مراتب ذیل باشد: (۱) مبلغی که باید تأدیه شود با تمام حروف. (۲) گیرنده وجه. (۳) تاریخ پرداخت؛ نحوه مطالبه وجه سفته در خصوص سفته های عندالمطالبه از طریق ارسال اظهارنامه رسمی به بدهکار خواهد بود.

نکته: این نوع از ضمانت نامه در خرید و پیمانکاری فقط برای بخشی از تضمین انجام تعهدات قابل اخذ و در خرید خدمات مشاوره به طور کلی (با این نوع نگارش فقط از اشخاص حقوقی) قابل اخذ می باشد.

آیا افراد حقیقی نمی توانند سفته ارایه دهند؟! با توجه به نگارش به نظر می رسد که فقط اشخاص حقوقی می توانند از این امتیاز برخوردار شوند که نوعی تبعیض بود اما در بند ۴ ماده ۴ آیین نامه تضمین معاملات مشارکت عمومی - خصوصی به شماره: ۵۸۱۳۵/ت/۴۴۹۱۶ - ۵۸۱۳۵/ت/۴۴۹۱۶ به عنوان اراده مؤخر مقرر گذار با قرار داده شدن عبارت «همراه با مهر برای اشخاص حقوقی» درون پرانتز، به نوعی این برداشت اصلاح شد، لذا باید گفت هدف مقرر گذار از ابتدا وضع چنین تبعیضی نبوده است.

یعنی به ازای هر ۱۰۰ واحد ۱۲۵ واحد اخذ شود. (با فرمول ۱۰۰/۸۰)

ث - (اصلاحی ۱۴۰۲) ^{۱۳۳۳} گواهی خالص مطالبات قطعی تأیید شده قراردادهای کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی از سوی دستگاههای اجرایی ^{۱۳۳۳} و ذی حسابان مربوط برای همه دستگاههای اجرایی مطابق کاربرگهای پیوست این آیین نامه که تأیید شده به مهر دفتر هیأت دولت است. ^{۱۳۳۴}

تبصره - (الحاقی ۱۴۰۲) ضوابط مربوط به این بند جهت تضمین حقوق دولت توسط سازمان برنامه و بودجه کشور ابلاغ خواهد شد. ^{۱۳۳۵}

ج - (اصلاحی ۱۴۰۰) ^{۱۳۳۶} اوراق مالی اسلامی دولت

چ - وثیقه ملکی ^{۱۳۳۷} معادل ۸۵ درصد ^{۱۳۳۸} ارزش کارشناسی رسمی آن. ^{۱۳۳۹}

^{۱۳۳۲} به موجب بند ۱ مصوبه شماره: ۵۷۲۱۲/ت ۱۲۹۰۴/ت ۱۴۰۲/۴: «۱- بند (ث) به شرح زیر اصلاح می شود: ... متن قبلی: «گواهی خالص مطالبات قطعی تأیید شده قراردادهای از سوی دستگاههای اجرایی و ذی حسابان مربوط برای همان دستگاه اجرایی مطابق کاربرگهای پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیأت دولت است»

^{۱۳۳۳} بر اساس ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری «دستگاه اجرایی: کلیه وزارتخانهها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت های دولتی و کلیه دستگاههایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر و یا تصریح نام است» و از سویی بر اساس بند ۱۱ قانون برنامه و بودجه کشور سال ۱۳۵۱ عبارت «...که عهده دار اجرای قسمتی از برنامه سالانه بشود» نیز برای شناسایی دستگاه اجرایی بکار برده شده و در بند ۳ بخش نامه اجرایی بند «و» ماده ۲۸ قانون برگزاری مناقصات [ترک تشریفات] اشاره به شماره طبقه بندی دستگاه گردیده است، همچنین در بودجه های سنواتی برای هر دستگاه ردیف بودجه مشخصی وجود دارد.

بنابراین دستگاه اجرایی دارای یک ردیف و شماره طبقه بندی بوده و عهده دار اجرای قسمتی از برنامه سالانه است و یکی از نهادهای وزارتخانه، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت های دولتی و کلیه دستگاههایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر و یا تصریح نام است.

^{۱۳۳۴} مطالبات تأیید شده از نظر حسابداری قابلیت واریز به حساب سپرده را ندارد پس نمی توان آنها را در حکم وجه نقد دانست.

نکته: این نوع از ضمانت نامه در خرید و پیمانکاری برای پیش پرداخت و فقط برای ۵۰ درصد حسن اجرا قابل اخذ و در مشاوره به طور کلی قابل اخذ می باشد.

^{۱۳۳۵} طی بخشنامه شماره: ۱۴۰۲/۷۰۳۳۴۸ تاریخ: ۱۴۰۲/۱۲/۱۵ ابلاغ گردید.

^{۱۳۳۶} به موجب بند ۳ مصوبه شماره: ۵۷۲۱۱/ت ۱۲۹۰۴/ت ۱۴۰۲/۴: «۱- بند (ث) به شرح زیر اصلاح می شود: ... متن قبلی: «اوراق مشارکت بی نام تضمین شده بانکها و دولت با قابلیت بازخرید قبل از سررسید (موضوع قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت)».

^{۱۳۳۷} مال یا ملکی، وثیقه دین یا انجام تعهد یا ضمانتی قرار داده می شود؛ (تبصره ۱ ماده ۳۴ اصلاحی قانون ثبت در سال ۸۶)

آیا امکان وثیقه گذاری ملکی با ارزش بالا به عنوان ضمانت نامه برای چند مورد وجود دارد؟ «با توجه به اصول کلی به نظر می رسد امکان وثیقه گذاری مبلغ مازاد از تضمین اول به تضامین بعدی وجود دارد، اما با عنایت به آنکه در صورت ضبط ضمانت نامه اول در یک ملک که مورد ضمانت دو یا چند مورد قرار گرفته منجر به تضییع حقوق سایر کارفرمایان و تضاد منافع گردد، امکان تضمین یک ملک در بیش از یک مورد اجرای میسر نیست» [بخشی از نامه شماره ۵۴۴۰۹۲ مورخ ۹۵/۱۶/۱۶ رئیس امور نظام فنی و اجرایی سازمان برنامه و بودجه]

^{۱۳۳۸} یعنی به ازای هر ۱۰۰ واحد ۱۱۷،۶۴۷ واحد اخذ شود. (با فرمول ۱۰۰/۸۵)

^{۱۳۳۹} چنانچه مناقصه گری بخواهد از این بند استفاده نماید، فرایند محاسبه و اعلام ارزش کارشناسی از طریق مکانیزم ارجاع کار به کارشناسان رسمی دادگستری، پروسه ای عموماً طولانی و شامل ارجاع کار به کانون کارشناسان رسمی دادگستری و تعیین جلسه مربوطه، مشخص نمودن کارشناسان مرتبط، بازدید میدانی و اعلام نتیجه کارشناسی خواهد بود. مگر اینکه قبل از شرکت در مناقصه توسط مناقصه گر و حتماً بر اساس روش های قانونی مورد تأیید کارفرما که لازم است در اسناد ارجاع کار به صورت صریح به آن اشاره شود، صورت گرفته باشد. امهدی حیدرنژاد از اعضای کارگروه]

۴. تضمین در معاملات دولتی

ح- ضمانت‌نامه‌های صادره توسط صندوق‌های ضمانت دولتی^{۱۳۳۰} که به موجب قانون تأسیس شده یا می‌شوند و طبق اساسنامه فعالیت می‌نمایند.

خ- ^{۱۳۳۱} (اصلاحی ۱۴۰۰)^{۱۳۳۲} ضمانت‌نامه‌های صادر شده توسط صندوق نوآوری و شکوفایی و صندوق‌های پژوهش و فن‌آوری غیردولتی^{۱۳۳۳} موضوع ماده (۱۰۰) قانون برنامه سوم توسعه و ماده (۴۵) قانون برنامه چهارم توسعه و ماده (۴۴) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور- مصوب ۱۳۹۴- و در چهارچوب اساسنامه‌های نمونه، موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۲۵۱۸۶/ت/۵۷۴۲۱-هـ^{۱۳۳۴} مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۱ و برای تضمین موضوع مواد (۵)، (۶) و (۷) این آیین‌نامه در چهارچوب دستورالعملی^{۱۳۳۵} که با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور به تأیید رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور، رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و معاون علمی و فن‌آوری رئیس‌جمهور می‌رسد.

د- (الحاقی ۱۴۰۱)^{۱۳۳۶} ضمانت‌های مؤسسات (صندوق‌های) تضمین

^{۱۳۳۰} تعدادی از صندوق‌های ضمانت دولتی عبارتند از: صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری تعاون (وزارت تعاون)- صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری صنایع کوچک (وزارت صنعت، معدن و تجارت)- صندوق ضمانت صادرات (وزارت صنعت، معدن و تجارت) که اصولاً براساس مفاد اساسنامه خود می‌توانند نسبت به ارائه ضمانت‌نامه اقدام نمایند.

^{۱۳۳۱} این ضمانت‌نامه از اهمیت ویژه‌ای برای شرکت‌های دانش‌بنیان و همچنین شرکت‌های مستقر در پارک‌های علم و فن‌آوری که تولید محور هستند برخوردار است ولی در ابتدا فقط در خرید خدمات مشاوره قابل استفاده بود که با ابلاغ دستورالعمل سال ۹۵ در تمامی موارد از جمله مواد ۵ و ۶ و ۷ و ۸ قابل‌ارایه شد و مجدداً هم اکنون نیز به موجب این اصلاحیه بر قابل استفاده بودن آن تأکید شده است. از سویی مطابق تبصره ۲ ماده ۲۵ آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات نیز؛ «شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان برای ارایه و فروش محصولات و خدمات دانش‌بنیان خود در مناقصات دولتی مشمول تخفیف پنجاه درصدی در مبلغ سپرده شرکت در مناقصه می‌گردند».

^{۱۳۳۲} به موجب بند ۴ مصوبه شماره: ۵۲۱۱/ت/۵۷۵۹۲-هـ تاریخ: ۱۴۰۰/۱/۲۲
متمن قبلی: «ضمانت‌نامه‌های صادره توسط صندوق نوآوری و شکوفایی و صندوق‌های پژوهش و فن‌آوری غیردولتی موضوع ماده (۱۰۰) قانون برنامه سوم توسعه و ماده (۴۵) قانون برنامه چهارم توسعه و ماده (۴۴) قانون رفع رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور (مصوب ۱۳۹۴) و در چارچوب اساسنامه‌های نمونه موضوع تصویب‌نامه‌های شماره ۶۲۷۲۴/ت/۲۴۷۲۱-هـ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۸ و شماره ۷۵۵۹۳/ت/۷۵۲۲۳-هـ مورخ ۱۳۹۴/۶/۱۱ و در چارچوب دستورالعملی که با پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به تأیید رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و معاون علمی و فن‌آوری رئیس‌جمهور می‌رسد.»

^{۱۳۳۳} استفاده از این گروه به موجب بند ب ماده ۴ قانون جهش تولید دانش‌بنیان مصوب ۱۴۰۱، برای دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، بانک‌ها و مؤسسات مالی اعتباری غیربانکی و شرکت‌ها و مؤسسات تابعه و وابسته به نهادهای عمومی غیردولتی، نهادهای انقلاب اسلامی و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی، مجاز شناخته شد و به عنوان تضمین اعتباری و تضمین مربوط به فرایند ارجاع کار، خرید انواع کالا و ماشین‌آلات، معاملات پیمانکاری، انجام تعهدات، پیش‌پرداخت و حسن انجام کار قابل دریافت است.

^{۱۳۳۴} این مصوبه فقط نمونه اساسنامه را ارایه می‌نماید.

^{۱۳۳۵} بخشنامه شماره: ۹۹/۵۲۷۵۱۸ مورخ: ۱۳۹۹/۱۰/۶ سازمان برنامه و بودجه، ر.ک. به انتهای همین فصل

^{۱۳۳۶} به موجب ماده ۲۱ آیین‌نامه اجرایی بندهای (الف) و (ب) ماده (۹) قانون حاکم راجع به مؤسسات (صندوق‌های) تضمین به شماره: ۲۰۶۳۲۰/ت/۵۹۶۱۴-هـ تاریخ: ۱۴۰۱/۱۱/۸:

«ضمانت‌های مؤسسات (صندوق‌های) تضمین به عنوان بند (د)، به ماده (۴) آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۲۳۴۰۲/ت/۵۰۶۵۹-هـ مورخ ۱۴۰۱/۹/۲۲ اضافه می‌شود و این ضمانت‌نامه‌ها مشمول احکام مواد (۵)، (۶)، (۷) و (۸) آیین‌نامه مذکور خواهند بود».

د- مکرر ۱۳۳۷ (الحاقی ۱۴۰۲) ۱۳۳۸ تضمین نامه بالاترین مقام قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء (ص)، در قراردادهایی که این قرارگاه ۱۳۳۹ مطابق قوانین و مقررات بدون برگزاری مناقصه به عنوان طرف قرارداد تعیین می گردد و یا در قراردادهایی که قرارگاه مزبور به عنوان برنده مناقصه تعیین گردیده است و به تشخیص بالاترین مقام دستگاه اصلی موضوع جدول شماره (۹) ماده واحده و جداول کلان قانون بودجه، در طول اجرای قرارداد جهت تسریع در انجام تعهدات ضرورت داشته باشد، به عنوان تضامین پیش پرداخت، انجام تعهدات و حسن اجرای کار. ۱۳۴۰

تبصره ۱- برای پذیرش گواهی موضوع بند (ث) این ماده به عنوان تضمین لازم است برگه (فرم) تأییدیه طبق نمونه پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیأت دولت است، تکمیل و در ذی حسابی و یا امور مالی دستگاه مناقصه گزار نگهداری و در حسابها اعمال گردد.

۱۳۳۷ با توجه به اینکه طی مصوبه قبل تر هیات دولت این بند افزوده شده بود برای جلوگیری از اشتباه به اجبار لفظ مکرر استفاده شد.

۱۳۳۸ به موجب بند ۲ مصوبه شماره: ۵۷۲۱۲/ت/۱۳۹۰هـ تاریخ: ۱۴۰۲/۴/۴؛ «۲- متن زیر به عنوان بند (د) الحاق می شود:»

۱۳۳۹ با توجه به عبارت «این قرارگاه» قابلیت توسعه و استفاده از این نوع تضمین به شرکت های تابعه، زیر مجموعه یا تحت نظر قرارگاه که دارای شخصیت حقوقی مستقل هستند (زیرا مطابق قانون تجارت شخصیت هر شرکت مستقل از مدیران و صاحبان سهام آن است) وجود ندارد لیکن فقط شامل موسساتی خواهد بود که طی شیوه نامه تشخیص تعیین صلاحیت و رتبه بندی واحدهای اجرایی نیروهای مسلح ذیل نام قرارگاه، گواهی نامه صلاحیت برای آنها صادر شده است و به نوعی دارای شخصیت مستقل حقوقی نیستند شاهد آن درج کد شعبه در هنگام صدور فاکتور و امور مالیاتی می باشد.

۱۳۴۰ **توجه:** در قبول این نوع تضمین وجود ۳ شرط توأمان الزامی است؛
۱- در قراردادهای بدون برگزاری مناقصه یا بعد از تعیین شدن به عنوان برنده مناقصه ۲- تشخیص بالاترین مقام دستگاه اصلی ۳- ضرورت تسریع در انجام تعهدات

۱۳۴۱ **سایر تضامین معتبر** که در این آیین نامه کارکرد دارند ولی به عنوان ضمانت نامه در این بخش نام برده نشده اند عبارتند از:

۱- ضمانت نامه کتبی روسای دانشگاه ها در تبصره ماده ۷

۲- تعهد کتبی وزیر دفاع در قرارداد تأمین تجهیزات الکترونیکی احراز هویت (مصوبه شماره: ۱۱۱۷۸۲/ت/۵۷۲۲۸هـ تاریخ: ۱۳۹۸/۹/۴)

۳- بخشی از کالای مورد معامله به اندازه مبلغ در تبصره ۲ بند ب ماده ۵ (این مورد در جزء ۲ بند ت ماده ۳۸ قانون رفع برخی از موانع تولید به عنوان تضامین قابل قبول برای گمرک نیز آورده شده است: «۲- با اخذ ضمانت نامه بانکی، بیمه نامه، هرگونه اوراق بهادار و یا نگهداری بخشی از کالا و اموال و سایر وثایق و تضمین های معتبر به تشخیص گمرک جمهوری اسلامی ایران حداکثر به مدت یک سال برای حقوق ورودی».) همچنین تعداد دیگری نیز موجود است که در این آیین نامه معتبر نیستند ولی در مقررات دیگری از آنها نام برده شده است:

۴- اعتبار اسنادی مذکور در بند م ماده ۲ (چون اصل آن در ماده ۶۲ قانون محاسبات کشور و ماده ۲ قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت آمده است همچنان معتبر است در آیین نامه اجرایی آن روش استفاده آن بیان شده است)

۵- سهام شرکت های سهامی عام پذیرفته شده در بورس معادل ۷۰ درصد ارزش روز که در آیین نامه سال ۸۱ ذکر شده بود ولی در این آیین نامه به آن اشاره نشده و از عداد تضامین معتبر جاری خارج شده است لذا چنانچه هنوز از قبل به عنوان تضامین قراردادی اخذ شده باید تبدیل شود.

۶- تضمین نامه بالاترین مقام واحد اجرایی نیروهای مسلح و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح (موضوع ماده ۴ مصوبه شماره: ۱۵۷۷۸/ت/۲۷۰۵۵هـ مورخ: ۱۳۸۲/۳/۲۸) که با توجه به ماده ۱۳ همین مصوبه در سال ۹۴، از عداد تضامین معتبر جاری خارج شده بود ولی با اصلاحیه ای در سال ۱۴۰۲ البته فقط در بخش تضمین قراردادهای مجدداً بازگشت.

۴. تضمین در معاملات دولتی

تبصره ۲- اشخاص برای دریافت مطالبات خود به جای تضمین مورد بحث،^{۱۲۴۲} تضمین قابل قبول (یک یا ترکیبی از تضمین نوع (الف)، (پ)، (ج)، (ح) ماده ۴) به دستگاه اجرایی بسپارند.^{۱۲۴۳}

تبصره ۳- (اصلاحی ۱۴۰۰)^{۱۲۴۴} دستگاه‌های اجرایی باید ضمن ارایه مدارک و مستندات مورد نیاز، از طریق شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه نسبت به توثیق اوراق مالی اسلامی دولت مورد تضمین که نزد سازمان بورس و اوراق بهادار ثبت شده‌اند، به نفع دستگاه اجرایی اقدام و حسب مورد عملیات حسابداری مربوط را در دفاتر مالی ثبت کنند. دستگاه‌های اجرایی می‌توانند از طریق شرکت مذکور، حسب مورد و به تشخیص خود نسبت به فروش اوراق وثیقه شده معادل مبلغ تضمین و آزادسازی باقی مانده آن اقدام کنند.

تبصره ۴- (اصلاحی ۱۴۰۰)^{۱۲۴۵} اوراق مالی اسلامی دولت وثیقه شده به مبلغ هشتاد و پنج درصد ارزش معاملاتی روز قبل به عنوان تضمین پذیرفته می‌شود. ارزش معاملاتی اوراق مالی اسلامی عبارت است از قیمت پایانی معامله که از طریق مراجعه به پایگاه اطلاع‌رسانی شرکت مدیریت فن‌آوری بورس تهران به نشانی www.tsetmc.ir تعیین می‌شود.

تبصره ۵- (الحاقی ۱۴۰۲)^{۱۲۴۶} در صورت عدم انجام تعهدات موضوع تضمین‌نامه مذکور در بند (د)، وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) مکلف است با درخواست دستگاه اجرایی و تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور، مبلغ

^{۱۲۴۲} یعنی مطالباتی که تبدیل به ضمانت‌نامه شده‌اند (جابه‌جایی نوع ث با انواع یاد شده).

^{۱۲۴۳} قابلیت تبدیل (جابجایی و جایگزین کردن) ضمانت‌نامه‌ها در معاملات عمومی به یکدیگر چگونه است؟ مطابق ماده ۴۱ آیین‌نامه معاملات دولتی؛ «دریافت ضمانت‌نامه بانکی یا اسناد خزانه یا اوراق قرضه دولتی به عنوان سپرده شرکت در مناقصه یا مزایده و یا تضمین حسن انجام معامله بلامانع می‌باشد و در هر صورت به تشخیص دستگاه مناقصه‌گزار در هر موقع قابل تبدیل به یکدیگر می‌باشند.» البته از این گزاره، دو معنی قابل برداشت است که هر کدام موافقین و مخالفانی دارد:

۱- تضامین می‌توانند هر کدام فقط در موقع فرایند در حال انجام (فرایند مناقصه یا فرایند قرارداد) به نوع دیگری تبدیل شوند.

۲- سپرده شرکت در مناقصه بعد اعلام برندگی مناقصه‌گر می‌تواند به عنوان تضمین انجام تعهدات مورد قبول واقع شده و تبدیل شود؛ البته باید اذعان نمود ضمانت‌نامه‌های بانکی، بیمه‌ای و صندوق‌ها برای شرکت در مناقصه، اصولاً قابل تبدیل نیستند.

از نظر نگارنده سپرده نقدی، وثیقه ملکی و اوراق مالی اسلامی اگر به عنوان تضمین شرکت در مناقصه ارایه شده باشند، با اعلام برنده و تکمیل کسری احتمالی و امضای قرارداد، قابلیت تبدیل به تضمین انجام تعهدات را دارند. همچنین درخواست تبدیل تضامین یکی از حقوق مناقصه‌گران یا پیمانکاران است و دستگاه اجرایی برای عدم پذیرش آن باید دلیل قانع‌کننده، مقبول، غیرجانبدارانه و در جهت رعایت منافع عمومی داشته باشد.

^{۱۲۴۴} به موجب بند ۵ مصوبه شماره: ۵۲۱۱/ت/۵۷۵۹۲-هـ/تاریخ: ۱۴۰۰/۱/۲۲ متن قبلی: «اوراق مشارکت مورد تضمین باید به ذی‌حساب یا مدیر امور مالی دستگاه اجرایی تحویل شود. ذی‌حساب یا مدیر امور مالی، حسب مورد عملیات حسابداری مربوط را در دفاتر مالی ثبت می‌کند و مسؤولیت حفظ و نگهداری اوراق مذکور را برعهده دارد.»

^{۱۲۴۵} به موجب بند ۵ مصوبه شماره: ۵۲۱۱/ت/۵۷۵۹۲-هـ/تاریخ: ۱۴۰۰/۱/۲۲ متن قبلی: «اوراق مشارکت مورد وثیقه باید به مبلغ اسمی آنها به عنوان تضمین پذیرفته شود.»

^{۱۲۴۶} به موجب بند ۳ مصوبه شماره: ۵۷۲۱۲/ت/۱۳۹۰-هـ/تاریخ: ۱۴۰۲/۴/۴؛ «۳- متن زیر به عنوان تبصره (۵) الحاق می‌شود:....»

تضمین نامه را از محل موجودی حساب درآمد اختصاصی موضوع ماده (۲۲) ۱۳۴۷ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت - مصوب ۱۳۸۰ - کسر و به دستگاه اجرایی ذی نفع مسترد نماید.

ماده ۵- در معاملات خرید انواع کالا و ماشین آلات، تضمین ها شامل تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار ۱۳۴۸ و حسب مورد تضمین انجام تعهدات، تضمین پیش پرداخت و تضمین حسن اجرای کار است که مبلغ آن ها به شرح زیر تعیین می شود:

الف - تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار: مبلغ تضمین بر حسب درصدی از برآورد خرید ۱۳۴۹ به شرح جدول شماره (۱) تعیین می شود:

جدول شماره (۱) - مبلغ تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار خرید کالا و ماشین آلات آماده و سفارشی

مبلغ برآورد	تا (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط	مازاد بر (۲۰) تا (۲۰۰) برابر سقف معاملات متوسط	مازاد بر (۲۰۰) برابر سقف معاملات متوسط
درصد	۵	۲	۱
نوع تضمین	تضمین معتبر شرکت در فرایند ارجاع کار، به صورت یک یا ترکیبی از تضمین های موضوع بندهای (الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ)، (ح)، (خ) و (د) ۱۳۵۰ و ۱۳۵۱ ماده (۴) می باشد. ۱۳۵۲		

۱۳۴۷ «... کلیه وجوه دریافتی از بابت قراردادهای مذکور (پیمانکاری برای اجرای طرح ها و پروژه ها) به حساب درآمد اختصاصی نزد خزانه داری کل واریز می گردد و معادل آن در جهت اجرای قراردادهای فوق و تقویت نیروی مربوطه و جایگزین استهلاک ماشین آلات در بودجه سنواتی اختصاص می یابد».

۱۳۴۸ در موارد عدم الزام، ترک تشریفات یا خرید از بورس کالا اخذ این تضمین مبهم بوده یا اصولاً امکان پذیر نیست!

۱۳۴۹ براساس بند ۴ ماده ۱۱ آیین نامه معاملات دولتی سال ۴۹ حداقل میزان تضمین شرکت در مناقصه پنج درصد مبلغ برآوردی ذکر شده است یعنی برای آن سقفی در نظر گرفته نشده و این موضوع به تشخیص دستگاه مناقصه گزار نهاد شده است از طرفی در زمان تصویب آیین نامه معاملات دولتی در سال ۱۳۴۹ به دستگاه اجازه داده شده بود که میزان تضمین شرکت در مناقصه را از پنج درصد مبلغ برآورد معامله کمتر در نظر بگیرد به شرطی که از مبلغ پنجاه هزار تومان کمتر نشود. در آن سال مبلغ پنجاه هزار تومان، مبلغ قابل توجهی بوده و مبلغ برآورد مناقصه وقتی از یک میلیون تومان بیشتر می شد یعنی ۵۰ برابر نصاب معاملات متوسط آن سال امکان پذیر بود، ولی ۵۰ برابر امروز، مبلغی حدود ۳۲،۵ میلیارد تومان می شود. که از نظر عقلی بقیای این بند را مردود می کند! به هر حال در این آیین نامه برای مبلغ تضمین ارجاع کار، کف تعیین شده و تا مورد ایراد مجلس قرار نگیرد از سوی دستگاه های اجرایی، لازم الاجرا است.

۱۳۵۰ به موجب بند ۷ مصوبه شماره: ۵۲۱۱/ت/۵۷۵۹۲-هـ تاریخ: ۱۴۰۰/۱/۲۲ - «۷- در قسمت نوع تضمین جداول شماره (۱)، (۲)، (۳)، (۴)، (۵) و (۶) موضوع مواد (۵) و (۶)، عبارت "و (خ)" بعد از عبارت "(ج)" اضافه می شود».

۱۳۵۱ به موجب ماده ۲۱ آیین نامه بندهای الف و ب ماده ۹ قانون حداکثر راجع به مؤسسات (صندوق های) تضمین به شماره: ۲۰۶۳۲۰/ت/۵۹۶۱۴-هـ تاریخ: ۱۴۰۱/۱/۱۸:

۱۳۵۲ اما چون بر اساس بند ۴ ماده ۱۳ قانون برگزاری مناقصات باید در آگهی نوع آن ذکر شود؛ به نظر تعیین آن از اختیارات خاص مناقصه گزار به شمار می آید ولی با توجه به اصل ممنوعیت، برداشت اختیار دستگاه خصوصاً در تعیین «یک نوع» می تواند باب تبانی برای حضور فقط افراد خاصی را در مناقصه باز کند لذا با توجه به ماده ۶ قانون تنظیم و اجازه به تعیین سایر ضمانت نامه ها علاوه بر سپرده نقدی و ضمانت نامه های مذکور در قوانین، هدف این توسعه باید تسهیل باشد نه ایجاد حقی خاص برای دستگاه ها، بنابراین تمامی موارد فوق باید به عنوان تضمین از سوی مناقصه گران قابلیت ارایه داشته باشد. همچنین توجه به تبصره ۲ ماده ۴ نیز این معنی را که انتخاب با مناقصه گران است را تایید می نماید. یعنی «شخص برای دریافت مطالبات خود به جای تضمین مورد بحث، تضمین قابل قبول (یک یا ترکیبی از تضمین نوع (الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (ح)، (د) به دستگاه اجرایی بپردازند»

۴. تضمین در معاملات دولتی

ب- تضمین انجام تعهدات: مبلغ تضمین انجام تعهدات در معاملات خرید کالا^{۱۲۵۳} و ماشین آلات آماده ۱۰ درصد مبلغ معامله و در معاملاتی که موضوع آن خرید^{۱۲۵۴} ماشین آلات سفارشی (از اشخاصی که تعهد ساخت و فروش را می پذیرند) است به میزان حداقل ۵ درصد^{۱۲۵۵} مبلغ معامله می باشد. تضمین معتبر برای انجام تعهدات بر حسب درصدی از مبلغ معامله به شرح جداول شماره (۲) و (۳) می باشد:

^{۱۲۵۳} در تعریف ایران کد «توعی از کالاها به نام کالاهای سفارشی نیز وجود دارد. کالای سفارشی کالایی است که به سفارش مشتری و بر اساس مشخصات و نیازمندی مشتری تولید می شود و به صورت انبوه و محصول ثابت در خروجی خطوط تولید مطرح نیست» که در این آیین نامه حکمی برای آن نیامده است لذا مجبوریم برای کالای سفارشی هم همان ۱۰ درصد را در نظر بگیریم.

^{۱۲۵۴} با توجه به متن داخل پرائنز منظور از اشخاص؛ صرف فروشنده نبوده و اول باید تعهد ساخت را بپذیرد که ممکن است با مدیریت تأمین، تولید، ساخت، مونتاژ و ... همراه باشد.

^{۱۲۵۵} با توجه به متن بند ۵ ماده ۱۱ آیین نامه معاملات دولتی، کل تضمین حسن انجام معامله (که امروزه به تضمین انجام تعهدات و تضمین حسن اجرای کار تقسیم شده است) در فروش ماشین آلات حداقل ۵ درصد است لذا وقتی امکان تعیین بیش از این درصد وجود دارد در صورت اخذ ۵ درصد آن به صورت انجام تعهدات امکان اخذ باقی تضمین نیز با عنوان سپرده حسن اجرای کار وجود خواهد داشت.

جدول شماره (۲) - مبلغ تضمین انجام تعهدات در معاملات خرید کالا و ماشین آلات آماده

مبلغ برآورد ۱۲۵۶	تا (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط	مازاد ۱۲۵۷ بر (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط
درصد	۱۰	۵
نوع تضمین ۱۲۵۸	(الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ)، و (ح)، (خ) ۱۲۵۹، (د) ۱۲۶۰، (د مکرر) ۱۲۶۱	(الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ)، (ج)، (ح)، (خ)، (د)، (د مکرر)

جدول شماره (۳) - مبلغ تضمین انجام تعهدات در معاملات خرید ماشین آلات سفارشی (ساخت ماشین آلات)

مبلغ برآورد	تا (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط	مازاد بر (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط
درصد	۵	۲/۵
نوع تضمین	(الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ)، (ح)، (خ)، (د)	(الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (ت)، (ج)، (چ) و (ح)، (خ)، (د)

در جدول های ۲، ۳، ۵ و ۶ به اشتباه و بجای «مبلغ معامله» که در متن آمده «مبلغ برآورد» درج شده است که خلاف متن قانون است (بند ۵ ماده ۱۱ آیین نامه معاملات دولتی)

بر اساس متن بند ب، میزان تضمین ۱۰ درصد مبلغ معامله است لذا در مبالغ مازاد فقط برای ۵ درصد دوم علاوه بر ضمانت نامه های قبلی دریافت سفته نیز مجاز شده است. یعنی در مجموع باید ۱۰ درصد بشود و کمتر از آن اشتباه است. به هر حال عبارت «مازاد» که بیانگر اضافه از مقدار مشخص است و به درستی در جدول ۱ آمده در جداول ۲، ۳، ۵ و ۶ باید تصحیح شود تا ایجاد تعابیر نادرست ننماید.

به استناد جزء ۳ بند پ ماده ۱۳ آیین نامه مستندسازی یکی از موارد ارسالی برای بانک اطلاعات مناقصات بعد از مبادله قرارداد «مبلغ و نوع تضمین ارائه شده از سوی طرف قرارداد» است که مبین اختیار برنده در ارایه هر کدام از تضمین معتبر است، لذا قابلیت ایجاد محدودیت در ارایه یک نوع تضمین خاص برای انعقاد قرارداد برای دستگاه اجرایی نیست.

به موجب بند ۷ مصوبه شماره: ۵۲۱۱/ت/۵۷۵۹۲ هـ تاریخ: ۱۴۰۰/۱/۲۲

به موجب ماده ۲۱ آیین نامه پندهای الف و ب ماده ۹ قانون حداکثر راجع به مؤسسات (صندوق های) تضمین به شماره: ۲۰۶۳۲۰/ت/۵۹۶۱۴ هـ تاریخ: ۱۴۰۱/۱۱/۸

به موجب بند ۲ مصوبه شماره: ۵۷۲۱۲/ت/۶۱۲۹۰ هـ تاریخ: ۱۴۰۲/۴/۴

۴. تضمین در معاملات دولتی

مهرت‌های مناقصه‌گر^{۱۲۶۲} برای ارایه تضمین انجام تعهدات و امضای قرارداد باید در اسناد ارجاع کار تصریح شود.^{۱۲۶۳} مهرت مناقصه‌گزار در امضا و ابلاغ^{۱۲۶۴} قرارداد حداکثر تا پایان مدت اعتبار پیشنهادها است.

تبصره ۱- در خرید کالا و ماشین‌آلات آماده، چنان‌چه تحویل کل موضوع معامله به کارفرما طبق مشخصات فنی به صورت یک‌جا^{۱۲۶۵} در قبال دریافت مبلغ و با ارایه تضامین کیفیت^{۱۲۶۶} (گارانتی) لازم صورت پذیرد، ارایه تضمین انجام تعهدات ضرورت ندارد.^{۱۲۶۷}

^{۱۲۶۲} این واژه نادرست به کار رفته چون همه کسانی که فرایند انعقاد قرارداد را طی می‌کنند مناقصه‌گر نمی‌باشند. لذا عبارت مناقصه‌گر در اینجا به مفهوم اعم آن یعنی متقاضی یا منتخب انعقاد قرارداد است.

^{۱۲۶۳} این عبارت خود مؤید نسخ مهرت ۷ روزه به مناقصه‌گران، مذکور در آیین‌نامه معاملات دولتی با قانون مناقصه است.

^{۱۲۶۴} ماده ۲۲ قانون مناقصه اشعار دارد: «ارسال مکاتبات در صورتی معتبر است که فرستادن آن جز در موارد تغییر نشانی یا محل، قابل تصدیق باشد، مانند پست سفارشی، تلگرام، تلکس و نظایر آن» ولی در تبصره ماده ۲۵ آیین‌نامه معاملات دولتی آمده است «احکام ابلاغ مقرر در قانون مالیات‌های مستقیم در مورد ابلاغ نتیجه مناقصه مجری خواهد بود» لذا اگر عبارت **ارسال مکاتبات** را اعم از ابلاغ بدانیم حکم ماده ۲۲ مجری است ولی در صورت قایل شدن به تفاوت بین این دو عبارت باید به مواد ۲۰۳ تا ۲۰۹ مالیات‌های مستقیم و ۶۷ تا ۸۳ قانون آیین دادرسی مدنی مراجعه کنیم.

البته بر اساس ماده ۶۵۵ قانون آیین دادرسی کیفری که به موجب قانون آیین دادرسی جرایم نیروهای مسلح و دادرسی الکترونیکی مصوب ۱۳۹۳/۷/۸ الحاق شده است «در هر مورد که به موجب قوانین آیین دادرسی و سایر قوانین و مقررات موضوعه اعم از حقوقی و کیفری، سند، مدرک، نوشته، برگه اجرایی، اوراق رای، امضاء، اثر انگشت، ابلاغ اوراق قضایی، نشانی و مانند آن لازم باشد **صورت الکترونیکی یا محتوای الکترونیکی** آن حسب مورد با رعایت سازوکارهای امنیتی مذکور در مواد این قانون و تبصره‌های آن **کافی و معتبر است**»

^{۱۲۶۵} چون تضمین انجام تعهدات «باید قبل از انعقاد قرارداد اخذ شود» (مطابق بند ۵ ماده ۱۱ آیین‌نامه معاملات دولتی و بند خ ماده ۲) **لذا تحویل یک‌جا هم باید قبل از اتمام ارایه زمان اعتبار تضمین ارجاع کار صورت پذیرد** و این عبارت به معنی باز بودن زمان تحویل کالا نیست و به این نوع معاملات اصطلاحاً **خرید آتی** می‌گویند.

^{۱۲۶۶} بر اساس بند ۳ ماده ۱ قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان «ضمانت‌نامه کالا یا خدمات: سندی است که تولیدکننده، واردکننده، عرضه‌کننده یا تعمیرکننده هر دستگاه فنی به خریدار یا سفارش‌دهنده کالا و خدمات می‌دهد تا چنان‌چه ظرف مدت معین عیب یا نقص فنی در کالای فروخته شده یا خدماتی که انجام گردیده مشاهده شود، نسبت به رفع عیب، یا تعویض قطعه یا قطعات معیوب و یا دستگاه بدون اخذ وجه و یا پرداخت خسارات وارده اقدام کند» که بر اساس ماده ۳ آن باید دربردارنده مدت و نوع ضمانت بوده و همراه با صورت‌حساب فروش به مصرف‌کنندگان ارایه شود.

در انتهای همین فصل ضوابط اجرایی صدور این ضمانت‌نامه آورده شده است. همچنین بر اساس بند ب ماده ۲۸ آیین‌نامه ارزیابی کیفی، مناقصه‌گزار باید حداقل‌هایی برای معیارهایی جهت احراز نظام تضمین کیفیت تأمین‌کنندگان تعیین کند که عبارتند از: ۱- نحوه تضمین محصولات و گارانتی ۲- نحوه تأمین خدمات پس از فروش (وارانتی) در محل استفاده ۳- چگونگی بسته‌بندی و حمل و نقل ۴- چگونگی نصب ۵- آموزش کاربرد و نگهداری و تعمیرات؛ که می‌تواند راهگشای بهره‌برداری از این مورد باشد.

^{۱۲۶۷} در صورت عدم رعایت هر یک از شرایط قبلی (۱. تحویل یکجا ۲. ارایه گارانتی) اخذ تضمین لازم است.

تبصره ۲- در معاملات خرید کالا و ماشین آلات آماده به میزان تضمین انجام تعهدات، از کالای مورد معامله به عنوان تضمین انجام تعهدات دریافت می‌شود. ^{۱۲۶۸} عدم پذیرش این موضوع باید در اسناد ارجاع کار قید گردد. ^{۱۲۶۹}

پ - تضمین معتبر برای پیش‌پرداخت: ^{۱۲۷۰} معادل مبلغ پیش‌پرداخت ^{۱۲۷۱} که شامل ضمانت‌نامه‌های موضوع بندهای (الف)، (پ)، (ث)، (ج)، (چ) و (ح) و (خ) ^{۱۲۷۲}، ^{۱۲۷۳} [د) ^{۱۲۷۴}، (د مکرر) ^{۱۲۷۵}] ماده (۴) می‌باشد. ^{۱۲۷۶}

ت - نگهداری و آزادسازی تضمین انجام تعهدات: تضمین انجام تعهدات در معامله ماشین‌آلات، تجهیزات و انواع کالاهایی که احراز عملکرد مطلوب آن کالاها در دوره زمانی مشخص شده در هنگام ارجاع کار یا انعقاد قرارداد لازم

^{۱۲۶۸} یعنی می‌توان در هنگام انعقاد قرارداد ۱۰ درصد مبلغ اسمی قرارداد از کالا یا ماشین‌آلات آماده را تحویل گرفته و به عنوان تضمین انجام تعهدات قرارداد در نظر گرفت. به هر حال این بند به عنوان حقی برای مناقصه‌گر بجای تضمین دیگر، در صورت عدم اسقاط آن از سوی کارفرما متصور است.

آیا می‌توان برای کالای مورد نظر قبض انبار صادر نموده و مورد استفاده قرار داد و سند مالی آنرا به عنوان ضمانت‌نامه انجام تعهدات قبول نمود؟

به استناد ماده ۳۳ آیین نامه معاملات دولتی «برای کالاهای تحویل شده در تمام موارد باید قبض انبار که دارای شماره مسلسل باشد صادر گردد و به امضای انباردار برسد و در واردات دفتر انبار ثبت و شماره ثبت دفتر انبار در روی قبض ذکر شود» اما با توجه به اینکه این کالا به عنوان تضمین مورد قبول قرار گرفته و این قبض انبار نوعی برگ وثیقه محسوب می‌گردد که به موجب بند ب ماده ۲ همین آیین‌نامه برای توثیق تعهدات بوده و در شرایط خاصی قابلیت وصول دارد و هنوز موجباتی برای ضبط آن و تغییر مالکیتش به وجود نیامده است که قابلیت استفاده داشته باشد؛ لذا استفاده از آن به موجب ماده ۵۹۸ قانون مجازات اسلامی جرم بوده و علاوه بر جبران خسارت وارده و اجرت‌المثل تا ۷۴ ضربه شلاق در پی خواهد داشت.

روش اجرایی کردن این نوع تضمین چگونه است؟

قبل از انعقاد قرارداد فروشنده طی نامه‌ای به کارفرما اعلام می‌نماید به استناد تبصره ۲ بند ب ماده ۵ قصد دارد به میزان مبلغ تضمین انجام تعهدات از کالای موضوع معامله را تحویل نماید، لذا پس تحویل و تأیید کالا، رسید انبار صادر و به همراه صورت‌حساب به امور مالی ارسال و در امور مالی بنا به درخواست مذکور مبلغ صورت‌حساب فوق به عنوان تضمین انجام تعهدات به حساب آن شرکت منظور می‌شود.

^{۱۲۶۹} استثنائاً در تأمین تجهیزات الکترونیکی احراز هویت، **تعهد کتبی وزیر دفاع** و پشتیبانی نیروهای مسلح نیز به عنوان تضمین قابل پذیرش است (به موجب مصوبه شماره: ۱۱۱۷۸۲/ت/۵۷۲۲۸-هـ تاریخ: ۱۳۹۸/۹/۴)

^{۱۲۷۰} در این آیین‌نامه برای خرید کالا چه آماده یا سفارش ساخت، هیچ مبنایی برای تعیین مبلغ پیش‌پرداخت درج نشده است. بنابراین مبنای پیش‌پرداخت در خرید کالا همان بند ۳ ماده ۱۱ قانون آیین‌نامه معاملات دولتی است یعنی «تأیید از ۲۵ درصد مبلغ معامله تجاوز کند» پس تعیین آن بر عهده خود دستگاه است. [فقط در اعتبارات خارج از شمول قانون محاسبات تا ۴۰ درصد مجاز است].

نکته مهم: در قراردادهای خرید محصول دانش بنیان بار اول در کشور تا پنجاه درصد (۵۰٪) مبلغ اولیه قرارداد یا به میزانی که تحقق قرارداد منوط به آن است، با تأیید کارگروه متشکل از نماینده معاونت علمی و فناوری رییس‌جمهور، نماینده وزارت صنعت، معدن و تجارت و نماینده دستگاه اجرایی متقاضی امکان‌پذیر است. (ماده ۱۰ قانون جهش تولید دانش‌بنیان مصوب ۱۴۰۱/۲/۱۱)

^{۱۲۷۱} به نظر کلمه «است» جا افتاده است.

^{۱۲۷۲} به موجب بند ۷ مصوبه شماره: ۵۷۵۹۲/ت/۵۲۱۱-هـ تاریخ: ۱۴۰۰/۱/۲۲

^{۱۲۷۳} استثنائاً در تأمین تجهیزات الکترونیکی احراز هویت، **تعهد کتبی وزیر دفاع** و پشتیبانی نیروهای مسلح نیز به عنوان تضمین قابل پذیرش است (به موجب مصوبه شماره: ۱۱۱۷۸۲/ت/۵۷۲۲۸-هـ تاریخ: ۱۳۹۸/۹/۴).

^{۱۲۷۴} به موجب ماده ۲۱ آیین‌نامه بندهای الف و ب ماده ۹ قانون حداکثر راجع به مؤسسات (صندوق‌های) تضمین به شماره: ۲۰۶۳۲۰/ت/۵۹۶۱۴-هـ تاریخ: ۱۴۰۱/۱/۱۸؛

^{۱۲۷۵} به موجب بند ۲ مصوبه شماره: ۵۷۲۱۲/ت/۶۱۲۹۰-هـ تاریخ: ۱۴۰۲/۴/۴

^{۱۲۷۶} **مهم:** بر اساس بند ۳ ماده ۱۱ قانون آیین‌نامه معاملات دولتی «... پیش‌پرداخت منحصراً در قبال ضمانت‌نامه بانکی پرداخت خواهد شد» لذا قبول انواع دیگر تضمین مخالف صریح ماده قانونی است و هر چه سریعتر باید توسط مجلس مورد ابرار قرار گیرد و تا آن موقع کارکنان دستگاه‌ها در قبال انجام این حکم در قراردادها، مسؤولیت کفیری نخواهند داشت.

۴. تضمین در معاملات دولتی

است، باید تا پایان آن دوره زمانی باقی مانده و آزاد نشود مگر آنکه در قرارداد مربوط، تضمین کیفیت (گارانتی) مناسبی جایگزین آن شود.^{۱۲۷۸}

تبصره ۱- تسری این تضمین به کالاهای مصرفی^{۱۲۷۹} به تشخیص کارفرما و اعلام آن در اسناد فرایند ارجاع کار می‌باشد.

تبصره ۲- صد درصد مبلغ سپرده حسن اجرای کار^{۱۲۸۰} در ازای ضمانت‌نامه‌های موضوع بندهای (الف)، (پ)، (ث)، (ج)، (چ) و (ح) و (خ)^{۱۲۸۱}، (د)^{۱۲۸۲}، (د)^{۱۲۸۳}، (د مکرر)^{۱۲۸۴} ماده (۴) به پیمانکار بازگردانده می‌شود. حداکثر ۵۰ درصد ضمانت‌نامه‌ها می‌تواند از نوع موضوع بند (ث) ماده (۴) باشد.

ماده ۶- در فرایند ارجاع کار و معاملات خدمات پیمانکاری از جمله پیمانکاری احداث (امور ساختمانی)،^{۱۲۸۵} پیمانکاری‌های نصب، ساخت، ساخت و نصب، استخراج و فرآوری معادن، حمل و نقل کالا (باربری)، حمل و نقل مسافر، تعمیر،

^{۱۲۷۷} ر.ک. به ضوابط صدور ضمانت‌نامه (گارانتی) موضوع ضوابط تبصره ۳ ماده ۳ قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان به شماره: ۶۰/۲۰۷۸۷۲/تاریخ: ۱۳۹۰/۱۰/۲۲

^{۱۲۷۸} اعمال حساب گارانتی در سرفصل‌های حسابداری به چه نحو خواهد بود؟

با عنایت به اینکه عملکرد مطلوب برخی از کالاها مانند ماشین‌آلات و تجهیزات بعد از مدتی مشخص می‌شود و از سوی دیگر در آیین‌نامه معاملات دولتی سال ۱۳۴۹ برای این موارد کسور حسن انجام کار پیش‌بینی نشده است برای جلوگیری از امکان تضییع حقوق دولت در این معاملات در صورتی که کالای فروخته شده گارانتی (ضمانت‌نامه) نداشته باشد تضمین انجام تعهدات بعد از تحویل کامل و تا دوره زمانی که عملکرد آن مشخص نشده باشد آزاد نمی‌گردد. لذا اعمال در حساب‌های سرفصل‌های حسابداری همانند تضمین انجام تعهدات خواهد بود ولی چنان‌چه کالا ارائه شده همراه ضمانت‌نامه‌ای باشد (برگه گارانتی)، اعمال در حساب‌ها موضوعیت نخواهد داشت. [بخشی از نامه شماره ۵۴۴۰۹۲ مورخ ۹۵/۳/۱۶ رئیس امور نظام فنی و اجرایی سازمان برنامه و بودجه]

^{۱۲۷۹} در مقررات، تعریف مشخصی از کالای مصرفی یافت نشد لیکن برای روشن شدن بیشتر موضوع به ماده ۴ آیین‌نامه اموال دولتی مصوب ۱۳۷۲ موضوع ماده ۱۲۲ قانون محاسبات مراجعه می‌کنیم که می‌تواند ملاک اعتبار قرار گیرد.

۱- **اموال منقول مصرفی:** اموالی هستند که بر اثر استفاده به صورت جزئی یا کلی از بین می‌روند. ۲- اموال منقول غیرمصرفی: اموالی هستند که بدون تغییر محسوس و از دست دادن مشخصات اصلی بتوان به طور مکرر آن‌ها را مورد استفاده قرارداد. ۳- اموال در حکم مصرفی: اموالی هستند که در ظاهر با اموال غیرمصرفی مشابهت دارند، اما به لحاظ طبیعت و ماهیت یا ارزش کم تنظیم حساب برای آن‌ها به صورت حساب اموال غیرمصرفی ضرورت ندارد.

^{۱۲۸۰} به نظر برخی این تبصره نایب است و با توجه به عدم ذکر نحوه دریافت سپرده حسن اجرای کار در این آیین‌نامه نحوه آزادسازی آن کمی غیر کارشناسی است؛ اما یادآور می‌شود سپرده حسن اجرای کار «مبلغ نقدی که بابت تضمین حسن اجرای کار از هر پرداخت کارفرما به طرف قرارداد، کسر و ... می‌شود» که در امور پیمانکاری و مشاوره با کسر ۱۰ درصد از هر صورت‌وضعیت، سپرده مذکور عینیت می‌یابد ولی «در خرید کالا و ماشین‌آلات آماده، چنان‌چه تحویل کل موضوع معامله به کارفرما طبق مشخصات فنی به صورت یکجا در قبال دریافت مبلغ و با ارایه تضامین کیفیت (گارانتی) لازم صورت پذیرد، ارایه تضمین انجام تعهدات ضرورت ندارد» چه رسد به سپرده حسن اجرای کار، ولی باید گارانتی را به عنوان تضمینی برای قرارداد در نظر گرفت. اما باید گفت با توجه به متن بند ۵ ماده ۱۱ آیین‌نامه معاملات دولتی کل تضمین حسن انجام معامله (که امروزه به تضمین انجام تعهدات و تضمین حسن اجرای کار تقسیم شده است) نباید از ۵ درصد کمتر شود پس در خرید ماشین‌آلات چه سفارشی و چه آماده امکان اخذ سپرده حسن اجرای کار وجود دارد. بنابراین به فراخور موضوع کار می‌توان تضمین حسن اجرای کار را مشخص نمود.

^{۱۲۸۱} به موجب بند ۷ مصوبه شماره: ۵۲۱۱/ت/۵۷۵۹۲-شماره: ۱۴۰۰/۱/۲۲

^{۱۲۸۲} استثنائاً در تأمین تجهیزات الکترونیکی احراز هویت، تعهد کتبی وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح نیز به عنوان تضمین قابل پذیرش است (به موجب مصوبه شماره: ۱۱۱۷۸۲/ت/۵۷۲۲۸-شماره: ۱۳۹۸/۹/۴)

^{۱۲۸۳} به موجب ماده ۲۱ آیین‌نامه بندهای الف و ب ماده ۹ قانون حداکثر راجع به مؤسسات (صندوق‌های) تضمین به شماره: ۲۰۶۳۲۰/ت/۵۷۹۶۱۴-شماره: ۱۴۰۱/۱/۱۸؛

^{۱۲۸۴} به موجب بند ۲ مصوبه شماره: ۵۷۲۱۲/ت/۶۱۲۹۰-شماره: ۱۴۰۲/۴/۴

^{۱۲۸۵} ر.ک. به بند ۲ ماده ۲ همین قانون

نگهداری، بهره‌برداری و انواع خدمات پشتیبانی^{۱۲۸۶}، تضمین‌ها شامل تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار، تضمین انجام تعهدات، تضمین پیش‌پرداخت و حسن اجرای کار است که مبلغ آن‌ها به شرح زیر تعیین می‌شود:

الف - تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار: مبلغ تضمین برحسب درصدی از

برآورد هزینه اجرای کار^{۱۲۸۷} به شرح جدول شماره (۴) تعیین می‌شود:^{۱۲۸۸}

جدول شماره (۴) - مبلغ تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار پیمانکاری

مازاد بر (۲۰۰) تا	مازاد بر (۲۰۰) تا	مازاد بر (۲۰۰) تا	مازاد بر (۲۰۰) تا	برآورد هزینه اجرای کار
سقف معاملات متوسط	سقف معاملات متوسط	سقف معاملات متوسط	سقف معاملات متوسط	سقف معاملات متوسط
۵	۲	۱	۰/۵	درصد
تضمین معتبر شرکت در فرایند ارجاع کار به صورت یک یا ترکیبی از ضمانت‌نامه‌های موضوع بندهای (الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ) و (ح) و (خ) ^{۱۲۸۹} ماده (۴) است.				

ب - تضمین انجام تعهدات: مبلغ تضمین انجام تعهدات در معاملاتی که موضوع

آن پیمانکاری احداث (انجام امور ساختمانی) یا استخراج و فرآوری معادن، حمل و نقل کالا (باربری)، نصب، ساخت یا ساخت و نصب است ۵ درصد و در معاملاتی با موضوع پیمانکاری تعمیر، نگهداری و بهره‌برداری، خدمات پشتیبانی، حمل و

^{۱۲۸۶} با توجه به تعریف بند ص ماده ۲ از پیمانکاری و ذکر برخی از آنها قبل از این عبارت، الباقی عبارتند از: «پیمانکاری امور اداری و تایپ، پیمانکاری نظیف، پیمانکاری طبخ غذا»

^{۱۲۸۷} ر.ک. به زیرنویس بند الف ماده ۵

^{۱۲۸۸} اگر مبلغ برآورد معامله غیر رند باشد، تعیین عدد تضمین به صورت ریز و غیر رند اشکالاتی در اخذ ضمانت‌نامه بانکی از جمله عدم دقت در درج اعداد صحیح یا ناهماهنگی عدد با حروف، ایجاد خواهد نمود. بهتر بود روشی برای گرد کردن بیان می‌شد.

^{۱۲۸۹} به موجب بند ۷ مصوبه شماره: ۵۲۱۱/ت/۵۷۵۹۲ هـ تاریخ: ۱۴۰۰/۱/۲۲

۴. تضمین در معاملات دولتی

نقل مسافر و سایر معاملاتی^{۱۲۹۰} که در آیین نامه تصریح^{۱۲۹۱} نشده است ۱۰ درصد مبلغ معامله می باشد. تضمین معتبر برای انجام تعهدات در این معاملات بر حسب درصدی از مبلغ معامله به شرح جداول شماره (۵) و (۶) می باشد:

جدل شماره (۵) - مبلغ تضمین انجام تعهدات در معاملات پیمانکاری احداث (امور ساختمانی)، استخراج و فرآوری معادن، حمل و نقل کالا (باربری)، نصب، ساخت یا ساخت و نصب

مبلغ برآورد ^{۱۲۹۲}	تا (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط	مازاد بر (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط
درصد	۵	۲/۵
نوع تضمین	(الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ) و (ح)، (خ)، ^{۱۲۹۳} (د)، ^{۱۲۹۴} د مکرر ^{۱۲۹۵}]	(الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ) و (ح)، (خ)، (د)، ^{۱۲۹۶} (د) مکرر]

^{۱۲۹۰} مانند: پیمانکاری امور اداری و تایپ، پیمانکاری تنظیف، پیمانکاری طبخ غذا (بند ص ماده ۲) و اجاره و استجاره (بند الف ماده ۱) و قراردادهای کشاورزی و دامپروری و... که ذکر نشده است.

^{۱۲۹۱} با توجه به ذکر نام قراردادهای اجاره و استجاره در بند الف ماده ۱ آیین نامه، این قراردادها نیز مشمول می باشند. لیکن در هیچ کدام از ماده های آیین نامه در این خصوص تصریحی انجام نشده است. ولی با دقت در عبارت «سایر معاملاتی که در این آیین نامه تصریح نشده است» شمول تضمین مندرج را بر همه قراردادهایی که مشمول موارد خاص تعیین شده در مواد (۵)، (۶) و (۷) آیین نامه نیستند را می تواند استنباط نمود. لذا در قراردادهای اجاره و استجاره نیز اخذ تضمین انجام تعهدات به میزان ۱۰٪ ضروری است. لیکن اخذ دیگر تضمین مذکور در این آیین نامه منجمله حسن انجام کار برای «اجاره دادن» بی مفهوم است. اما این تضمین برای انجام تعهداتی مانند پرداخت اجاره بها و یا پرداخت حقوق دولتی در قراردادهای اجاره و استجاره کفایت نمی کند منجمله تعهد تخلیه ملک در پایان مدت و یا وجه التزام جبران خسارت در زمان اجاره دادن و یا تعهد عدم فروش ملک یا تضمین ادامه قرارداد اجاره تا پایان آن در صورت فروش عین مستجاره در زمان اجاره گرفتن، لذا می بایست برای انجام تعهدات تدابیر دیگری اندیشیده شود. بنابراین با توجه به اصل ممنوعیت در حقوق عمومی و عدم امکان انجام امری بدون مقرر به اصل جاری بودن حقوق خصوصی در زمان سکوت قوانین عمومی مراجعه نماییم شاهد این مدعا ماده ۴ آیین نامه اجرایی ماده ۵ قانون الحاق ۲ در خصوص مزایده اجاره به شماره ۱۵۲۰۰۱/ت۵۲۲۹۴-۵ مورخ: ۱۳۹۵/۱۲/۲ است که اشعار دارد «قرارداد تنظیمی مشمول احکام پیش بینی شده در قانون مدنی و قانون روابط موجر و مستاجر و سایر مقررات جاری خواهد بود» و همچنین ماده ۷ آیین نامه اجرایی بند ب الحاقی به ماده ۸۶ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین به شماره ۱۶۷۹۵/ت۱۶۷۹۴-۵ مورخ: ۱۳۸۱/۵/۶ است که اشاره می کند «اجاره نامه می تواند رسمی یا عادی باشد در هر صورت تضمین کافی برای دریافت اجور و تخلیه و تحویل در پایان مدت اجاره از مستاجر اخذ می گردد» بنابراین با توجه به ماده ۴۷۰ قانون مدنی که بیان می دارد «در صحت اجاره قدرت بر تسلیم عین مستجاره شرط است» و ماده ۴ قانون موجر و مستاجر مصوب ۱۳۷۶/۵/۲۶ که اذعان دارد «در صورتی که موجر مبلغی به عنوان ودیعه یا تضمین یا قرض الحسنه و یا سند تعهدآور و مشابه آن از مستاجر دریافت کرده باشد تخلیه و تحویل مورد اجاره به موجر موقوف به استرداد سند یا وجه مذکور به مستاجر و یا سپردن آن به دایره اجراست...» پس باید قابلیت درج شرط اخذ ودیعه در این گونه قراردادها را جاری بدانیم.

از سویی دیگر چون قرارداد اجاره از جمله عقود لازم می باشد که بدون تحقق شرایط قانونی قابل فسخ و تفاسخ نیست برای جلوگیری از تضییع حقوق عمومی لازم است در قرارداد قید گردد که عدم پرداخت اقساط مال الاجاره از سوی مستاجر در مواعد مقرر موجب حق فسخ برای دستگاه اجرایی می باشد.

^{۱۲۹۲} در این جدول و جدول بعدی این کلمه باید بر اساس متن ماده مبلغ معامله درج می گردید.

^{۱۲۹۳} استثنائاً در تأمین تجهیزات الکترونیکی احراز هویت، تعهد کتبی وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح نیز به عنوان تضمین قابل پذیرش است (به موجب مصوبه شماره: ۱۱۱۷۸۲/ت۵۲۲۸-۵ تاریخ: ۱۳۹۸/۹/۴)

^{۱۲۹۴} به موجب ماده ۲۱ آیین نامه بندهای الف و ب ماده ۹ قانون حداکثر راجع به مؤسسات (صندوق های) تضمین به شماره: ۲۰۶۳۲۰/ت۵۹۶۱۴-۵ تاریخ: ۱۴۰۱/۱۱/۸؛

^{۱۲۹۵} به موجب بند ۲ مصوبه شماره: ۵۷۲۱۲/ت۵۷۲۹۰-۶ تاریخ: ۱۴۰۲/۴/۴

^{۱۲۹۶} به موجب بند ۷ مصوبه شماره: ۵۷۲۱۱/ت۵۷۵۹۲-۵ تاریخ: ۱۴۰۰/۱/۲۲

جدول شماره (۶) - مبلغ تضمین انجام تعهدات در معاملات پیمانکاری تعمیر، نگهداری و بهره‌برداری، خدمات پشتیبانی، حمل و نقل مسافر و سایر

مبلغ برآورد	تا (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط	مازاد بر (۲۰) برابر سقف معاملات متوسط
درصد	۱۰	۵
نوع تضمین	(الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ) و (ح)، (خ)، (د)، (د مکرر)	(الف)، (ب)، (پ)، (ج)، (چ) و (ح)، (خ)، (د)، (د مکرر)

مهلت‌های مناقصه‌گر برای ارایه تضمین انجام تعهدات و امضای قرارداد باید در اسناد ارجاع کار تصریح شود. مهلت مناقصه‌گزار در امضا و ابلاغ قرارداد حداکثر تا پایان مدت اعتبار پیشنهادها است.

پ - تضمین پیش پرداخت: میزان پیش پرداخت از ۱۵ درصد تا ۲۵ درصد مبلغ اولیه پیمان^{۱۲۹۸} است که مقدار دقیق آن باید در اسناد فرایند ارجاع کار و پیمان از سوی کارفرما پیش‌بینی و قید^{۱۲۹۹} شود. تضمین معتبر برای پیش پرداخت شامل ضمانت‌نامه‌های موضوع بندهای (الف)، (پ)، (ث)، (ج)، (چ) و (ح) و (خ)^{۱۳۰۰}، (د)، (د مکرر)^{۱۳۰۱} ماده (۴) می‌باشد.

^{۱۲۹۷} مطابق ماده ۳۶ شرایط عمومی پیمان «کارفرما موافقت دارد که به منظور تقویت بنیه مالی پیمانکار، مبلغی به عنوان پیش‌پرداخت به پیمانکار پرداخت نماید. میزان، روش پرداخت و چگونگی واریز پیش‌پرداخت و دیگر ضوابط آن، بر اساس دستورالعمل مربوط است که در زمان ارجاع کار نافذ بوده و شماره و تاریخ آن در اسناد و مدارک پیمان درج شده است.

پیمانکار در موعدهای مقرر در دستورالعمل پیش‌گفته، برای دریافت هر یک از اقساط پیش‌پرداخت، درخواست خود را به مهندس مشاور می‌نویسد. کارفرما پس از تأیید مهندس مشاور، هر قسط پیش‌پرداخت را در مقابل تضمین تعیین شده در دستورالعمل، بدون این‌که وجهی از آن کسر شود، پرداخت می‌نماید. مهلت پرداخت هر قسط پیش‌پرداخت ۲۰ روز از تاریخ درخواست پیمانکار که به تأیید مهندس مشاور رسیده است، ۱۰ روز از تاریخ ارائه تضمین از سوی پیمانکار، هر کدام که بیشتر است، می‌باشد»

ضمناً با توجه به تعیین کف و سقف در این بند برای کارهای پیمانکاری نمی‌توان در این گونه کارها برخلاف آیین‌نامه میزان پیش‌پرداخت را کمتر از کف تعیین شده پرداخت نمود. (این مورد در نامه شماره ۲۶۲۳۰۶ مورخ ۱۳۹۹/۵/۲۴ رییس امور نظام فنی اجرایی و پیمانکاران و مشاوران سازمان برنامه به رییس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان البرز تصریح شده است.)

^{۱۲۹۸} با توجه به درج عبارت «مبلغ اولیه پیمان»، مبلغ پیش‌پرداخت عددی ثابت بوده و قابلیت اصلاح ندارد.

^{۱۲۹۹} اگر قید نکند بر اساس قواعد سکوت به عرف مراجعه می‌گردد که بر اساس همین بند قدر متیقن آن همان ۱۵ درصد است

^{۱۳۰۰} به استناد ماده ۲ دستورالعمل بند «خ» ماده «۴» به شماره: ۵۲۷۵۱۸/۹۹ مورخ: ۱۳۹۹/۱۰/۶ «ضمانت‌نامه‌هایی که از مراجع ذیل صادر می‌گردد، مشمول مواد ۵، ۶، ۷ و ۸ آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی مصوب ۱۳۹۴ می‌باشد: «....»

^{۱۳۰۱} **خطر:** بر اساس بند ۳ ماده ۱۱ قانون آیین‌نامه معاملات دولتی «میزان پیش‌پرداخت نباید از بیست و پنج درصد مبلغ معامله تجاوز کند و منحصرأ در قبال ضمانت‌نامه بانکی پرداخت خواهد شد» و بر اساس ماده ۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت سال ۸۰ «به دولت اجازه داده می‌شود... برای انجام معاملات دولتی سایر ضمانت‌های معتبر مانند اوراق بهادار (سفته، بیمه‌نامه و...) و مطالبات پیمانکاران و مشاوران از محل صورت کارکرد و تعدیل قطعی آنان را علاوه بر ضمانت‌نامه‌های موجود یا سپرده نقدی (به استثناء چک) به عنوان ضمانت‌نامه تعیین نماید» که به عقیده عده‌ای عبارت «منحصراً» نسخ می‌باشد ولی به عقیده برخی دیگر چون ماده ۶ فقط دستور تعیین نوع ضمانت‌نامه را داده و صریحاً موارد مخصص را نسخ نکرده پس بند ۳ به قوت خود باقی است و نمی‌توان از ضمانت‌نامه‌های نام برده برای تضمین پیش‌پرداخت استفاده نمود. لذا لازم است هر چه سریع‌تر از سوی مجلس درباره آن اعلام نظر گردد!!

۴. تضمین در معاملات دولتی

تبصره ۱- در قراردادهای پیمانکاری احداث^{۱۳۰۲}، مبلغ پیش‌پرداخت در ۳ قسط^{۱۳۰۳} به شرح زیر در ازای ارایه ضمانت‌نامه به نفع دستگاه اجرایی، بدون کسر کسورات قانونی^{۱۳۰۴} پرداخت می‌شود:

- قسط اول معادل ۴۰ درصد مبلغ پیش‌پرداخت، پس از تحویل کارگاه^{۱۳۰۵}،
 - قسط دوم معادل ۳۰ درصد مبلغ پیش‌پرداخت، پس از تجهیز کارگاه که طبق شرایط تعیین شده در اسناد ارجاع کار و قرارداد برای شروع عملیات لازم است و
 - قسط سوم معادل ۳۰ درصد مبلغ پیش‌پرداخت، پس از انجام ۳۰ درصد مبلغ اولیه پیمان طبق صورت‌وضعیت‌های موقت بدون محاسبه مصالح پای کار.
- پس از واریز اقساط اول و دوم پیش‌پرداخت، (معادل ۷۰ درصد پیش‌پرداخت)^{۱۳۰۶} نسبت مبلغ کل پیش‌پرداخت به مبلغ اولیه پیمان از مبلغ ناخالص تمام صورت‌وضعیت‌های موقت (به استثنای تعدیل، مابه‌التفاوت نرخ مصالح و

^{۱۳۰۲} پیمانکاری احداث: «خدمتی که براساس فعالیت مشخص و قیمت کل به ایجاد مستحدثاتی در ساختگاه کارفرما بیانجامد».

^{۱۳۰۳} محدود کردن به ۳ قسط در پروژه‌های بسیار بزرگ جوابگوی کار نخواهد بود!

^{۱۳۰۴} کسورات قانونی عبارتند از: ۹ درصد ارزش افزوده، ۱۰ درصد حسن انجام کار، از ۶/۱۶ تا ۱۶/۶۷ حق بیمه تامین اجتماعی بسته به نوع قرارداد، ۵ درصد به استناد ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی و آخرین صورت وضعیت تا ارایه مقاصحساب بیمه

البته بر اساس جزء ۴ بند ب ماده ۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده ۱۴۰۰ «ارایه خدماتی که مابه‌ازای آن به صورت حقوق و دستمزد پرداخت می‌شود در صورتی که مشمول فصل مالیات بر درآمد حقوق موضوع قانون مالیات‌های مستقیم باشد؛ از پرداخت مالیات و عوارض معاف می‌باشد».

کسورات دیگری که به استناد قانون مالیات بر ارزش افزوده منقضي و نسخ شده‌اند مانند ۰/۰۲ درصد از صورت‌وضعیت‌ها برای صندوق کارآموزی، ۰/۰۵ درصد از صورت‌وضعیت‌ها برای عوارض شهرداری و ...

توجه: مطابق تبصره ۲ ماده ۴ قانون مالیات بر ارزش افزوده ۱۴۰۰؛ «در معاملات غیرنقدی نظیر فروش اقساطی و اجاره به شرط تملیک و قراردادهای پیمانکاری و مشاوره‌ای، تاریخ تعلق مالیات و عوارض همان تاریخ صدور صورت‌حساب است؛ لکن مؤدی با رعایت تبصره فوق اثبات تسویه بودن در سامانه مؤدیان و تایید طرفین مجاز است پرداخت مالیات و عوارض فروش این نوع معاملات را تا زمان پرداخت ثمن معامله توسط خریدار یا مبلغ قرارداد توسط کارفرما، متناسباً، تا تأخیر بیندازد و سازمان تا زمان پرداخت مالیات و عوارض فروش این نوع معاملات توسط کارفرما یا خریدار، مؤدی را مشمول جریمه تأخیر در پرداخت نخواهد کرد. در خصوص معاملات مذکور، تا زمان پرداخت مالیات و عوارض توسط خریدار، اعتبار مالیاتی برای وی از این بابت منظور نخواهد شد.»

همچنین مطابق تبصره ۳ همان؛ «کلیه کارفرمایان موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ و ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ موظفند علاوه بر ثبت اصل قرارداد پیمانکاری، کلیه پرداخت‌های خود به پیمانکار را نیز در سامانه مؤدیان ثبت نموده، همزمان با هر پرداخت، مالیات و عوارض متناسب با آن را به پیمانکار پرداخت کنند. چنان‌چه کارفرما از پرداخت مالیات و عوارض فروش خودداری کند، بعد از انقضای مهلت قانونی، اصل مالیات و عوارض و جریمه‌های متعلق به آن توسط سازمان از طریق عملیات اجرایی از کارفرما وصول و اصل مالیات و عوارض به حساب پیمانکار منظور خواهد شد.» و نهایتاً مطابق ماده ۱۸ «کلیه کارفرمایان موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه موظفند اطلاعات مربوط به قراردادهای پیمانکاری را حداکثر تا یک ماه پس از انعقاد قرارداد در سامانه مؤدیان ثبت نمایند، در غیر این‌صورت، سازمان مکلف است با رعایت ماده (۹) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان اطلاعات ثبت شده توسط پیمانکاران در سامانه مذکور را مورد قبول کارفرما تلقی نماید.»

^{۱۳۰۵} در قراردادهای پیمانکاری احداثی که تحویل کارگاه وجود ندارد یا پروژه قبل از تحویل کارگاه آغاز می‌شود تکلیف چیست؟ و نحوه محاسبه تاخیرات مطابق فرمول‌های بخشنامه ۵۰۹۰ چگونه خواهد بود؟!

^{۱۳۰۶} با توجه به ویرگول (واوک) قبل از پرانتز و عبارت ۱۱۴ درصد در چند خط پایین‌تر، این عبارت نمی‌بایست داخل پرانتز قرار می‌گرفت زیرا نحوی کسر و مستهلک نمودن پیش‌پرداخت تغییر می‌کند و در صورت محاسبه کسر پیش‌پرداخت به روش مذکور بعد از پرانتز، سرعت استهلاک بیشتر می‌شود به نحوی که خیلی زودتر از آخرین صورت‌وضعیت موقت پایان می‌یابد.

پرداخت‌های مشابه) کسر می‌شود و بعد از واریز قسط سوم، معادل ۱۱۴ درصد^{۱۳۰۷} نسبت کل پیش‌پرداخت به مبلغ اولیه پیمان از صورت‌وضعیت‌ها کسر می‌شود به نحوی که مبلغ پیش‌پرداخت تا آخرین صورت‌وضعیت موقت مستهلک شود.

تبصره ۲- چنان‌چه مبلغ پیش‌پرداخت به حساب مشترک^{۱۳۰۸} دستگاه اجرایی و پیمانکار واریز شود و با نظارت دستگاه اجرایی به مصرف تجهیز کارگاه، تکمیل ناوگان^{۱۳۰۹}، ماشین‌آلات و خرید تجهیزات و مصالح برسد، دستگاه‌های اجرایی مجازند به جای تضمین‌های تأدیه پیش‌پرداخت، تا هر مبلغ سفته^{۱۳۱۰} دریافت کنند.

پیمانکار باید ماشین‌آلات خریداری شده از این محل را به عنوان وثیقه دریافت پیش‌پرداخت در رهن دستگاه اجرایی قرار دهد و تا تصفیه^{۱۳۱۱} بدهی خود بابت

^{۱۳۰۷} تا پیشرفت فیزیکی ۳۰ درصدی که منجر به صورت‌وضعیت می‌گردد، میزان استهلاک متناسب با پیشرفت فیزیکی است و پس از دریافت قسط سوم پیش‌پرداخت، برای استهلاک تا صورت‌وضعیت آخر باید از ۱۰۰ درصد بیشتر باشد که البته رقم درست آن ۱۱۲٫۸ درصد است لذا با متن فوق در عمل قبل از صورت‌وضعیت آخر مستهلک خواهد شد.

^{۱۳۰۸} به استناد ماده ۷۶ قانون محاسبات افتتاح هرگونه حسابی برای دستگاه‌ها باید توسط خزانه صورت پذیرد لذا افتتاح این حساب‌ها خصوصاً از شروع برنامه ششم توسعه مشکل خواهد بود. بنابراین منظور از این حساب مشترک، حسابی است که توسط دستگاه کنترل می‌شود مانند بسیاری از حساب‌های اشخاص حقوقی که دسترسی و یا کنترل آن به افرادی مانند مدیر مالی و مدیرعامل داده می‌شود.

^{۱۳۰۹} ناوگان: تعداد وسایل نقلیه در یک سامانه حمل و نقل (فرهنگ واژه‌های مصوب فرهنگستان)

^{۱۳۱۰} با توجه به استثناء بر اصل بودن اخذ سفته با توجه به صدر بند، در این نوع نگارش جدید فقط در صورت جمع ۳ شرط ذیل، امکان اخذ سفته وجود دارد:

۱- واریز به حساب مشترک دستگاه اجرایی و پیمانکار

۲- مصرف وجوه با نظارت دستگاه اجرایی

۳- در رهن قرار گرفتن ماشین‌آلات خریداری شده از محل مذکور به عنوان وثیقه تا تصفیه بدهی

البته با این اوصاف برای قسط اول چون شرط دوم هیچگاه محقق نمی‌شود نمی‌توان سفته اخذ نمود و در قسط‌های دوم و سوم معنی پیدا می‌کند ولی در نگارش قبلی، اول سفته اخذ می‌شد بعد به حساب مشترک واریز و بر خرج نظارت می‌شد.

نگارش در تصویب‌نامه شماره ۳۳۷۶۷/ت/۳۲۵ هـ. مورخ: ۱۳۷۱/۷/۱۲ در خصوص اخذ تضمین و تأدیه پیش‌پرداخت برای کارهای پیمانکاری بسیار آسان فهم‌تر بود، توجه کنید:

«۳-۲- ... کارفرما می‌تواند در مورد پیمانکاران ایرانی در ازای اخذ سفته با ظهرونی ضامن معتبر به تشخیص خود مبلغ پیش‌پرداخت را به حساب مشترک پیمانکار و کارفرما واریز نماید تا فقط به مصرف تجهیز کارگاه، تکمیل ماشین‌آلات، تجهیزات و خرید مصالح کار مورد قرارداد برسد.

۳-۲- در مواردی که پیش‌پرداخت‌ها در ازای اخذ سفته به حساب مشترک واریز می‌شود، چنان‌چه مبلغ پیش‌پرداخت برای تهیه مصالح صرف شود، باید هنگام پرداخت صورت‌وضعیت کسر و به حساب مشترک واریز شود تا دوباره مورد استفاده قرار گیرد.

۳-۴- در مورد پیش‌پرداخت‌هایی که در ازای سفته به حساب مشترک واریز و صرف خرید تجهیزات و ماشین‌آلات شده باشند، پیمانکار موظف است ماشین‌آلات و تجهیزات خریداری شده را به عنوان وثیقه واریز مبالغ پیش‌پرداخت در رهن کارفرما قرار دهد. پیمانکار تا تصفیه بدهی خود بابت پیش‌پرداخت، حق خروج آن‌ها را بدون اجازه کارفرما از کارگاه نخواهد داشت»

^{۱۳۱۱} تسویه حساب را وقتی به کار می‌برند که مقصود ایجاد موازنه مالی و مساوی کردن حساب باشد. مثلاً رابطه مالی میان دو شخص در طول یک دوره زمانی رابطه‌ای است متغیر با دو ردیف بستانکاری و بدهکاری. تسویه حساب وقتی به کار می‌رود که بین این دو ردیف موازنه برقرار کنند بی‌آنکه حساب یا رابطه مالی بسته شود یا پایان پذیرد. اما اگر سال مالی یا مدت قرارداد به پایان رسیده باشد یا معامله‌ای، هرچند کوچک و در یک لحظه، به آخر رسیده باشد، با پرداخت هرگونه بدهکاری و دریافت هرگونه بستانکاری، حساب مالی را صاف می‌کنند و به آن می‌گویند تصفیه حساب.

۴. تضمین در معاملات دولتی

پیش پرداخت، حق خارج کردن آن‌ها از کارگاه^{۱۳۱۲} بدون اجازه دستگاه اجرایی را ندارد.^{۱۳۱۳}

تبصره ۳- اقساط پیش پرداخت و چگونگی بازپرداخت در سایر قراردادهای پیمانکاری^{۱۳۱۴} باید با توجه به برنامه زمان‌بندی انجام کار در اسناد مناقصه^{۱۳۱۵} و شرایط قراردادی درج شود.

ت- سپرده حسن اجرای کار: بابت تضمین حسن اجرای کار معادل ۱۰ درصد^{۱۳۱۶} از هر پرداخت به استثنای پیش پرداخت، کسر^{۱۳۱۷} می‌شود و حسب مورد توسط کارفرما نگهداری و یا به حساب سپرده واریز می‌گردد.^{۱۳۱۸}

^{۱۳۱۲} بر اساس بند ب ماده ۱۲ شرایط عمومی پیمان «کارگاه، محل یا محل‌هایی است که عملیات موضوع پیمان در آن اجرا می‌شود یا به منظور اجرای پیمان، با اجازه کارفرما از آن استفاده می‌کنند».

^{۱۳۱۳} اگر تعریف ماشین‌آلات را اعم از ناوگان بگیریم خروج ناوگان تا تسویه پیش پرداخت از کارگاه ممنوع است ولی با توجه به عدم ذکر مجدد عبارت ناوگان و با توجه به کارکرد ناوگان در حمل و نقل و ماهیت آن در جابجا شدن از محلی به محل دیگر، این امر خلاف مقتضای وجودی ناوگان بوده و مسبب مشکلات عدیده‌ای خواهد شد. لذا نیابستی ناوگان را داخل در تعریف ماشین‌آلات بیاوریم و عدم ذکر آن در این بند هم می‌تواند اماره‌ای بر آن باشد.

^{۱۳۱۴} لذا در پیمانکاری‌های غیر امور ساختمانی (احداث)، آزادی عمل در تعیین تعداد اقساط پیش پرداخت و استهلاک آن وجود دارد. چون اقساط اعم از یک قسط و بیشتر است. لذا بهتر است موارد مصرف و یا تحقق یک سری شرایط برای پرداخت پیش‌بینی شود. همچنین در قراردادهای تعمیر، نگهداری و بهره‌برداری، خدمات پشتیبانی، حمل و نقل کالا و مسافر (و به طور کلی تعهد به وسیله)، پیشنهاد می‌گردد پرداخت پیش پرداخت به حساب مشترک مذکور در تبصره ۲ همین ماده صورت پذیرد زیرا در این نوع قراردادها اصولاً مبلغ عمده به حقوق پرسنل تعلق می‌گیرد و سود و هزینه‌های بالاسری پیمانکار کمتر از قدر متیقن پیش پرداخت می‌باشد لذا در صورت صرف این مبلغ در خارج از پروژه، آسیب به حقوق نیروی انسانی وارد خواهد شد.

^{۱۳۱۵} در اینجا باید «اسناد ارجاع کار» ذکر می‌شد.

^{۱۳۱۶} بر اساس متن صریح بند ۵ ماده ۱۱ قانون معاملات دولتی «... در مورد معاملات ساختمانی و باربری علاوه بر پنج درصد مذکور دستگاه مناقصه‌گزار باید از هر پرداخت معادل ده درصد کسر و به حساب سپرده بابت تضمین حسن انجام معامله منظور کند» لذا می‌توان گفت حق کسر سپرده «حسن اجرای کار» فقط در معاملات ساختمانی و باربری وجود دارد و در سایر معاملات، جواز قانونی برای کسر آن وجود ندارد بنابراین این بند از آیین‌نامه را باید در موافقت با قانون قرائت نمود.

اما نکته قابل توجه تبصره ۱ ماده ۱۳ قانون کار است که اذعان دارد: «مطالبات کارگر جزء دیون ممتازه بوده و کارفرمایان موظف می‌باشند بدهی پیمانکاران به کارگران را برابر رأی مراجع قانونی از محل مطالبات پیمانکار، منجمله ضمانت حسن انجام کار، پرداخت نمایند» و در تبصره ۲ حکم می‌دهد که «چنانچه مقاطعه‌دهنده برخلاف ترتیب فوق به انعقاد قرارداد با مقاطعه‌کار بپردازد و یا قبل از پایان ۴۵ روز از تحویل موقت، تسویه حساب نماید، مکلف به پرداخت دیون مقاطعه‌کار در قبال کارگران خواهد بود». لذا لازم است در پیمان‌های حجمی که حقوق کارگران قابل توجه‌ترین بخش کار است این سپرده کسر و بعد با اخذ تضامین معتبر نقدینگی آن آزاد شود.

توجه: در ارایه خدمت توسط شرکت‌های تأمین نیروی انسانی و شرکت‌هایی که از طریق قراردادهای حجمی خدمات خود را با در اختیار گذاشتن نیروی کار به متقاضی ارایه می‌کنند (مانند شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرستاری و خدمات نظافتی)، بخشی از قرارداد که مربوط به هزینه‌های حقوق و دستمزد است، [از مالیات ارزش افزوده] معاف می‌باشد. حکم این بند مشروط به تأیید میزان حقوق و دستمزد و مزایا توسط سازمان بیمه‌گر است. (تبصره جزء ۴ بند ب ماده ۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده ۱۴۰۰)

^{۱۳۱۷} به موجب بند ۶ مصوبه شماره: ۵۲۱۱/ت/۵۷۵۹۲-هـ تاریخ: ۱۴۰۰/۱/۲۲ «در بند (ت) ماده (۶) عبارت "و به حساب سپرده واریز" حذف می‌شود. ولی به موجب بند ۳ مصوبه شماره: ۵۹۸۱۹/ت/۸۰۷۳۳-هـ تاریخ: ۱۴۰۱/۵/۱۵ بند فوق لغو شد. متن مقرر «۲- بند (۶) تصویب‌نامه شماره ۵۲۱۱/ت/۵۷۵۹۲-هـ مورخ ۱۴۰۰/۱/۲۲ لغو می‌شود».

^{۱۳۱۸} به موجب بند ۲ مصوبه شماره: ۵۹۸۱۹/ت/۸۰۷۳۳-هـ تاریخ: ۱۴۰۱/۵/۱۵ این متن الحاق گردید.

متن مقرر: «۲- در بند (ت) ماده (۶)، بعد از عبارت "بازگردانده می‌شود" عبارت "..." الحاق می‌شود... که مطابق نامه شماره ۵۹۸۱۹/ت/۸۰۷۳۳-هـ مورخ ۱۴۰۱/۵/۲۶ دبیر هیأت دولت «نظر به اینکه در بند ۲ تصویب‌نامه شماره: ۵۹۸۱۹/ت/۸۰۷۳۳-هـ تاریخ: ۱۴۰۱/۵/۱۵ عبارت "کسر می‌شود" به صورت عبارت "بازگردانده می‌شود" تحریر شده است، مراتب برای اصلاح اعلام می‌شود.»

تا صد درصد^{۱۳۱۹} مبلغ سپرده حسن اجرای کار در ازای ضمانت‌نامه‌های موضوع بندهای (الف)، (پ)، (ث)، (ج)، (چ) و (ح) و [خ)، (د)، (د مکرر)] ماده ۴ که می‌تواند حداکثر ۵۰ درصد آن از تضمین موضوع بند (ث) ماده ۴ باشد به پیمانکار بازگردانده می‌شود.^{۱۳۲۰}

تبصره- در مواردی که پیمانکار مطابق قوانین و مقررات مربوط در پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، مشارکت و سرمایه‌گذاری نماید، اموال و دارایی‌های ایجاد شده به نسبت سهم پیمانکار به عنوان تضمین قابل قبول بوده و دستگاه اجرایی مربوط می‌تواند به تشخیص و برآورد خود،^{۱۳۲۱} اموال و دارایی‌های مذکور را به عنوان تضمین حسن اجرای کار پروژه مربوط پذیرفته یا جایگزین سایر تضمین‌های سپرده شده قبلی پروژه نماید.

ماده ۷- برای انتخاب مشاور در کارهای مطالعاتی، طراحی، مدیریت طرح، نظارت، امور تحقیقاتی و پژوهشی^{۱۳۲۲} و امور نرم‌افزاری^{۱۳۲۳} موضوع خدمات بند (ه) ماده ۲۹ قانون برگزاری مناقصات (مصوب ۱۳۸۳) تضامین به صورت زیر است:

^{۱۳۱۹} در این امور با توجه به حرف «تا»، سقف بازگردانی سپرده حسن انجام کار بر عهده و تشخیص کارفرما می‌باشد ولی در سایر امور مانند تأمین کالا صراحت بر بازگردانی ۱۰۰٪ سپرده می‌باشد.

اما از آنجایی که براساس بخش انتهایی ماده ۸ آیین‌نامه معاملات دولتی «منظور داشتن امتیازات جدید برای برنده مناقصه هنگام انعقاد قرارداد یا اجرای قرارداد به هر عنوان ممنوع می‌باشد» لذا تشخیص کارفرما باید در زمان تنظیم اسناد ارجاع کار و از قبل انعقاد قرارداد اعلام شود و اگر بحثی نشده باشد براساس قاعده «السکوت فی معرض الحاجة بیان» باید اصل را بر بازگردانی ۱۰۰٪ سپرده گذاشت.

^{۱۳۲۰} «گواهی خالص مطالبات قطعی شده» به پیمانکاران قدرت استفاده بهینه از طلب خود را در پروژه‌هایی که اعتبار آنها هنوز پادار نشده است، می‌دهد.

^{۱۳۲۱} آیا دستگاه اجرایی باید خود راساً اقدام به ارزیابی نماید یا ارزیابی می‌بایست توسط کارشناس رسمی دادگستری انجام گیرد؟ اصولاً این عبارت «دلالیت بر اختیارات وی می‌باشد علی‌هذا استفاده از کارشناس رسمی بر حسب ضرورت کار، از اعتبار استناد قابل قبولی برخوردار خواهد بود» ابیخشی از نامه شماره ۵۴۴۰۹۲ مورخ ۹۵/۳/۱۶ رئیس امور نظام فنی و اجرایی سازمان برنامه و بودجه]

^{۱۳۲۲} آیا فرهنگ‌سازی و آگاهی بخشی و اطلاع‌رسانی از طریق صدا و سیما (بند چ ماده ۳۷ قانون احکام دائمی توسعه) را می‌توان از مصادیق امور تحقیقاتی و پژوهشی و کلاً از امور خدمات مشاوره بدانیم؟ فرهنگ‌سازی یعنی «ایتمها و الاماها»ای فرهنگی که در جامعه نسبت به آنها توجه کمتری شده است برای افراد مجدداً یادآوری شده تا از طریق اجتماعی شدن مفهوم آنها به افراد آموزش و انتقال داده شود. پس از اینکه مفهوم فرهنگ به افراد جامعه آموزش و انتقال داده شد، در جامعه مکانیزمی به نام نظارت اجتماعی اعمال شکل می‌گیرد که وظیفه آن نظارت بر عملکرد همه افراد آن جامعه است، به این منظور که آنهایی که هنوز اجتماعی نشده‌اند و یا اجتماعی شدن آنها به طور کامل صورت نگرفته است، مورد توجه قرار گیرند و مفهوم فرهنگ‌سازی دوباره به آنها یادآوری شود» (رومنیا امیری، جامعه‌شناس و مدرس دانشگاه] که با خدمات فرهنگی از قبیل - تولید و توزیع فیلم سینمایی و نوار ویدئو - نمایش فیلم - فعالیت‌های رادیو و تلویزیون - هنرهای نمایشی، موسیقی و سایر فعالیت‌های هنری همراه است و نوعی پژوهش توسعه‌ای می‌باشد پس به استناد جزء «گ» بند ۵ ماده ۲ آیین‌نامه خرید خدمات مشاوره، می‌توان آنرا از انواع خدمات مشاوره دانست.

بنابراین «قراردادهای منعقد به سازمان صدا و سیما ... در قالب آیین‌نامه اجرایی بند (چ) ماده (۳۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، مشمول بند (ه) ماده (۲۹) قانون برگزاری مناقصات می‌باشد، لذا برای اخذ تضمین انجام تعهدات، بند (الف) ماده (۷) آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی ملاک عمل خواهد بود.» (بخشی از نامه شماره ۶۰۶۰۶ مورخ ۱۳۹۹/۲/۱۶ سازمان برنامه به سازمان انتقال خون ایران)

^{۱۳۲۳} با توجه به عبارت «کارهای» در ابتدای گزاره و عبارت «موضوع خدمات بند ه» در انتهای این جمله، حصری برداشت نمودن از عناوین ذکر شده صحیح نخواهد بود و در اجرا، کار را به مشکل خواهد کشاند، بلکه باید قابل به تمثیل باشیم.

۴. تضمین در معاملات دولتی

الف - تضمین انجام تعهدات: تضمین انجام تعهدات، بعد از ابلاغ انتخاب مشاور، یا ابلاغ آمادگی برای انعقاد قرارداد، باید به میزان ۵ درصد مبلغ قرارداد حسب مورد طبق مهلت تعیین شده در اسناد درخواست پیشنهاد، توسط وی^{۱۳۲۴} به دستگاه اجرایی^{۱۳۲۵} تحویل گردد.^{۱۳۲۶} مهلت‌های داوطلب برای ارایه تضمین انجام تعهدات و امضای قرارداد باید در اسناد ارجاع کار تصریح شود. مهلت کارفرما در امضا و ابلاغ قرارداد حداکثر تا پایان مدت اعتبار پیشنهادها است.

ب - تضمین پیش‌پرداخت: مبلغ پیش‌پرداخت در کارهای مطالعاتی، طراحی، مدیریت طرح، امور تحقیقاتی و پژوهشی و امور نرم‌افزاری در صورت درخواست مشاور معادل ۲۵ درصد^{۱۳۲۷} مبلغ اولیه قرارداد (همان مرحله)^{۱۳۲۸} می‌باشد، که باید بدون کسر کسورات قانونی و در ازای ضمانت‌نامه به دستگاه اجرایی، پرداخت شود. برای خدمات مربوط به دوره ساخت و تحویل (نظارت عالی و کارگاهی) معادل ۱۰ درصد^{۱۳۲۹} مبلغ اولیه قرارداد همان مرحله می‌باشد که باید بدون کسر کسورات قانونی و در ازای ضمانت‌نامه^{۱۳۳۰} به دستگاه اجرایی، پرداخت شود.

پ - سپرده حسن اجرای کار: بابت حسن اجرای کار معادل ۱۰ درصد از هر پرداخت کسر و به حساب سپرده واریز می‌شود. مبالغ نقدی^{۱۳۳۱} سپرده حسن اجرای کار در ازای ارایه ضمانت‌نامه‌های موضوع ماده ۴، به طرف قرارداد (مشاور)

^{۱۳۲۴} مصداق واژه «وی» همان مشاور است.

^{۱۳۲۵} یکی از وظایف غیر قابل واگذاری در بند ۳ دستورالعمل انتخاب و ارجاع کار به واحدهای خدمات مدیریت صنعتی سال ۸۳ «۲-۲-۳» اخذ تضمین‌های قرارداد، دستور تمدید، آزاد کردن، ضبط یا واریز آنها» می‌باشد. لذا اخذ تضمین را در قراردادهای ۴ عاملی نمی‌توان به مدیر طرح تحویل نمود.

^{۱۳۲۶} در شرایط همسان قراردادهای مشاوره در خصوص نحوه اخذ و نگهداری و ضبط تضمین انجام تعهدات روشی اعلام نشده است که در اجرا می‌تواند مشکلاتی را ایجاد نماید ولی در قرارداد خرید لیسانس آمده است که در شرایط خصوصی ترتیب و روش آن نگاشته شود که به نظر تا تصحیح قراردادهای همسان باید از این راهکار بهره برد.

^{۱۳۲۷} در قراردادهای همسان مشاوره در بند ۱۷-۱ این مبلغ ۲۰ درصد ذکر شده است لذا با توجه به مقرر فوق مبلغ پیش‌پرداخت باید معادل ۲۵ درصد در نظر گرفته شود.

^{۱۳۲۸} در بند ۹-۱ شرایط عمومی همسان قراردادهای خدمات مشاوره مرحله به شکل ذیل تعریف شده است: «مرحله، بخش تفکیک شده‌ای از شرح خدمات است که تحت این عنوان، با مدت و حق‌الزحمه معین، در قرارداد مشخص شده است. در صورت لزوم، هر مرحله می‌تواند به چند قسمت جداگانه با حق‌الزحمه مشخص طبق شرح خدمات تقسیم شود»

لذا منظور از مبلغ اولیه قرارداد مبلغ اولیه هر مرحله به صورت مجزا برای پیش‌پرداخت مرحله مربوطه می‌باشد که به صورت مرحله‌ای بعد از تصویب مرحله قبل قابل ابلاغ خواهد بود، مراحل شامل مرحله امکان‌سنجی، مرحله مطالعات اولیه و کلی، مرحله مطالعات تفصیلی و تهیه اسناد ارجاع کار، مرحله اجرا، مرحله بهره‌برداری و نگهداری، مرحله اتمام پروژه؛ می‌باشد.

^{۱۳۲۹} در مرحله اجرا (نظارت بر حسن اجرا) مبلغ اولیه به صورت تقریبی و پیش‌بینی شده خواهد بود که در طول پروژه امکان تغییر خواهد داشت. در شرایط عمومی و شرح خدمات پیمانکار موارد مصرف و تحقق یک سری شرایط برای پرداخت پیش‌بینی شده است، در امور مشاوره مشخص نشده که موارد مصرفی پیش‌پرداخت برای چیست و در چه صورتی مشاور می‌تواند درخواست پیش‌پرداخت نماید.

^{۱۳۳۰} با توجه به بند ۳ ماده ۱۱ آیین‌نامه معاملات دولتی فقط همان ضمانت‌نامه بانکی قابل قبول خواهد بود ولی اگر قائل به نسخ این بخش از بند ۳ باشیم؛ با توجه به متن ماده ۴ همین آیین‌نامه که انواع ضمانت‌نامه‌ها را برشمرده است مشاوران می‌توانند از ۹ مورد ضمانت‌نامه شمرده شده برای تضمین پیش‌پرداخت استفاده کنند.

^{۱۳۳۱} سکوت در این مورد و عدم تعیین مقدار آیا به معنی ۱۰۰ درصد مبلغ است؟ با توجه به متون قراردادهای مشاوره که هر کدام سقفی تعیین نموده‌اند به نظر میزان آزادسازی سپرده حسن اجرای کار باید با توجه به الزام اخذ تضمین انجام تعهدات از مشاور به وضوح بیان شود.

بازگردانده می‌شود. آزادسازی تضمین انجام تعهدات و حسن اجرای کار، تابع شرایط قراردادی است:

جدول شماره (۷) - مبلغ تضمین خرید خدمات مشاوره

میزان	موضوع تضمین
۵ درصد	تضمین انجام تعهدات
۲۵ درصد	تضمین پیش‌پرداخت
۱۰ درصد	مطالعاتی، طراحی، پژوهشی، نرم‌افزاری
۱۰ درصد	نظارت عالی و کارگاهی
۱۰ درصد	سپرده حسن اجرای کار

تضمین قابل قبول مشاور^{۱۳۳۳} می‌تواند یک یا ترکیبی از ضمانت‌نامه‌های ماده ۴ باشد.

تبصره- در قراردادهای پژوهشی و تحقیقاتی دستگاه‌های اجرایی با دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و آموزشی دولتی، ارایه ضمانت‌نامه کتبی^{۱۳۳۴} با امضای رؤسای دانشگاه‌ها، مؤسسات پژوهشی و آموزشی طرف قرارداد مجاز است. در صورت عدم انجام تعهدات موضوع ضمانت‌نامه یاد شده، وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانهداری کل کشور) مکلف است با درخواست دستگاه اجرایی و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مبلغ ضمانت‌نامه را از محل موجودی حساب درآمد اختصاصی دانشگاه‌ها^{۱۳۳۵} به دستگاه‌ها اجرایی ذی‌نفع مسترد نماید.

^{۱۳۳۲} با توجه به اصل ممنوعیت، برداشت اختیار خصوصاً در تعیین نوع ضمانت‌نامه توسط دستگاه اجرایی با توجه به ماده ۶ قانون تنظیم و اجازه به تعیین سایر ضمانت‌نامه‌ها علاوه بر سپرده نقدی و ضمانت‌نامه‌های مذکور در قوانین، هدف این توسعه باید تسهیل باشد نه ایجاد حقی خاص برای دستگاه‌ها، لذا تمامی موارد مذکور باید به عنوان تضمین از سوی مشاوران قابلیت ارایه داشته باشد. پس در خرید خدمات مشاوره باید هر نوع ضمانت‌نامه‌ای را از مشاور پذیرفت.

سؤال: با توجه به حکم کلی این بند که مشاوران حقوقی حتی برای پیش‌پرداخت هم می‌توانند سفته ارایه نمایند، آیا می‌توان گفت مشاوران حقیقی نیز برای هر نوع تضمینی می‌توانند سفته ارایه نمایند؟ با توجه به نگارش تعریف سفته به عنوان یکی از تضامین مجاز مندرج در ماده ۴ آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی سال ۱۳۹۴، ابتدائاً به نظر می‌رسید که فقط اشخاص حقوقی می‌توانند از این امتیاز برخوردار شوند که این نوع قرائت، نشانگر نوعی تبعیض بوده و معارض با بند ج ماده ۴۵ قانون سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی بود ولی مقررگذار اراده مؤخر خود را در بند ۴ ماده ۴ آیین‌نامه تضمین معاملات مشارکت عمومی-خصوصی به شماره ۴۴۹۱۶/ت۵۸۱۲۵-هـ تاریخ ۱۴۰۰/۴/۲۶ با قرارداد دادن عبارت «همراه با مهر برای اشخاص حقوقی» درون پرانتز، به روشنی بیان کرد و به نوعی این برداشت را اصلاح نمود چه آنکه اشخاص حقیقی خود صاحب امضای مجاز هستند و نیازی به مهر ندارند؛ لذا باید گفت هدف مقررگذار در لحاظ سفته به عنوان یکی از تضامین مجاز در ارجاع خدمات مشاوره، نوعاً چنین تبعیضی بین اشخاص حقیقی و حقوقی نبوده پس اشخاص حقیقی نیز می‌توانند از سفته معادل ۸۰ درصد ارزش اسمی (به ازای هر ۱۰۰ واحد ۱۲۵ واحد) به عنوان تضمین در قراردادهای خدمات مشاوره استفاده نمایند. در نامه شماره ۶۹۳۴۸۸ سازمان برنامه نیز به این مورد اشاره شده است (t.me/asnado/585)

^{۱۳۳۳} توجه شود که این نوع تضمین (ضمانت‌نامه کتبی با امضای رئیس) فقط در قراردادهای پژوهشی و تحقیقاتی مجاز است.

^{۱۳۳۴} در این قسمت به نظر عبارت «مؤسسات پژوهشی و آموزشی» از قلم افتاده، ولی حکم در خصوص آنها نیز جاری است.

۴. تضمین در معاملات دولتی

ماده ۸- تضامین گروه همکاری (مشارکت مدنی) ۱۳۳۵ و کارهای ترکیبی به شرح زیر است:

الف- تضامین گروه همکاری (مشارکت مدنی) باید به عهده راهبر گروه ۱۳۳۶ یا به صورت تجمیع تضامین شرکاء به تناسب سهم‌الشرکه آنان باشد و در کلیه اقدامات بعدی مجموعه تضامین شرکاء، یک واحد محسوب می‌شود. در هر حال مبلغ تضمین بر اساس کل مبلغ برآورد ۱۳۳۷ محاسبه و در صورتی که ضبط ضروری باشد کل ۱۳۳۸ تضامین ضبط می‌شود. شرایط و نحوه ارایه ۱۳۳۹ این‌گونه تضامین باید در شرایط ارجاع کار و شرایط قراردادی لحاظ گردد.

ب- در معاملاتی که موضوع آن ترکیبی از تأمین مصالح، تجهیزات، کالا و خدمات مرتبط در قالب قرارداد خرید مشتمل بر یک یا چند مورد تولید یا عرضه، حمل، نصب و پشتیبانی باشد به شرط آنکه مجموع خدمات نصب و پشتیبانی ۱۳۴۰ کمتر

۱۳۳۵ شرکت‌ها به دو نوع مدنی و تجاری تقسیم می‌شوند. شرکت‌های تجاری مشمول قانون تجارت هستند و به محض ثبت، از شخصیت حقوقی برخوردار می‌شوند اما شرکت‌های مدنی، تابع قانون مدنی هستند و شخصیت حقوقی ندارند؛ یعنی شرکاء با سرمایه نقدی یا غیرنقدی جمع شده و با هم مشارکت می‌کنند و مالکیت مشاع در شرکت وجود ندارد.

مشارکت مدنی هم یکی از روش‌های تأمین منابع مالی برای پروژه‌ها در نظام بانکی و مالی است که سهواً و به معنی اشتباه در ادبیات حقوق فنی مهندسی بکار برده شده است. به هر حال وقتی صحبت از مشارکت مدنی در پروژه‌های عمرانی به میان می‌آید مقصود گروه متشکلی از شرکت‌ها است که آمادگی خود را جهت تشکیل یک شرکت تجاری در صورت به نتیجه رسیدن برای انعقاد قرارداد، اعلام می‌نمایند. که باید قبل از انعقاد قرارداد نسبت به تعیین تکلیف شخصیت حقوقی خود به شکل ثبت شرکت جدید با میزان سهم‌الشرکه مشخص هر سهامدار یا بدون ثبت که در حکم شرکت تضامنی باقی خواهد ماند، اقدام کنند.

اخیراً بر اساس ماده ۲۴ قانون احکام دائمی توسعه برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵ نیز این شرکت‌های مدنی نیز باید به ثبت برسند، چه آنکه مطابق آن: «تشکیل گروه اقتصادی با منافع مشترک با مشارکت دو یا چند شخص حقیقی و حقوقی به منظور تسهیل و گسترش فعالیت اقتصادی و تجاری برای یک دوره محدود و براساس قراردادی کتبی پس از ثبت در مرجع ثبت شرکت‌ها در قالب شرکت مدنی و ضوابط و شرایط مربوط به آن و با رعایت موازین اسلامی و اصل منع اضرار به غیر و منع انحصار مجاز است» و تضامنی بودن آنها به صراحت در تبصره ۱ آن عنوان شده است؛ «تغییر در حیطه اختیارات مدیران در قرارداد در قبال اشخاص ثالث قابل استناد نیست و اعضای گروه به طور تضامنی مسؤول پرداخت دیون گروه از اموال شخصی خود می‌باشند، مگر اینکه با اشخاص ثالث طرف قرارداد به ترتیب دیگری توافق شده باشد. مراجع ثبت کننده در صورتی نسبت به ثبت این شرکت‌ها اقدام می‌کنند که در قرارداد، شرایط تضامن قید شده باشد» همچنین مطابق تبصره ۳ آن اصل بر عدم مالکیت مشاع است؛ «فوت یا حجر یا ممنوعیت قانونی یکی از اشخاص حقیقی یا انحلال یا ورشکستگی یکی از اشخاص حقوقی موجب انحلال گروه می‌شود مگر اینکه در قرارداد تشکیل گروه اقتصادی طور دیگری مقرر شده باشد». مضافاً اینکه بر اساس بند ۲- ۳ راهنمای مناقصه «هر شرکت نمی‌تواند در یک مناقصه، عضو بیش از یک مشارکت باشد. اما می‌تواند به عنوان پیمانکار دست دوم، در بیش از یک پیشنهاد معرفی شود.»

۱۳۳۶ **راهبر گروه مشارکت کیست؟** به استناد بند ۹- ۱۳- ۳ راهنمای مناقصه «یکی از اعضای مشارکت که مسؤول ارایه بخش‌های کلیدی پیمان نیز هست، باید به عنوان رهبر مشارکت تعیین شود. این واگذاری اختیارها و مسؤولیت‌ها، باید به صورت وکالت‌نامه‌ای رسمی که به امضاهای مجاز تمام اعضا رسیده است، همراه با پیشنهاد ارایه شود. رهبر مشارکت، باید مجاز به قبول مسؤولیت و دریافت دستورها و مکاتبات به نمایندگی از هر یک و تمام اعضای مشارکت باشد»

۱۳۳۷ **مبلغ برآورد در اینجا اعم از برآورد اولیه برای تضمین ارجاع کار و مبلغ قرارداد یا همان برآورد پیمانکار برای تعیین سایر تضامین است.**

۱۳۳۸ **یعنی از تک تک تضامین، باید به تناسب و به مقدار لازم دستور ضبط داده شود، چون ضبط بیش از مقدار لازم ایجاد مسایل کیفی و حقوقی می‌نماید. در فرم‌های ضمانت‌نامه نیز «هر مبلغی را که کارفرما مطالبه نماید» قید شده است.**

۱۳۳۹ **لذا دستگاه اجرایی باید از ۳ روش مذکور در اول بند (فقط راهبر، به تناسب سهم‌الشرکه، هر دو حالت) با توجه به اهمیت موضوع پروژه، یکی را انتخاب نماید.**

۱۳۴۰ **در اینجا فقط «نصب و پشتیبانی» مطرح است یعنی قراردادهای شامل: تولید و نصب، تولید و حمل و نصب، حمل و نصب.**

از ۲۵ درصد مبلغ برآوردی^{۱۳۴۱} باشد، تضامین آن مشمول ضوابط تضامین خرید کالا خواهد بود. در غیر این صورت تضامین هر بخش قرارداد طبق ضوابط بخش مربوط به خود می باشد.

پ- در معاملاتی که موضوع آن ترکیبی از خدمات مشاوره و پیمانکاری است (مانند امور پیمانکاری طرح و ساخت، امور پیمانکاری طراحی و نصب، امور پیمانکاری طراحی و ساخت و نصب، امور پیمانکاری طراحی و تأمین کالا و احداث) در صورتی که سهم بخش مشاوره کمتر از ۲۵ درصد کل قرارداد^{۱۳۴۲} باشد تضامین آن مشمول ضوابط تضامین پیمانکاری خواهد بود. در غیر این صورت، تضامین هر بخش قرارداد طبق ضوابط بخش مربوط به خود می باشد.

ت- در معاملاتی که موضوع آن ترکیبی از خدمات مشاوره و خرید کالا یا ماشین آلات است تضامین آن مشمول ضوابط تضامین خرید کالا است.^{۱۳۴۳}

ماده ۹- تضمین معتبر برای شرکت در فرایند ارجاع کار و تضامین انعقاد قرارداد ارزی ریالی، مطابق ضوابط این آیین نامه می باشد.

تضمین بخش ارزی فقط^{۱۳۴۴} ضمانت نامه های ارزی بانکی^{۱۳۴۵} از بانک های داخلی دارای مجوز یا تحت نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و یا بانک های خارجی مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قابل قبول است. تضمین بخش ارزی و بخش ریالی باید بر اساس جداول این آیین نامه و متناسب با بخش ارزی و ریالی به همان ارز موضوع قرارداد باشد. در این صورت نیز مبلغ تضمین بر اساس کل مبلغ برآورد محاسبه می شود.

^{۱۳۴۱} در این نوع چون تضمین فرایند ارجاع کار وجود دارد نقطه تاثیر مبلغ برآورد است.

^{۱۳۴۲} در این نوع چون مشاور برای ارجاع کار تضمینی نمی دهد و تضامین او در مرحله انعقاد قرارداد و بعد از آن می باشد نقطه تاثیر، مبلغ قرارداد است.

^{۱۳۴۳} این بند مربوط به قراردادهای ep است چون بر اساس بند پ ماده ۸ آیین نامه خرید خدمات مشاوره «هرگونه مشارکت در منافع مالی و تدارکاتی پروژه، برای مشاوره که خدمات مدیریت طرح، مطالعات پیدایش، مطالعات توجیهی، بازرسی، طراحی پایه، طراحی تفصیلی یا نظارت عالیه یا کارگاهی در طرحی را بر عهده گرفته است، در قراردادهای تأمین کالا (P) و پیمانکاری (C) همان طرح ممنوع است» لذا این خدمات مشاوره به معنی طراحی تجهیزات و ماشین آلات است.

^{۱۳۴۴} آیا در مناقصه های بین المللی یا مناقصاتی که ارز بری دارد فقط باید ضمانت نامه بانکی ارزی دریافت نمود؟

به استناد سرآغاز ماده: ارایه تضمین معتبر، مطابق ضوابط این آیین نامه می باشد اما در صورتی که ضمانت نامه بانکی ارائه شود می بایست این الزام رعایت گردد. البته در مناقصات ارزی با طرف داخلی ارایه سایر تضامین مشکلی نخواهد داشت ولی در مناقصات بین المللی و با طرف خارجی برخی موارد ممکن است موضوعیت نداشته باشد مانند وثیقه ملکی اما بر اساس حکم این گزاره در مورد فیش وجه نقد هم باید ارزی پرداخت شود لذا لازم است مناقصه گزار حساب ارزی معرفی نماید. در مورد اوراق مشارکت نیز چون بی نام است مشکلی ایجاد نخواهد شد اما در حالت کلی اکثریت شرکت های خارجی فروشنده کالا حاضر به ارایه تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار نیستند که لازم است در این خصوص راهکاری از سوی سازمان برنامه ارایه شود.

^{۱۳۴۵} در خصوص فرم یا کاربرگ این نوع ضمانت نامه ها اشاره ای در این آیین نامه نداریم لذا مقررات متحدالشکل بین المللی ضمانت نامه های عندالمطالبه (URDG) را می توان بر آن جاری دانست. (<https://t.me/asnado/539>)

۴. تضمین در معاملات دولتی

تبصره- اشخاص ایرانی^{۱۳۴۶} مجازند به جای ضمانت‌نامه‌های^{۱۳۴۷} ارزی، ضمانت‌نامه ریالی بانکی بر اساس نرخ تسعیر^{۱۳۴۸} بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (زمان تسلیم) ارایه نمایند. لازم است مبلغ ضمانت‌نامه در هر دوره دوازده ماهه که نرخ تسعیر ارز بیش از ۱۰ درصد افزایش^{۱۳۴۹} داشته، به روز شده و کسری آن تحویل دستگاه اجرایی گردد.

ماده ۱۰- نحوه آزادسازی^{۱۳۵۰} و ضبط تضمین‌ها به شرح زیر می‌باشد:

الف- پس از تعیین برندگان اول و دوم، تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار سایر شرکت‌کنندگان باید حداکثر ظرف هفت روز کاری آزاد شود.

ب- در صورت امتناع برنده اول از انعقاد قرارداد یا عدم ارایه تضمین انجام تعهدات، تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار وی ضبط و قرارداد با برنده دوم منعقد می‌گردد. در صورت امتناع نفر دوم یا عدم انعقاد قرارداد، تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار وی نیز ضبط و فرایند ارجاع کار تجدید می‌شود.

پ- تضمین پیش‌پرداخت به تناسب استهلاك آن بنا به درخواست سپارنده، آزاد می‌شود.

^{۱۳۴۶} اشخاص حقیقی ایرانی در ماده ۹۷۶ قانون مدنی مشخص شده‌اند و اشخاص حقوقی در بند الف ماده ۵ قانون حداکثر سال ۹۸ به این شکل تعریف شده‌اند «...مؤسسات و شرکت‌های ایرانی ثبت شده در فهرست توانمندی‌های مندرج در سامانه ماده ۴ قانون» موصوف.

^{۱۳۴۷} این حکم در خصوص ضمانت‌نامه‌های ارجاع کار، انجام تعهدات و حسن اجرای کار جاری است ولی در خصوص پیش‌پرداخت چون از باب وثیقه است نه وجه التزام، کمی جای تامل دارد.

^{۱۳۴۸} در خصوص نرخ ارز مبنای محاسبات گزارش توجیه مالی و اقتصادی طرح‌ها و سنجش معیارهای سودآوری باید: در تهیه گزارش توجیه مالی و اقتصادی طرح‌های متقاضی استفاده از تسهیلات مالی خارجی (فاینانس) و طرح‌های و سرمایه‌گذاری از محل منابع داخلی (موضوع ماده ۸۷ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت) باید نرخ تسعیر ارز بازار ثانویه (سامانه نیما) مبنای محاسبات قرار گیرد. (قسمتی از نامه شماره: ۶۳۷۵۹۱ تاریخ: ۱۳۹۷/۱/۱۶ رئیس سازمان برنامه و بودجه به دستگاه‌های اجرایی)

^{۱۳۴۹} تنها مستند قانونی برای افزایش میزان تضمین همین بند است که فقط در تبدیل ضمانت‌نامه ارزی به ریالی کارکرد دارد.

نکته: با توجه به شرط؛ «که نرخ تسعیر ارز بیش از ۱۰ درصد افزایش داشته» لازم است هر زمان که در بازه ۱۲ ماهه نرخ تسعیر بیشتر شد این به روزرسانی انجام شود و نباید منتظر اتمام دوره ۱۲ ماهه شد.

^{۱۳۵۰} در خصوص آزادسازی در مرحله ارجاع کار یا لغو و تجدید آن توضیحی بیان نشده است لذا مستند به بخشنامه راهنمای مناقصه «باید طی صورت‌جلسه گشایش پیشنهادها ضمانت‌نامه شرکت در مناقصه تمام مناقصه‌گران غیر برنده که در جلسه حضور داشتند، تحویل نمایندگان آن‌ها گردید و رسید دریافت شود. همچنین، ضمانت‌نامه شرکت در مناقصه مناقصه‌گران غیر برنده که در جلسه حضور نداشتند، تحویل‌دی‌حساب شده، تا پس از دریافت رسید، به نماینده آن‌ها تحویل دهد»

هرچند در متن ضمانت‌نامه‌های پیوست این آیین‌نامه یادشده تصریح شده که به محض دریافت اولین تقاضای کتبی واصله از سوی کارفرما یا ذی‌نفع، بدون احتیاج به اثبات استنکاف یا اقامه دلیل و یا صدور اظهارنامه یا اقدامی از مجاری قانونی یا قضایی، تا میزان مبلغ تضمین، هر مبلغ مورد مطالبه در وجه یا حواله کرد کارفرما یا ذی‌نفع پرداخت نماید. لیکن این موضوع نافی تسری دستور مقام قضایی مبنی بر عدم پرداخت وجه ضمانت‌نامه‌های بانکی نمی‌باشد یعنی چنانچه دستور قضایی مبنی بر انسداد یا عدم پرداخت وجه ضمانت‌نامه‌ای به بانک صادر شده باشد، بانک موظف است وفق مقررات مربوط، کارفرما یا ذی‌نفع را از موضوع آگاه نماید. در این حالت بانک ملزم به اجرای دستور مقام قضایی مبنی بر عدم پرداخت وجه ضمانت‌نامه‌های بانکی می‌باشد. (برگرفته از نامه شماره: ۳۲۲۴۹۸ تاریخ: ۱۳۹۸/۶/۱۵ سازمان برنامه به وزارت اقتصاد)

آیا مطالبات شرکت‌ها از جمله وجوه مربوط به صورت‌وضعیت و کسور انجام کار و ضمانت‌نامه‌های بانکی آن‌ها را می‌توان در اجرا قرارهای تأمین خواسته یا اجرا احکام و اسناد رسمی توقیف نمود یا خیر؟
با توجه به اینکه طبق اصل کلی، خواسته از اموال بلامعارض مدعی علیه تأمین می‌شود لذا بازداشت وجه صورت‌وضعیت که در حقیقت متعلق حق پیمانکار است بلاشکال بوده و منع قانونی ندارد و الزام طلب کار به اینکه مطالبات خود را از اموال دیگر تأمین نماید ناصحیح است، لکن چون ضمانت‌نامه بانکی یا پولی که به عنوان حسن اجرای قرارداد در بانک سپرده می‌شود وثیقه انجام تعهد است و تضمین مزبور به منظور اعتماد و اطمینان متعهدله می‌باشد تا اگر متعهد از انجام تعهد و اجرای قرارداد تخلف نماید متعهدله بتواند از محل تضمین مزبور استیفای حق کند؛ بنابراین ضمانت‌نامه بانکی را نمی‌توان مال بلامعارض مدیون محسوب داشت تا شخص ثالث بتواند آنرا به نفع خود توقیف یا تأمین نماید. (نظر مشورتی اداره حقوقی دادگستری به شماره: ۷/۹۳۸ مورخ: ۱۳۶۰/۳/۲۶).

نمونه‌ای از آن در ماده ۳۴ شرایط عمومی پیمان (PC غیر صنعتی) نشریه ۴۳۱۱ آمده است: «پیمانکار باید ضمانت‌نامه‌ای ... صادر شده از طرف بانک ... طبق نمونه‌ای که ضمیمه اسناد مناقصه بوده است، تسلیم کارفرما کند.

ضمانت‌نامه یاد شده باید تا یک ماه پس از تاریخ تحویل موقت موضوع پیمان معتبر باشد. تا هنگامی که تحویل موقت انجام نشده است، پیمانکار مکلف است برای تمدید ضمانت‌نامه یاد شده اقدام نماید و اگر تا ۱۵ روز پیش از انقضای مدت اعتبار ضمانت‌نامه پیمانکار موجبات تمدید آن را فراهم نکرده است کارفرما حق دارد که مبلغ ضمانت‌نامه را از بانک ضامن دریافت کند و وجه آن را به جای ضمانت‌نامه، به رسم وثیقه نزد خود نگه دارد. کارفرما تضمین انجام تعهدات را پس از تصویب صورت‌مجلس تحویل موقت، با توجه به تبصره ۱ این ماده آزاد می‌کند...»

۴. تضمین در معاملات دولتی

ث- در صورت وقوع شرایط ضبط تضمین (مطابق قرارداد) و اقدام کارفرما برای ضبط، وی موظف است این موضوع را طی ابلاغیه‌ای با ذکر مستندات و دلایل به مضمون‌عنه اعلام نماید.^{۱۳۵۲}

ج- دستگاه‌های اجرایی و بانک‌ها باید از کاربرگ‌های پیوست این آیین‌نامه که تأیید شده به مهر دفتر هیأت دولت است برای تضمین موضوع بندهای (الف)، (ث) و (ج) ماده (۴) حسب مورد استفاده کنند. شرایطی که در کاربرگ‌های یادشده برای آزادسازی یا ابطال ضمانت‌نامه‌های بانکی تعیین شده است برای انواع دیگر تضمین باید رعایت شود.

^{۱۳۵۳} باید به مقدار لازم دستور ضبط داده شود، چون بیش از مقدار لازم ایجاد مسایل کیفری و حقوقی می‌نماید. در فرم‌های ضمانت‌نامه نیز «هر مبلغی را که کارفرما مطالبه نماید» قید شده است. اعلام دلایل جهت اطلاع مضمون‌عنه جزء حقوق وی می‌باشد.

ضبط تضمین انجام تعهدات در قراردادهایی عمومی که بخشی از تعهد انجام و بخش دیگری انجام نشده، به چه شکل است؟

مطابق ماده ۲۳۰ قانون مدنی؛ اگر در ضمن معامله شرط شده باشد که در صورت تخلف متخلف، مبلغی به عنوان خسارت تأدیه نماید، حاکم نمی‌تواند او را به بیشتر یا کمتر از آن چه که ملزم شده است محکوم کند. که معروف به وجه التزام است، بنابراین تضمین قراردادهای عمومی وجه التزام آنها محسوب می‌شوند یکی وجه التزام عدم انجام تعهدات و دیگری وجه التزام حسن اجرای کار.

همچنین مطابق ماده ۲۶ آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا و طرز رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی مصوب ۱۳۸۷/۶/۱۱ رئیس قوه قضاییه؛ «هرگاه در سند برای تأخیر انجام تعهد، وجه التزام معین شده باشد مطالبه وجه التزام مانع مطالبه اجرا تعهد نمی‌باشد ولی اگر وجه التزام برای عدم انجام تعهد مقرر شده باشد متعهدله فقط می‌تواند یکی از آن دو را مطالبه کند.» یعنی مواقعی که تضمین برای انجام موضوع تعهد است فقط می‌توان وجه التزام یا انجام تعهد را طلب کرد نه هر دو را، اما زمانی که تضمین برای درست، خوب و به موقع انجام دادن تعهد است هر دو را می‌توان طلب کرد؛ لذا برای زمانی که تعهد ناقص انجام می‌شود چون از سویی نسبت به آن بخش که انجام شده اگر مورد قبول متعهدله باشد به استناد همین ماده اخیر نمی‌توان وجه التزام انجام تعهد را مطالبه نمود و از سویی چون کل تعهد انجام نشده است به نظر باید خسارت‌ها با ضبط وجه التزامی جبران شود ولی ضبط بدون قاعده دور از اصول قانونیت، انصاف و عدالت است.

بنابراین در ضبط تضمین انجام تعهد، اصولاً اگر تعهد از نوع تعهدات به نتیجه باشد (مانند ساخت و ساز و تامین یک کالای معین)، متعهد مسؤول پرداخت خسارت است مگر اینکه ثابت کند حادثه خارجی که نمی‌توان به او مرتبط کرد، مانع از اجرای تعهد شده است. (مواد ۲۲۷ و ۲۲۹ ق.م. و لای اگر تعهد از نوع تعهدات به وسیله باشد (مانند قراردادهای به کارگیری و خدمات حجمی)، اثبات تقصیر متعهد، به عهده زیان‌دیده است، که بعد از اثبات می‌تواند نسبت به ضبط کل وجه التزام از نوع انجام تعهد اقدام نمود، ولی در خصوص ضبط وجه التزام در قراردادهای نیمه‌کاره راهگشا نیست لذا باید از منظر دیگری بررسی شود:

* زمانی که تعهدات از نوع تعدد مطلوب باشد چون متشکل از تعداد متنوعی از تعهدات کوچک‌تر است (مانند پروژه‌های ساخت و ساز که خود ترکیبی از فصولی است که حتی برای آن آنالیز هم در مناقصه اخذ می‌شود) پس هر بخش از قرارداد عملاً یک تعهد مجزا فرض می‌شود و دارای ارزش مادی مستقل است و حتی در فسخ پیمان‌ها نیز مبالغ آن به پیمانکار پرداخت می‌شود یعنی قرارداد تجزیه‌پذیر است، لذا با انجام هر بخش به عنوان تعهد کوچک‌تر، شرط وجه التزام آن بخش منتفی می‌شود زیرا خسارتی از آن بخش متصور نیست پس قابلیت ضبط تضمین انجام تعهد برای آن بخش وجود نخواهد داشت.

* ولی در تعهدات از نوع وحدت مطلوب؛ چون کل تعهد و کار یک بدنه واحد بوده و حتی با عدم انجام بخش کوچکی از آن، تعهد مورد نظر عملی نخواهد شد (مانند طراحی یک سامانه و نرم افزار یا تحویل یک دستگاه بدون امکان راه‌اندازی آن) و قرارداد تجزیه‌ناپذیر است؛ لذا مانند آن است که هیچ تعهدی انجام نشده است پس باید کل وجه التزام انجام تعهد ضبط گردد.

بنابراین در به پاسخ سوال طرح شده باید گفت؛ باید با توجه به تجزیه‌پذیر بودن یا نبودن قراردادها در ضبط تضمین قراردادهای نیمه‌کاره اقدام نمود؛ در وحدت مطلوب‌ها (تجزیه‌ناپذیر) تضمین انجام تعهد به علت انجام ندادن تعهد باید کامل ضبط شود و ضبط تضمین حسن اجرای کار نیز به علت ناقصی عمل کردن یا تأخیر در انجام کار لازم و ضروری است. اما در قراردادهای تعدد مطلوب (تجزیه‌پذیر) می‌بایست تضمین انجام تعهدات به تناسب عدم انجام کار و پس از کسر کارهای قابل تحویل و مورد قبول متعهدله انجام شود و ضبط تضمین حسن اجرای کار نیز فقط به علت عدم اجرای کامل، صحیح و یا به موقع کار ضروری خواهد شد.

ماده ۱۱- ضمانت تأخیر تعهدات مالی مناقصه‌گزار ^{۱۳۵۴} (کارفرما) که طبق بند (ب) ماده (۱۰) قانون برگزاری مناقصات (مصوب ۱۳۸۳) باید در اسناد مناقصه و به تبع آن در قرارداد منعقد قید و تعهد گردد، بر اساس شاخص تورم اعلامی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعدیل و پرداخت می‌گردد. ^{۱۳۵۵}

^{۱۳۵۴} در مرحله مناقصه ممکن است بعد از تعیین برنده بنابر دلایل مختلفی قرارداد منعقد نشود که جهت جلوگیری از ورود زیان به دستگاه از حیث دعاوی مطروحه از سوی مناقصه‌گران باید از ابتدا میزان خسارت پرداختی در این خصوص به مناقصه‌گران اعلام شود تا دادگاه به بیش از آن رأی ندهد. ولی در مرحله قرارداد این موارد تعریف شده است.

^{۱۳۵۵} **تأخیر در پرداخت تعهدات مالی دستگاه‌های اجرایی (ضمان تأخیر تعهدات) بر چه مبنایی و چگونه قابل محاسبه است؟**

شاخص تورم اعلامی بانک مرکزی مبنای هر گونه تعدیل و پرداخت است و بر اساس تبصره بند الف ماده ۱۰ قانون برنامه ششم توسعه مصوب ۱۳۹۵ «از ابتدای اجرای قانون برنامه، بدهی‌هایی که توسط دولت ایجاد و مراحل حسابرسی را در مراجع معتبر طی کرده و قطعی شده و از هیچ‌گونه افزایشی بابت عدم پرداخت برخوردار نشده باشند، تا زمان پرداخت بدهی توسط دولت از سودی معادل نرخ تورم تا حداکثر نرخ سود سپرده اعلام شده توسط بانک مرکزی برخوردار می‌شوند. در قراردادهای مربوط باید بندی اضافه شود که به موجب آن دولت ملتزم گردد تا در صورت عدم پرداخت بدهی خود در زمان مقرر معادل نرخ مذکور را به طلبکار بپردازد» و در ماده ۴ آیین‌نامه آن اذعان داشته «بدهی‌های دولت که از ابتدای اجرای قانون (سال ۱۳۹۶) در چهارچوب قوانین و مقررات مربوط ایجاد می‌شود و مراحل حسابرسی را در مراجع معتبر طی کرده و قطعی شده و از هیچ‌گونه افزایشی بابت عدم پرداخت برخوردار نشده باشند، متناسب با شرایط قرارداد از زمان اتمام مهلت درج شده در قراردادها برای پرداخت مطالبات با مسئولیت و تأیید رئیس دستگاه اجرایی/مقام مجاز از جانب وی (موضوع ماده ۵۳) قانون محاسبات عمومی کشور) و در خصوص سایر مواردی که فاقد قرارداد بوده و یا در قرارداد مربوط بازه زمانی مشخصی برای پرداخت تعیین نشده است، از زمان صدور حواله برای هر یک از صورت‌وضعیت‌ها یا صورت‌حساب‌های صادره طلبکاران توسط رئیس دستگاه اجرایی/مقام مجاز از جانب وی تا زمان پرداخت بدهی توسط دولت سالانه از سودی معادل نرخ تورم تا حداکثر نرخ سود سپرده اعلام شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برخوردار می‌شوند. در قراردادهای مربوط باید دولت ملزم گردد تا در صورت عدم پرداخت بدهی خود در زمان مقرر معادل نرخ مذکور را به طلبکار بپردازد». البته بیش‌تر از آن ربای قرضی محسوب می‌گردد زیرا سقف شاخص قاعده آمره است.

* **مضافاً اینکه در قراردادهای منعقد با واحدهای تولیدی به استناد بند ۷ مصوبه شماره ۱۱۱۲۹۶/ت/۵۹۷۳۹ هـ مورخ ۱۴۰۱/۶/۲۳ براساس نرخ تورم اعلامی مرکز آمار ایران محاسبه خواهد شد.** همچنین بر اساس بند ب ماده ۹ قانون رفع موانع تولید مصوب سال ۹۴ به دستگاه‌های اجرایی اجازه داده شده است «در صورت درخواست برای پرداخت اقساطی یا مدت‌دار یکجا، ... برای مدت بیش از سه ماه، معادل نرخ سود تسهیلات بانکی برای مدت اقساط یا پرداخت یکجا به مبلغ نقدی مورد مطالبه اضافه نمایند» پس شورای نگهبان قانوناً تأخیر بیش از ۳ ماه در پرداخت بدهی را مشمول جرمه بر اساس نرخ سود بانکی دانسته لذا پیمانکاران نیز می‌توانند با استناد به این امر در صورت تأخیر بیش از این زمان در پرداخت صورت‌حساب‌هایشان درخواست این نرخ سود را بنمایند.

* **سوال: مبنای محاسبه خسارت تأخیر تأدیه در قراردادهای پیمانکاری که وفق شرایط عمومی پیمان منعقد می‌شود، از چه تاریخی است؟**

هر چند ارسال صورت وضعیت و مهلت تأدیه از سوی پیمانکار عرفاً مطالبه از ناحیه وی تلقی می‌شود؛ [مطابق ماده ۵۲۲ قانون آیین دادرسی مدنی خسارت تأخیر تأدیه منوط به مطالبه از سوی طلبکار شده است] اما از آنجا که مواد ۳۷ و ۴۰ شرایط عمومی پیمان، ترتیبات و مواعدی را برای ارزیابی صورت وضعیت دریافتی پیش‌بینی کرده است، تعلق خسارت تأخیر تا پیش از رعایت ترتیبات و مهلت‌های یادشده منتفی است؛ اما با رعایت این ترتیبات و سببی شدن مواعد، دیون کارفرما قطعی و سررسید شده تلقی می‌شود و خسارت تأخیر تأدیه قابل مطالبه است (بخشی از نظریه مشورتی شماره: ۱/۷/۱۴۰۱/۱۳۲۰ تاریخ: ۱۴۰۲/۵/۱۷ اداره کل حقوقی قوه قضاییه)

۴. تضمین در معاملات دولتی

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، نحوه محاسبه تمدید مدت پیمان (مجاز شمردن تأخیر تحویل مورد معامله) با لحاظ پرداخت ضمان تأخیر تعهدات مالی کارفرما را تهیه و ابلاغ نماید.^{۱۳۵۶}

ماده ۱۲- ضوابط مندرج در این آیین‌نامه برای اخذ تضامین شرکت در فرایند ارجاع کار و انجام تعهدات معاملات خرید کالا و خدمات تعیین شده و سایر تضامین به تشخیص کارفرما حسب مورد، در صورتی که با عمل مزایده^{۱۳۵۷} منطبق باشد باید در مزایده‌ها رعایت گردد.

ماده ۱۳- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور بر حسن اجرا، تبیین و تفسیر این آیین‌نامه را بر عهده دارد.

ماده ۱۴- از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این آیین‌نامه، همه آیین‌نامه‌ها و ضوابط قبلی تمامی دستگاه‌های مشمول و دستگاه‌هایی که مقررات خاص خود را در این زمینه دارند،^{۱۳۵۸} از جمله تصویب‌نامه‌های شماره: ۴۲۹۵۶/ت/۲۸۴۹۳-هـ^{۱۳۵۹} مورخ: ۱۳۸۲/۸/۱۱، شماره: ۲۰۰۷۱/ت/۳۰۹۸۰-هـ^{۱۳۶۰} مورخ: ۱۳۸۳/۴/۲۱، شماره: ۲۱۲۷۶۵/ت/۳۷۷۷۴-ک^{۱۳۶۱} مورخ: ۱۳۸۶/۱۲/۲۷، شماره: ۱۲۲/ت/۳۸۴۴۹-هـ^{۱۳۶۲}

^{۱۳۵۶} براساس این بند می‌توان گفت که بخشنامه ۵۰۹۰-۱۱۰۸۲/۵۴ مورخ: ۱۳۶۰/۶/۲ در خصوص نحوه محاسبه تأخیرات ناشی از تأخیر در پرداخت صورت‌وضعیت‌ها که تأخیرات را برای پیمانکار فقط به زمان تبدیل می‌نماید، نسخ شده است و سازمان برنامه و بودجه هرچه سریعتر باید نسبت به صدور بخشنامه جدید برای روش محاسبه تأخیرات اقدام نماید. پیشنهاد می‌شود «مناقصه‌گزاران به تأمین منابع مالی از طریق اعتبار اسنادی داخلی الزام شوند تا بدینوسیله تأخیر تعهدات مالی مناقصه‌گزار توسط بانک تضمین شود؛ هر چند پیش‌بینی می‌شود به کارگیری این روش حجم بدهی دولت به بانک‌ها را افزایش دهد» البته با پیش‌بینی فاکتورینگ در ماده ۸ قانون حداکثر ۹۸ این امر بسیار تسهیل شده است: «تأمین‌کنندگان کالا و خدمات مجازند با استناد به ماده (۱۰) قانون برگزاری مناقصات و در چارچوب تأمین مالی واگذاری مطالبات از طریق کارگزاری (فاکتورینگ)، تمام یا بخشی از مطالبات قراردادی محقق شده و محقق نشده خود را به اشخاص حقیقی و حقوقی ثالث (پذیرندگان) اعم از بانک‌ها یا مؤسسات اعتباری واگذار کنند. در صورتی که تأمین‌کننده، مطالبات را به ثالث واگذاری کند، کلیه کارفرمایان موضوع این قانون اعم از دولتی، عمومی و یا تعاونی مکلف به رعایت واگذاری مطالبات از طریق کارگزاری (فاکتورینگ) هستند آیین‌نامه اجرایی این ماده حداکثر ظرف مدت چهار ماه پس از ابلاغ این قانون توسط سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.»

^{۱۳۵۷} عبارت «تشخیص کارفرما حسب مورد» بر می‌گردد به عبارت «تضامین شرکت فرایند ارجاع کار و انجام تعهدات و سایر تضامین» چه آنکه در ادامه می‌گوید «در صورتی که با عمل مزایده منطبق باشد» لذا با توجه به فرایند مزایده که خود یکی از موارد ارجاع کار بوده و در تعاریف هم آمده است باید از همین نوع تضامین و میزان ذکر شده استفاده نمود و فقط ممکن است در مزایده‌ای تضامین انجام تعهدات نداشته باشیم یا اصولاً در مزایدات سپرده حسن انجام کار کسر نمی‌شود که بحثی از تضمین حسن انجام کار شود. لذا در آگهی مزایده براساس ماده ۷ آیین‌نامه معاملات دولتی چون بحث از واریز وجه نقد به عنوان سپرده شرکت در مزایده می‌باشد و طبق ماده ۴۱ همان آیین‌نامه قبول انواع دیگری از تضامین بلامانع ذکر شده است پس تعیین نوع ضمانت‌نامه شرکت در مزایده در هنگام چاپ آگهی، سالبه به انقضاء موضوع است؛ ولی بر اساس اجازه دولت در تعیین تضامین دیگر برای معاملات دولتی مطابق ماده ۶ قانون تنظیم و تعیین ۷ نوع تضمین از بین ۹ تضمین معتبر برای فرایند ارجاع کار در آیین‌نامه تضمین، اصولاً همان ۷ مورد مذکور باید به عنوان تضمین از سوی مزایده‌گران قابلیت ارایه داشته باشد.

^{۱۳۵۸} توجه: دانشگاه‌ها، مراکز و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و فرهنگستان‌ها و پارک‌های علم و فناوری به استناد ماده ۱ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور چون بدون رعایت قوانین و مقررات عمومی حاکم بر دستگاه‌های دولتی و فقط در چارچوب مصوبات و آیین‌نامه‌های مالی، معاملاتی، اداری، استحضامی و تشکیلاتی مصوب هیأت امنا عمل می‌کنند بنابراین این آیین‌نامه نیز بر آنها تسری نخواهد داشت. مؤید این مطلب نامه شماره ۵۰۲۰۰/۱۴۹/د مورخ ۹۵/۳/۹ اداره کل رسیدگی و بررسی‌های فنی و حسابرسی امور اقتصادی و زیربنایی دیوان محاسبات کشور است.

^{۱۳۵۹} آیین‌نامه تضمین برای معاملات دولتی سابق

^{۱۳۶۰} اصلاح آیین‌نامه تضمین برای معاملات دولتی ۱ (اصلاحیه متنی)

^{۱۳۶۱} الحاق یک تبصره به ماده ۶ آیین‌نامه تضمین

^{۱۳۶۲} تصویب‌نامه در خصوص معتبر بودن ضمانت‌نامه کتبی با دانشگاه‌ها

مورخ: ۱۳۸۷/۱/۷، شماره: ۱۵۱۲۹۰/ت ۳۹۵۱۱ هـ ۱۳۶۳ مورخ: ۱۳۸۸/۷/۲۹،
شماره: ۱۰۱۰۱۷/ت ۴۸۰۰۲ ک ۱۳۶۴ مورخ: ۱۳۹۲/۵/۲ و شماره:
۲۲۶۴۳/ت ۵۰۱۴۳ هـ ۱۳۶۵ مورخ: ۱۳۹۳/۳/۳ لغو ۱۳۶۶ می شوند.
اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس جمهوری

۱۳۶۳ اصلاح آیین نامه تضمین برای معاملات دولتی ۲ (در خصوص آزادسازی سپرده حسن انجام کار)

۱۳۶۴ الحاق بند و به ماده ۳ (ضمانت نامه های صادره توسط صندوق های حمایتی دولتی)

۱۳۶۵ الحاق تبصره به جزء ۳ بند ه ماده ۳ (سهم مورد تضمین)

۱۳۶۶ چنانچه قاعده حقوقی وضع شده به وسیله نهاد یا مقام صالح پس از مدتی از اجرا با تصمیم و اراده همان مقام یا جانشین او بی اعتبار شود، با نسخ و تغییر حکم قانون مواجه می شود. کارکرد حقیقی نسخ بی اثر کردن حکم و سلب اعتبار آن درباره آینده است. به عبارت دیگر، چنانچه به نسخ شدن قانون علم حاصل شود از تکلیف سابق نباید در آینده اطاعت شود. ولیکن آثار گذشته آن محفوظ می ماند پس نسخ قانون، حق مکتسبه ای که به موجب قانون منسوخ ایجاد شده زائل نمی سازد. [حق مکتسبه با ارایه سند قابلیت اثبات دارد و در حقوق اداری با وجود قرارداد امضاء شده عینیت می یابد.]

بنابراین در خصوص انواع شرایط عمومی پیمان که قوانین زمان ارجاع کار را نافذ می داند به جهت پاسداشت حقوق مکتسبه پیمانکاران در هنگام ارجاع کار اینگونه نگاشته شده است.

از سوی دیگر در قراردادهای موجود در حال اجرا که بر اساس مقررات قبلی نسبت به اخذ یا عدم اخذ تضمین اقدام شده در حال حاضر باید در آن قسمت هایی که مستلزم اسقاط حقی از طرف قرارداد نیست براساس همین آیین نامه اقدام گردد چون آیین نامه های قبلی دیگر معتبر نیستند و می توانند برای دستگاه ها مشکل ساز شوند.

۱۳۶۷ در اینجا توجه به عبارت لغو بسیار مهم است زیرا بحث از مغایرت یا نسخ آنها نیست بلکه هر نوع آیین نامه مستقل یا ضوابط مربوط به تعیین نوع و مقدار تضامین حتی به صورت ماده و بند را نیز شامل شده و آنها را از درجه اعتبار ساقط نموده است؛ بنابراین هر جا که بحث از تضامین باشد این آیین نامه مجری خواهد بود نه موارد قبلی!

۴. تضمین در معاملات دولتی

ضمانت نامه شرکت در فرایند ارجاع کار

(کاربرگ شماره یک) ^{۱۳۶۸}

نظر به اینکه نام متقاضی با شناسه حقیقی/حقوقی ... به نشانی کدپستی....
مایل است در ارجاع کار/مناقصه/مزایده موضوع ارجاع کار شرکت نماید،
نام ضامن از نام متقاضی در مقابل نام کارفرما/ذی نفع برابر مبلغ..... ریال/ارز
تضمین تعهد می نماید چنانچه نام کارفرما/ذی نفع به نام ضامن اطلاع دهد
که پیشنهاد شرکت کننده نامبرده مورد قبول واقع شده و موضوع ارجاع کار
در پایگاه اطلاع رسانی مناقصات/معاملات درج شده و مشارالیه از امضای پیمان
مربوط یا تسلیم ضمانت نامه انجام تعهدات استنکاف نموده است، تا
میزان.....ریال/ارز هر مبلغی را که نام کارفرما/ذی نفع مطالبه نماید، به محض
دریافت اولین تقاضای کتبی واصله از سوی نام کارفرما/ذی نفع بدون اینکه
احتیاجی به اثبات استنکاف یا اقامه دلیل و یا صدور اظهارنامه یا اقدامی از
مجاری قانونی یا قضایی داشته باشد، در وجه یا حواله کرد نام کارفرما/ذی نفع
بپردازد.

مدت اعتبار این ضمانت نامه سه ماه است ^{۱۳۶۹} و تا آخر ساعات اداری روز سه ماه
تا ^{۱۳۷۰} آخرین تاریخ تحویل پیشنهاد معتبر می باشد.

این مدت بنابه درخواست کتبی نام کارفرما/ذی نفع برای مدت سه ماه دیگر قابل
تمدید است و در صورتیکه نام ضامن نتواند یا نخواهد مدت این ضمانت نامه
را تمدید کند و یا نام متقاضی موجب این تمدید را فراهم نسازد و نام ضامن
را موفق به تمدید ننماید، نام ضامن متعهد است بدون اینکه احتیاجی به
مطالبه مجدد باشد، مبلغ درج شده در این ضمانت نامه را در وجه یا حواله کرد
نام کارفرما/ذی نفع پرداخت کند.

چنانچه مبلغ این ضمانت نامه در مدت مقرر از سوی نام کارفرما/ذی نفع مطالبه
نشود، ضمانت نامه در سررسید، خود به خود باطل و از درجه اعتبار ساقط
است، اعم از اینکه مسترد گردد یا مسترد نگردد.

در صورتیکه مدت ضمانت نامه بیش از سه ماه مد نظر کارفرما باشد با اعلام در
اسناد فرایند ارجاع کار و آگهی در روزنامه کثیرالانتشار میسر خواهد بود. ^{۱۳۷۱}
در صورت ضبط ضمانت نامه موضوع به اطلاع سازمان مدیریت و برنامه ریزی
کشور برسد.

دفتر هیأت دولت

^{۱۳۶۸} ۴ نمونه کاربرگ ضمانت نامه ها پیرو نامه شماره ۹۴/۳۳۷۸۶۴ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۹ از سوی بانک مرکزی به تمامی
بانک های کشور ابلاغ گردیده است و لذا تفاوت ضمانت نامه های صادره از این نمونه از موجبات رد شکلی در مناقصه
و ضمان برای بانک صادر کننده می باشد. ر.ک. به ماده ۴۴ دستورالعمل ناظر به ضمانت نامه بانکی

^{۱۳۶۹} قابل توجه بانکها: با توجه به بند آخر این فرم «سه ماه» قابلیت افزایش داشته و قابل تغییر است.

^{۱۳۷۰} حرف «تا» اشتباه سهوی است و حرف «از» درست است.

^{۱۳۷۱} آیا اگر کمتر از ۳ ماه مد نظر باشد قابلیت کاهش دارد؟

ضمانت نامه انجام تعهدات

کاربرگ شماره دو

نظر به اینکه نام متقاضی با شناسه حقیقی/حقوقی ... به نشانی ... کدپستی ... به نام ضامن اطلاع داده است قصد انعقاد قرارداد موضوع قرارداد که موضوع ارجاع کار در پایگاه اطلاع رسانی مناقصات/معاملات درج شده را با نام کارفرما/ذی نفع دارد از نام متقاضی در مقابل نام کارفرما/ذی نفع برای مبلغ ... ریال/ارز به منظور انجام تعهداتی که موجب قرارداد یاد شده به عهده می گیرد تضمین و تعهد می نماید در صورتی که نام کارفرما/ذی نفع کتباً و قبل از انقضای سررسید این ضمانت نامه به نام ضامن اطلاع دهد که نام متقاضی از اجرای هر یک از تعهدات ناشی از قرارداد یاد شده تخلف ورزیده است، تا میزان ریال/ارز، هر مبلغی را که نام کارفرما/ذی نفع مطالبه کند به محض دریافت اولین تقاضای کتبی واصله از سوی نام کارفرما/ذی نفع با تأیید وزیر یا بالاترین مقام کارفرما بدون آنکه احتیاجی به صدور اظهارنامه یا اقدامی از مجاری قانونی و قضایی داشته باشد، با ذکر نوع تخلف در وجه یا حواله کرد نام کارفرما/ذی نفع بپردازد.

مدت اعتبار این ضمانت نامه تا آخر وقت اداری روز است و بنا به درخواست کتبی واصله نام کارفرما/ذی نفع قبل از پایان وقت اداری روز تعیین شده، برای مدتی که درخواست شود قابل تمدید می باشد و در صورتی که نام ضامن نتواند یا نخواهد مدت این ضمانت نامه را تمدید کند و نام متقاضی موجب این تمدید را فراهم نسازد و نتواند نام ضامن را حاضر به تمدید نماید نام ضامن متعهد است بدون آنکه احتیاجی به مطالبه مجدد باشد مبلغ درج شده را در بالا را در وجه یا حواله کرد نام کارفرما/ذی نفع پرداخت کند. در صورت ضبط ضمانت نامه موضوع به اطلاع سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور برسد.

دفتر هیأت دولت

۴. تضمین در معاملات دولتی

ضمانت نامه پیش پرداخت

(کاربرگ شماره سه)

نظر به اینکه نام متقاضی با شناسه حقیقی/حقوقی به نشانی کدپستی به نام ضامن اطلاع داده است که قرارداد موضوع قرارداد که موضوع ارجاع کار در پایگاه اطلاع رسانی مناقصات/معاملات درج شده را با نام کارفرما/ذی نفع منعقد نموده است و قرار است مبلغ ریال/ارز به عنوان پیش پرداخت به نام متقاضی پرداخت شود نام ضامن متعهد است در صورتی که نام کارفرما/ذی نفع کتباً به نام ضامن اطلاع دهد که خواستار بازپرداخت مبلغ پیش پرداخت داده شده به نام متقاضی است هر مبلغی تا میزان پیش پرداخت مستهلک نشده را به محض دریافت اولین تقاضای کتبی واصله از سوی نام کارفرما/ذی نفع بدون اینکه احتیاجی به صدور اظهارنامه و یا اقدامی از مجاری قانونی و قضایی داشته باشد، در وجه یا حواله کرد نام کارفرما/ذی نفع بپردازد. اعتبار این ضمانت نامه تا آخر وقت اداری روز است و بنا به درخواست کتبی نام کارفرما/ذی نفع واصله تا قبل از پایان وقت اداری روز تعیین شده، برای مدتی که درخواست شود قابل تمدید می باشد و در صورتی که نام ضامن نتواند یا نخواهد مدت این ضمانت نامه را تمدید کند و یا نام متقاضی موجب این تمدید را فراهم نسازد و نتواند نام ضامن را حاضر به تمدید نماید نام ضامن متعهد است بدون آنکه احتیاجی به مطالبه مجدد باشد، مبلغ درج شده در بالا را در وجه یا حواله کرد نام کارفرما/ذی نفع پرداخت کند.

مبلغ این ضمانت نامه بنا به درخواست کتبی نام متقاضی که در آن مبلغ پیش پرداخت واریز شده درج شده است، طبق نظر کتبی نام کارفرما/ذی نفع که باید حداکثر ظرف سی روز از تاریخ تحویل نامه استعمال نام ضامن به نام کارفرما/ذی نفع در مورد مبلغ پیش پرداخت واریز شده واصل گردد، تقلیل داده می شود و در صورت عدم وصول پاسخی از سوی نام کارفرما/ذی نفع ضمانت نامه معادل مبلغی که نام متقاضی اعلام نموده است تقلیل داده خواهد شد.

در صورتی که تمام مبلغ این پیش پرداخت به ترتیب تعیین شده در این ضمانت نامه واریز گردد و مبلغ آن به صفر تقلیل داده شود، این ضمانت نامه خود به خود باطل و از درجه اعتبار ساقط است، اعم از اینکه اصل آن به بانک مسترد گردد یا نگردد.

در صورت ضبط ضمانت نامه موضوع به اطلاع سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور برسد.

دفتر هیأت دولت

ضمانت‌نامه استرداد کسور حسن انجام کار

(کاربرگ شماره چهار)

نظر به این که نام متقاضی با شناسه حقیقی/حقوقی به نشانی کدپستی به نام ضامن اطلاع داده است که مقرر است مبلغ ریال/ارز از طرف نام کارفرما/ذی‌نفع به عنوان استرداد کسور حسن انجام قرارداد موضوع قرارداد که موضوع ارجاع کار آن در پایگاه اطلاع‌رسانی مناقصات/معاملات درج شده به نام متقاضی پرداخت شود از این رو پس از پرداخت وجه مزبور به نام متقاضی، نام ضامن متعهد است در صورتی نام کارفرما/ذی‌نفع کتباً و قبل از انقضای سررسید این ضمانت‌نامه به نام ضامن اطلاع دهد که نام متقاضی از اجرای تعهدات ناشی از قرارداد یاد شده تخلف ورزیده است، تا مبلغ ریال/ارز، هر مبلغی را که نام کارفرما/ذی‌نفع مطالبه کند، به محض دریافت اولین تقاضای کتبی واصله از سوی نام کارفرما/ذی‌نفع بدون آنکه احتیاجی به صدور اظهارنامه و یا اقدامی از مجاری قانونی و قضایی داشته باشد، در وجه یا حواله کرد نام کارفرما/ذی‌نفع بپردازد.

مدت اعتبار این ضمانت‌نامه تا آخر وقت اداری روز است و بنا به درخواست کتبی نام کارفرما/ذی‌نفع واصله تا قبل از پایان وقت اداری روز تعیین شده، برای مدتی که درخواست شود قابل تمدید است و در صورتی که نام ضامن نتواند یا نخواهد مدت این ضمانت‌نامه را قبل از انقضای آن تمدید کند و یا نام متقاضی موجب تمدید آن را فراهم نسازد و نتواند نام ضامن را حاضر به تمدید نماید نام ضامن متعهد است بدون آنکه احتیاجی به مطالبه مجدد باشد، مبلغ درج شده در بالا را در وجه یا حواله کرد نام کارفرما/ذی‌نفع پرداخت کند.

در صورت ضبط ضمانت‌نامه موضوع به اطلاع سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور برسد.

دفتر هیأت دولت

۴. تضمین در معاملات دولتی

تأیید مطالبات به جای ضمانت نامه

(کاربرگ شماره پنج)

نظر به این که نام متقاضی با شناسه حقیقی/حقوقی به نشانی.....کدپستی می پذیرد که مبلغ تأیید شده زیر به عنوان ضمانت نامه موضوع قرارداد که موضوع ارجاع کار آن در پایگاه اطلاع رسانی مناقصات/معاملات درج شده نزد نام کارفرما/ذی نفع از مطالبات تأیید شده و پرداخت نشده وی از نام کارفرما/ذی نفع کسر و منظور گردد نحوه ضبط و استرداد مطابق ضوابط آیین نامه تضمین معاملات و شرایط قراردادی است.

نام متقاضی

نام و نام خانوادگی، مهر و امضا / امضاهای اسناد تعهدآور

نام کارفرما/ذی نفع

موضوع قرارداد مرتبط با معاملات:

شماره طرح/پروژه مرتبط با موضوع مطالبات:

شماره و تاریخ قرارداد مرتبط با موضوع مطالبات:

کل مبلغ کارکرد یا حق الزحمه مرتبط با موضوع مطالبات:

پرداخت های قبلی به نام متقاضی:

مانده قابل پرداخت قبل از کسور:

مانده پرداخت پس از کسور پیش پرداخت و علی الحساب و ... به حروف:

مانده پرداخت پس از کسور پیش پرداخت و علی الحساب و ... به عدد:

امضا و تأیید مقام مجاز کارفرما:

امضا و تأیید ذی حساب:

این کاربرگ در دو نسخه تهیه شده یک نسخه در ذی حسابی و یک نسخه در مجری طرح ضمیمه اسناد مربوط گردد در صورت ضبط ضمانت نامه موضوع به اطلاع سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور برسد.

دفتر هیأت دولت

فرم ضمانت نامه اعتبارات اسناد ریالی

متن نمونه تضمین نامه سرمایه گذاری از محل منابع داخلی شرکت های دولتی

شماره: ۲۰۴۸۸۷/ت/۴۷۵۵۶ هـ مورخ: ۱۳۹۰/۱۰/۱۷

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۹/۶ به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

۱- متن نمونه تضمین نامه موضوع ماده (۶۲) قانون محاسبات عمومی کشور^{۱۳۷۲} - مصوب ۱۳۶۶ - و ماده (۲) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت^{۱۳۷۳} - مصوب ۱۳۸۴ - در مورد سرمایه گذاری از محل منابع داخلی شرکت های دولتی، به شرح پیوست که به مهر «دفتر هیأت دولت» تأیید شده است، تعیین می شود.

۲- در صورت عدم پیش بینی اعتبار برای اقساط معوق لاوصول در لوائح بودجه سنواتی، به عنوان بدهی دولت به بانک عامل منظور می شود.^{۱۳۷۴}

معاون اول رئیس جمهور - محمدرضا رحیمی

بانک عامل

با عنایت به نامه شماره..... مورخ..... وزیر محترم...../رئیس محترم سازمان.....، در خصوص افتتاح اعتبار اسنادی ریالی نزد آن بانک از طرف..... به نفع پیمانکار به مبلغ..... به منظور تسریع در عملیات اجرایی طرح..... به شماره طبقه بندی (.....) مندرج در پیوست شماره (۱) قانون بودجه سال.....، موضوع مواد (۶) و (۱۱) آیین نامه اجرایی ماده (۲) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (تصویب نامه شماره ۸۹۱۶۰/ت/۳۶۰۴۰ هـ مورخ ۱۳۸۵/۷/۲۶ هیأت وزیران) در صورتی که با رعایت قوانین و آیین نامه یادشده و مفاد این نامه، پس از اعلام کتبی آن بانک و تأیید به موقع مسؤولان شرکت یادشده وجوه واریزی توسط آن شرکت برای بازپرداخت موضوع اعتبار اسنادی، تکافو نکند، مراتب در پیوست مربوط به لوائح بودجه سال های آینده تقدیمی به دولت برای اقساط معوق لاوصول بانک عامل پیش بینی می شود. بدیهی است، اقدامات مذکور نافی وظایف و مسؤولیت های بانک عامل برای وصول مطالبات یادشده نبوده و با عنایت به اینکه شرکت مذکور مکلف به بازپرداخت به موقع مانده مطالبات بانک است، بانک نیز مکلف است اقدامات قانونی و نظارتی لازم را صحیح و به موقع به عمل آورد.

معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور

^{۱۳۷۲} ۱- وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و شرکت های دولتی در صورتی می توانند برای خدمات و کالاهای وارداتی مورد نیاز خود اقدام به افتتاح اعتبار اسنادی نمایند که معادل کل مبلغ آن و حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی و سایر هزینه های ذی ربط، اعتبار تأمین کرده باشند.

۲- در مورد آن قسمت از کالاهای و خدمات موضوع این ماده که به موجب قراردادهای منعقد شده بهای آن ها باید تدریجاً و یا به طور یکجا در سال های بعد به فروشنده پرداخت شود افتتاح اعتبار اسنادی توسط بانک مرکزی ایران بدون پیش دریافت بهای کالاهای و خدمات مزبور با تعهد وزارت سازمان برنامه و بودجه کشور مشعر بر پیش بینی اعتبار لازم در بودجه سال های مربوط مجاز خواهد بود.

^{۱۳۷۳} به وزارتخانه ها، مؤسسات دولتی و شرکت های دولتی و شرکت های آب و فاضلاب و توزیع برق استانی صرفاً برای اجرای طرح های عمرانی دولتی و گشایش اعتبارات اسنادی ریالی اجازه داده می شود برای اجرای پروژه های طرح های تملک دارایی های سرمایه ای ملی و استانی مندرج در قوانین بودجه سنواتی و سرمایه گذاری از محل منابع داخلی شرکت های دولتی به نفع پیمانکاران داخلی طرف قرارداد نزد شبکه بانکی دولتی و غیردولتی کشور اعتبار اسنادی ریالی افتتاح نمایند.

^{۱۳۷۴} مطابق نامه شماره ۷۷۸۹۳ هـ اب مورخ: ۱۳۹۰/۱۲/۲۷ رئیس مجلس شورای اسلامی و ورود ایراد به آن منتفی است.

۴. تضمین در معاملات دولتی

ضمانت نامه بانکی تأمین تسهیلات مالی ۱۳۷۵

نظر به اینکه * به نشانی به این * اطلاع داده است قصد تأمین منابع مالی مورد نیاز قرارداد * را با * دارد.

این * از در مقابل * برای عهده می گیرد تضمین و تعهد می نماید در صورتی که * به صورت کتبی و قبل از انقضای سررسید این ضمانت نامه به این * اطلاع دهد که

* از اجرای تعهدات ناشی از قرارداد یاد شده تخلف نموده است، تا میزان ریال (هر مبلغی را که * مطالبه کند) به محض دریافت اولین تقاضای کتبی واصله از سوی * بدون آنکه احتیاجی به صدور اظهارنامه یا اقدامی از مجاری قانونی و قضایی باشد، بی درنگ در وجه یا حواله کرد * پردازد.

مدت اعتبار این ضمانت نامه تا آخر وقت اداری روز است و بنا به درخواست کتبی * واصله تا قبل از پایان وقت اداری روز تعیین شده برای مدنی که درخواست شود قابل تمدید می باشد و در صورتی که * نتواند یا نخواهد این ضمانت نامه را تمدید کند و یا * موجب این تمدید را فراهم نسازد و نتواند * را حاضر به تمدید نماید * متعهد است بدون آنکه احتیاجی به مطالبه مجدد باشد، مبلغ این ضمانت را در وجه با حواله کرد * پرداخت کند.

* عنوان تأمین کننده تسهیلات مالی

* عنوان بانک یا مؤسسه اعتباری دارای مجوز

* عنوان قرارداد یا قراردادهای پیمانکاران و مهندسان مشاور ناظر

* عنوان دستگاه اجرایی یا کارفرما

دفتر هیأت دولت

پیوست شماره ۲ آیین نامه انعقاد قرارداد تسهیلات مالی با تأمین کنندگان منابع مالی موضوع ماده ۵۶ قانون الحاق ۱ به شماره: ۵۰۹۱۳/ت/۶۹۴۵۴ هـ مورخ: ۱۳۹۳/۶/۲۰ و اصلاح آن به شماره: ۵۱۴۱۶/ت/۱۰۳۷ هـ تاریخ: ۱۴۰۲/۳/۲۷

ضمانت نامه شرکت در فرایند ارجاع کار

نظر به اینکه [نام متقاضی سرمایه گذاری] با شناسه حقیقی/حقوقی به نشانی مایل است در ارجاع کار تأمین منابع مالی طرح شرکت کند؛ [نام ضامن] [نام متقاضی] را در مقابل [نام دستگاه اجرایی] برابر مبلغ [مبلغ تضمین] ریال/.... ارز (نوع ارز:) تضمین و تعهد می کند که:

چنان چه [نام دستگاه] به [نام ضامن] اطلاع دهد که متقاضی نامبرده در صدر این ضمانت نامه، برنده شده و موضوع ارجاع کار نیز در پایگاه اطلاع رسانی مناقصات یا معاملات (حسب مورد) درج شده است اما مشارالیه از امضای قرارداد یا سپردن تضمین انجام تعهدات خودداری نموده است، مبلغ پیش گفته را به محض دریافت اولین تقاضای کتبی [نام دستگاه اجرایی] بدون احتیاجی به اثبات خودداری متقاضی یا اقامه دلیل یا صدور اظهارنامه یا اقدام از مجاری قانونی یا قضایی باشد، در وجه یا حواله کرد [نام دستگاه اجرایی] بپردازد.

مدت اعتبار این ضمانت نامه [تعداد روزهای اعتبار ضمانت نامه] روز تقویمی است و تا آخر ساعت اداری روز [آخرین روز اعتبار پیشنهادها] معتبر است. این مدت به درخواست کتبی [نام دستگاه اجرایی] برابر [مدت پیش بینی شده در اسناد ارجاع کار] و در صورت عدم پیش بینی در اسناد، برابر همین تعداد روز تقویمی پیش گفته قابل تمدید است و در صورتی که [نام ضامن] نتواند یا نخواهد مدت این ضمانت نامه را تمدید کند یا [نام متقاضی] موجب این تمدید را فراهم نکند و [نام ضامن] را موافق به تمدید نسازد، [نام ضامن] متعهد است بدون اینکه احتیاجی به مطالبه مجدد باشد، مبلغ درج شده در این ضمانت نامه را در وجه یا حواله کرد [نام دستگاه اجرایی] بپردازد. چنان چه [نام دستگاه اجرایی] مبلغ این ضمانت نامه را در مدت مقرر مطالبه نکند، ضمانت نامه در سررسید، خود به خود باطل و از درجه اعتبار ساقط می شود، حتی اگر آزاد نشده باشد.

۱ - آخرین روز اعتبار ضمانت نامه، باید برابر یا پس از تاریخ اعتبار پیشنهادها (اعلام شده در اسناد ارجاع کار و آگهی مندرج در پایگاه اطلاع رسانی مناقصات یا معاملات) باشد.

۲ - در صورت ضبط ضمانت نامه، کارفرما/مناقصه گزار/مزایده گر موظف است موضوع را به اطلاع سازمان برنامه و بودجه کشور برساند.

دفتر هیأت دولت

۴. تضمین در معاملات دولتی

آیین‌نامه اجرایی مؤسسات (صندوق‌های) تضمین موضوع بندهای الف و ب ماده ۹ قانون حداکثر استفاده

شماره: ۲۰۶۳۲۰/ت/۵۹۶۱۴ هـ-تاریخ: ۱۴۰۱/۱۱/۸

هیأت وزیران در جلسه ۱۴۰۱/۱۰/۲۸ به پیشنهاد شماره ۸۰/۲۰۰۱۹۹ مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۲۵ وزارت امور اقتصادی و دارایی و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و در اجرای بندهای (الف) و (ب) ماده (۹) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی - مصوب ۱۳۹۸ - و جزء (۱) بند (ب) تبصره (۱۶) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و به منظور ارایه انواع ابزارهای تضمین مورد نیاز بخش‌های تولیدی و خدماتی کشور، به منظور پوشش خطرپذیری (ریسک) فعالیت‌های اقتصادی و تسهیل دسترسی بنگاه‌های اقتصادی به خصوص بنگاه‌های کوچک و متوسط به منابع مالی لازم از طریق مؤسسات تضمین، تصویب کرد:

ماده ۱ - در این آیین‌نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

۱ - **قانون:** قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی - مصوب ۱۳۹۸.

۲ - **شورا:** شورای راهبری مؤسسات (صندوق‌های) تضمین موضوع ماده (۴) این آیین‌نامه.

۳ - **مؤسسه (صندوق) تضمین:** مؤسسه (صندوق) تضمین غیردولتی موضوع ماده (۹) قانون که با تأیید و تصویب شورا موافقت اصولی، مجوز تأسیس و فعالیت گرفته است.

۴ - **ضمانت‌نامه:** سندی که به موجب آن، مؤسسه (صندوق) تضمین به‌طور غیرقابل برگشت، متعهد می‌شود به محض اعلام و مطالبه هر میزان از وجه مندرج در آن توسط ذی‌نفع، با رعایت این آیین‌نامه، وجه مطالبه شده را به ذی‌نفع پرداخت نماید.

۵ - **ابزار تضمین:** ضمانت‌نامه صادره مورد نیاز بخش تولیدی و خدماتی کشور اعم از ضمانت‌نامه‌های تعهد پرداخت، شرکت در مناقصه یا مزایده، پیش پرداخت، حسن انجام تعهدات، حسن انجام کار و استرداد کسور وجه‌الضمان، ضمانت‌نامه گمرکی و سایر ضمانت‌نامه‌های تعهدات قراردادی (داخلی و خارجی) و حسب نیاز سایر ابزارهای تضمین مورد نیاز بخش‌های تولیدی و خدماتی.

۶- دبیرخانه: دبیرخانه شورای راهبری مؤسسات (صندوق‌های) تضمین موضوع ماده (۸) این آیین‌نامه.

۷- سامانه: سامانه ثبت، پیگیری و استعلام اطلاعات کلیه ضمانت‌نامه‌های صادره از سوی مؤسسات (صندوق‌های) تضمین، موضوع ماده (۱۵) این آیین‌نامه.

۸- ضمانت‌خواه: کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که تعهداتی را به موجب روابط پایه در قبال ذی‌نفع برعهده دارند و برای تضمین ایفای آن تعهدات، از مؤسسه (صندوق) تضمین تقاضای صدور ضمانت‌نامه می‌نمایند.

۹- ذی‌نفع: شخص حقیقی و حقوقی که ضمانت‌نامه به نفع وی صادر می‌شود.

۱۰- رابطه پایه: قرارداد، شرایط مناقصه/مزایده یا هر رابطه حقوقی دیگری بین ضمانت‌خواه و ذی‌نفع که ضمانت‌نامه بر اساس آن صادر شده است.

۱۱- ضمانت‌نامه شرکت در مناقصه/مزایده: ضمانت‌نامه‌ای که به منظور ضمانت اجرای پیشنهادات ضمانت‌خواه در مناقصه یا مزایده صادر می‌شود.

۱۲- ضمانت‌نامه حسن انجام تعهد: ضمانت‌نامه‌ای که به منظور موظف نمودن ضمانت‌خواه به اجرای دقیق، صحیح و به موقع تعهدات مندرج در رابطه پایه در مقابل ذی‌نفع در انجام موضوع رابطه پایه صادر می‌شود.

۱۳- ضمانت‌نامه پیش پرداخت: ضمانت‌نامه‌ای که به منظور حصول اطمینان ذی‌نفع از این امر که وجوه پیش پرداختی به ضمانت‌خواه به مصرف دیگری غیر از انجام تعهدات مندرج در رابطه پایه نمی‌رسد، صادر می‌گردد.

۱۴- ضمانت‌نامه استرداد کسور وجه‌الضمان (حسن انجام کار): ضمانت‌نامه‌ای که به منظور حصول اطمینان ذی‌نفع از صحت کار انجام شده توسط ضمانت‌خواه، پس از تحویل قطعی موضوع رابطه پایه صادر می‌گردد.

۱۵- ضمانت‌نامه تعهد پرداخت: ضمانت‌نامه‌ای که به منظور قبول پرداخت دیون ضمانت‌خواه به ذی‌نفع در سررسید معین و مطابق با مفاد رابطه پایه، صادر می‌گردد.

۴. تضمین در معاملات دولتی

۱۶- ضمانت نامه گمرکی: ضمانت نامه ای که به منظور تضمین تعویق یا تقسیط پرداخت حقوق ورودی صادر می شود.

۱۷- مؤسسه (صندوق) تضمین عمومی: مؤسسه (صندوق) تضمینی که فعالیت آن مقید نشده است.

۱۸- مؤسسه (صندوق) تضمین تخصصی: مؤسسه (صندوق) تضمینی که فعالیت آن مقید به یک یا چند رشته فعالیت تولیدی یا خدماتی شده است.

۱۹- مؤسسه (صندوق) تضمین منطقه ای: مؤسسه (صندوق) تضمینی که فعالیت آن مقید به یک یا چند استان و شهرهای آن شده است و عمده فعالیت های آن در همان استان (ها) متمرکز شده است.

۲۰- مؤسسه (صندوق) تضمین متقابل: مؤسسه (صندوق) تضمینی که توسط تشکلهای حرفه ای، اتحادیه ها و یا اعضای یک صنف جهت مشارکت متقابل اعضا در خطرپذیری (ریسک) صدور ضمانت نامه برای یکدیگر، تشکیل شده است.

ماده ۲ - موضوع فعالیت مؤسسات (صندوق های) تضمین عبارت است از:

۱ - ارایه انواع ابزارهای تضمین مورد نیاز بخش تولیدی و خدماتی کشور به صورت مستقیم یا اتکایی به شرح مندرج در این آیین نامه.

۲ - ارایه سایر خدمات در حوزه تضمین در چهارچوب اساسنامه.

ماده ۳ - مؤسسات (صندوق های) تضمین، دارای شخصیت حقوقی

غیردولتی و استقلال مالی و اداری هستند و با رعایت قوانین و مقررات عمومی کشور ذیل قانون تجارت فعالیت می کنند.

تبصره ۱ - مؤسسات (صندوق های) تضمین عمومی، تخصصی و منطقه ای در قالب شرکت های سهامی خاص یا عام ایجاد شده و مؤسسات (صندوق های) تضمین متقابل در قالب شرکت های تعاونی تأسیس خواهند شد. ضوابط اختصاصی تأسیس و اداره هر یک از انواع مؤسسات (صندوق های) تضمین با رعایت قوانین و مفاد این آیین نامه توسط شورا تصویب خواهد شد.

تبصره ۲ - سایر مؤسسات و صندوق های غیردولتی فعال در حوزه تضمین، می توانند با اخذ مجوز از شورا، به عنوان مؤسسات (صندوق های) تضمین، با رعایت قوانین و مفاد این آیین نامه و سایر ضوابط اجرایی مرتبط فعالیت کنند.

ماده ۴ - به منظور اعطاء و لغو مجوز، هدایت و نظارت بر فعالیت‌های

مؤسسات (صندوق‌های) تضمین در چهارچوب قوانین، شورای راهبری

مؤسسات (صندوق‌های) تضمین به شرح زیر تشکیل می‌شود:

۱ - قائم مقام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (رییس شورا).

۲ - معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی.

۳ - معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت.

۴ - معاون وزیر ارتباطات و فن‌آوری اطلاعات.

۵ - معاون رییس سازمان برنامه و بودجه کشور.

۶ - معاون معاونت علمی، فن‌آوری و اقتصاد دانش بنیان رییس‌جمهور.

۷ - معاون رییس سازمان بورس و اوراق بهادار.

۸ - معاون رییس کل بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

۹ - دبیر شورا.

تبصره ۱ - نحوه اداره جلسات شورا به تصویب شورا می‌رسد.

تبصره ۲ - شورا مکلف است هر ماه حداقل یک جلسه تشکیل و در

خصوص درخواست‌های واصله ظرف یک ماه نسبت به موافقت یا عدم

موافقت اعلام نظر نماید.

ماده ۵ - وظایف شورا عبارت است از:

۱ - صدور موافقت اصولی تأسیس، مجوز تأسیس و فعالیت مؤسسات

(صندوق‌های) تضمین.

۲ - تأیید صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل مؤسسات

(صندوق‌های) تضمین.

۳ - تأیید ضوابط ناظر بر تمدید، تعلیق یا ابطال مجوز مؤسسات

(صندوق‌های) تضمین تهیه شده توسط دبیرخانه.

۴ - حمایت از ایجاد مؤسسات (صندوق‌های) تضمین در سراسر کشور و

در حوزه‌های تخصصی مختلف.

۵ - هدایت و راهبری مؤسسات (صندوق‌های) تضمین به منظور ارایه انواع

ابزارهای تضمین مورد نیاز بخش تولیدی و خدماتی کشور.

۶ - تهیه و انتشار گزارش‌های دوره‌ای از وضعیت و کیفیت ارایه خدمات.

۷ - شناسایی چالش‌های حقوقی مؤسسات (صندوق‌های) تضمین و ارایه

پیشنهاد اصلاح قوانین در این حوزه به مراجع ذی صلاح قانونی.

۸ - تسهیل همکاری فیما بین مؤسسات (صندوق‌های) تضمین اعم از

صدور ضمانت‌نامه‌های مشارکتی (کنسرسیومی).

۴. تضمین در معاملات دولتی

۹ - تعیین کارمزد صدور ضمانت‌نامه بر اساس نوع ضمانت‌نامه.
تبصره - شورا می‌تواند برخی از وظایف اجرایی خود را به دبیرخانه تفویض نماید.

ماده ۶ - نظارت بر مؤسسات (صندوق‌های) تضمین توسط شورا در چهارچوب قانون و این آیین‌نامه از طریق شیوه‌های زیر انجام می‌پذیرد:
۱ - تعیین موارد لازم‌الرعايه در تهیه اساسنامه مؤسسه (صندوق) تضمین و تأیید اساسنامه مؤسسات (صندوق‌های) تضمین یا تدوین اساسنامه نمونه.

۲ - تأیید صورتجلسات ثبتي مؤسسات (صندوق‌های) تضمین قبل از ارسال به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور.

۳ - تدوین و تصویب دستورالعمل‌ها، ضوابط و شیوه‌نامه‌های مرتبط با این آیین‌نامه.

۴ - تصویب انواع ضمانت‌نامه‌های قابل ارایه توسط مؤسسات (صندوق‌های) تضمین.

۵ - تصویب ضوابط نظارتی برای مؤسسات (صندوق‌های) تضمین.

۶ - تصویب دستورالعمل راه‌اندازی سامانه.

۷ - تعیین انواع نسبت‌های نظارتی اعم از نسبت تعهدات به سرمایه، نسبت دارایی‌های نقد و نظارت بر اجرای آنها، تعیین شاخص‌های رتبه‌بندی مؤسسات (صندوق‌های) تضمین و انجام رتبه‌بندی سالیانه.

۸ - (اصلاحی ۱۴۰۲)^{۱۳۷۷} برخورد با مؤسسات (صندوق‌های) تضمین متخلف و اعمال تنبیهات متناسب با تخلفات، شامل سلب صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل، لغو مجوز تأسیس یا تبدیل مؤسسه (صندوق) تضمین و سایر مواردی که توسط شورا تعیین می‌گردد.^{۱۳۷۸}

۹ - تدوین و ابلاغ دستورالعمل شرایط احراز صلاحیت حرفه‌ای و سلب صلاحیت حرفه‌ای اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل.

^{۱۳۷۷} به موجب نامه شماره ۲۰۶۳/هـ ب مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۴ رییس مجلس: «از آنجا که اعمال تنبیه توسط نهادهای دولتی و اقسام تنبیهات نیازمند حکم قانونی است، بند «۸» ماده (۶) مصوبه مبنی بر اینکه شورای رهبری سایر موارد تنبیهات را مشخص می‌کند، از حیث خروج از صلاحیت قانونی دولت، مغایر قانون است. تبصره ماده مذکور نیز به تبع ایراد مذکور، مغایر قانون است.»

^{۱۳۷۸} حذف به موجب بند ۱ مصوبه شماره: ۲۳۹۵۳/ت/۱۱۹۷-هـ.تاریخ: ۱۴۰۲/۲/۱۷

۱ - در بند (۸) عبارت "و سایر مواردی که توسط شورا تعیین می‌گردد" حذف می‌شود.

تبصره - (حذف ۱۴۰۲) ۱۳۷۱

ماده ۷ - نماینده بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به منظور حفظ منافع ملی در چهارچوب سیاست‌های کلی نظام و با رعایت قوانین و مقررات مربوط مکلف به حضور و عضویت در مجامع و اتحادیه‌های منطقه‌ای و بین‌المللی ذی‌ربط می‌باشد.

ماده ۸ - دبیرخانه شورا در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مستقر است و دبیر شورا توسط رئیس شورا منصوب می‌شود.

تبصره - دبیرخانه برای تهیه گزارش‌های ارزیابی عملکرد سالانه و دوره‌ای مؤسسات (صندوق‌های) تضمین، می‌تواند به صورت ادواری و یا در مواقع لزوم، مدارک و هرگونه مستندات مؤسسه (صندوق) تضمین و هرگونه اماکن متعلق به مؤسسه (صندوق) تضمین یا تحت اختیار یا نظارت (کنترل) وی را مورد بازرسی قرار دهد و ارایه اطلاعات، مدارک و گزارش‌هایی را از مؤسسه (صندوق) تضمین درخواست نماید.

ماده ۹ - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است ثبت تأسیس و تغییرات مؤسسات (صندوق‌های) تضمین موضوع این آیین‌نامه را منوط به دریافت مجوز از شورا نماید.

تبصره - شورا (دبیرخانه) موظف است در چهارچوب قوانین، زیر ساخت‌های لازم جهت تبادل الکترونیکی مجوزها و ضوابط ناظر به نام‌گذاری و مجوز ثبت صندوق‌های مذکور را با همکاری سازمان تدوین و ابلاغ نماید.

ماده ۱۰ - شورا موظف است ظرف شش ماه پس از تشکیل، دستورالعمل‌های ناظر بر تعیین حدود نظارتی را متناسب با انواع مؤسسات (صندوق‌های) تضمین، میزان سرمایه و سابقه فعالیت آن‌ها تهیه و ابلاغ نماید. مؤسسه (صندوق) تضمین پس از اخذ مجوز فعالیت در چهارچوب دستورالعمل‌های مصوب شورا، مجاز به فعالیت در حوزه صدور انواع ضمانت‌نامه می‌باشد.

تبصره - سایر انواع ضمانت‌نامه‌ها، مشروط بر این است که حداقل یک ماه کاری قبل از صدور اولین ضمانت‌نامه، مؤسسه (صندوق) تضمین موضوع را به اطلاع شورا رسانده باشد و شورا با صدور آن مخالفت ننموده باشد.

حذف به موجب بند ۲ مصوبه شماره: ۲۳۹۵۳/ت/۱۱۹۷هـ.تاریخ: ۱۴۰۲/۲/۱۷

۲ - تبصره ماده یاد شده حذف می‌شود.

متن قبلی: «نحوه و تعیین مصادیق برخورد با مؤسسات (صندوق‌های) تضمین متخلف و اعمال تنبیهات، به موجب دستورالعملی خواهد بود که ظرف چهار ماه پس از تشکیل شورا به تصویب شورا می‌رسد.»

۴. تضمین در معاملات دولتی

ماده ۱۱ - مؤسسه (صندوق) تضمین، ضمانت‌نامه را در قالب قرارداد موضوع ماده ۱۰ قانون مدنی^{۱۳۸۰} صادر می‌نماید. تعهدات ناشی از صدور ضمانت‌نامه از رابطه پایه و سایر روابط و قراردادهای مربوط مستقل بوده و اختلافات میان ضمانت‌خواه و ذی‌نفع و یا ایرادات و ادعاهای مربوط به آنها، در تعهد مؤسسه (صندوق) تضمین به پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذی‌نفع، مؤثر نخواهد بود.

ماده ۱۲ - انتقال ضمانت‌نامه‌های قابل انتقال به غیر و تنزیل آن توسط مؤسسه (صندوق) تضمین صادرکننده ضمانت‌نامه، منوط به ثبت همزمان رویداد در سامانه موضوع ماده (۱۵) این آیین‌نامه بلامانع است. شورا مجاز است محدودیت لازم را در این خصوص در سامانه مربوط پیش‌بینی نماید.

تبصره - در صورتی که مطالبات قراردادی از طریق کارگزاری (فاکتورینگ) در چهارچوب ماده (۸) قانون و آیین‌نامه اجرایی آن موضوع تصویب‌نامه شماره ۸۳۸۰۶/ت/۵۷۷۴۹-هـ مورخ ۱۳۹۹/۷/۲۲ واگذار شود، انتقال تضامین ارایه شده به انتقال‌دهنده، صرفاً به پذیرنده مطالبات قراردادی و در چهارچوب آیین‌نامه اجرایی یادشده بلامانع است.

ماده ۱۳ - مؤسسه (صندوق) تضمین مکلف است قبل از صدور ضمانت‌نامه، امتیاز اعتباری وضعیت بدهی جاری و غیرجاری و چک برگشتی ضمانت‌خواه را از سامانه یکپارچه اطلاعاتی مشتریان بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران استعلام نماید. در خصوص اشخاص حقوقی، استعلام یادشده علاوه بر شخص حقوقی، شامل صاحبان امضای مجاز و اعضای هیأت مدیره آن اشخاص نیز می‌گردد.

ماده ۱۴ - نوع و میزان وثایق بابت صدور انواع ضمانت‌نامه، بر اساس ضوابطی تعیین خواهد شد که هیأت مدیره مؤسسه (صندوق) تضمین تعیین و ابلاغ می‌نماید. هیأت مدیره مؤسسه (صندوق) تضمین موظف است وثایق موضوع این ماده را به نحوی تعیین نماید تا در صورت عدم ایفای تعهدات از سوی ضمانت‌خواه، حقوق مؤسسه (صندوق) تضمین در حداقل زمان و با کمترین هزینه، استیفا شود.

ماده ۱۵ - به منظور رصد و نظارت (کنترل) کلیه اطلاعات مربوط به ضمانت‌نامه‌های صادره توسط مؤسسات (صندوق‌های) تضمین، بانک

^{۱۳۸۰} ماده ۱۰ قانون مدنی - قراردادهای خصوصی نسبت به کسانی که آن را منعقد نموده‌اند در صورتی که مخالف صریح قانون نباشد نافذ است

مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است سامانه‌ای را با قابلیت‌های زیر ایجاد و راه‌اندازی نماید:

- ۱ - ثبت کلیه ضمانت‌نامه‌ها در سامانه.
 - ۲ - بررسی اطلاعات مالی ضمانت‌خواه و سایر اطلاعات مالی ضمانت‌خواه و سایر اطلاعات از وضعیت مالی کلیه متقاضیان ضمانت‌نامه.
 - ۳ - قابلیت استعلام وضعیت ضمانت‌نامه‌های ثبت شده.
- تبصره -** مؤسسات (صندوق‌های) تضمین موظف به همکاری کامل با دبیرخانه در راستای اجرای این سامانه هستند.

ماده ۱۶ - به منظور نظارت (کنترل) مطالبات غیرجاری مؤسسات (صندوق‌های) تضمین، دبیرخانه شورا موظف است ترتیباتی اتخاذ نماید تا پس از ثبت اطلاعات پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذی‌نفع و پیش از تسویه بدهی توسط ضمانت‌خواه بدهکار، از صدور ضمانت‌نامه جدید برای فرد بدهکار جلوگیری شود.

تبصره - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است این اطلاعات را در سامانه یکپارچه اطلاعاتی مشتریان^{۱۳۸۱} ثبت نموده و به اطلاع بانک‌ها و سایر مؤسسات (صندوق‌های) اعتباری برساند.

ماده ۱۷ - مؤسسه (صندوق) تضمین موظف است گزارش‌های لازم از نحوه سرمایه‌گذاری و مدیریت خطرپذیری (ریسک) نقدینگی، اطلاعات مربوط به صورت‌های مالی و همچنین گزارش عملکرد هیأت مدیره و رویدادهای با اهمیت طی دوره مالی را در مقاطع زمانی سالانه برای دبیرخانه ارسال نماید.

تبصره - به منظور پایداری وضعیت اقتصادی و مالی مؤسسات (صندوق‌های) تضمین و ایجاد ثبات در بازارهای مالی، شورا در چهارچوب قوانین، شیوه‌نامه سرمایه‌گذاری مؤسسات (صندوق‌های) تضمین و مدیریت خطرپذیر (ریسک) نقدینگی را تدوین و ابلاغ می‌نماید. مؤسسات (صندوق‌های) تضمین موظفند نسبت به تهیه گزارش سرمایه‌گذاری‌های فوق هر سه ماه یکبار اقدام نمایند.

ماده ۱۸ - مؤسسه (صندوق) تضمین موظف است بازرس قانونی و حسابرس خود را از بین مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران که در فهرست حسابرسان معتمد و مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار حسب مورد وجود دارد، انتخاب کند و قرارداد خود را به گونه‌ای تنظیم نماید

۴. تضمین در معاملات دولتی

که بازرس یا حسابرس، با رعایت این آیین نامه و شیوه نامه های مرتبط، مقررات داخلی مؤسسه (صندوق) تضمین، ثبت صحیح حساب های مشتری را بررسی و در مورد آن ها در گزارش سالیانه خود اظهار نظر نماید. هزینه این رسیدگی بر عهده مؤسسه (صندوق) تضمین است و در قرارداد مربوط پیش بینی می شود.

ماده ۱۹ - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می تواند در چهارچوب ضوابط مصوب شورا نسبت به سلب صلاحیت حرفه ای اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل و سایر اقدامات انضباطی و نظارتی مقتضی در مورد مؤسسه (صندوق) که از قوانین و مقررات مربوط و همچنین مفاد اساسنامه مصوب تخطی نموده اند، اقدام نماید.

ماده ۲۰ - ضمانت نامه های صادره توسط مؤسسات (صندوق های) تضمین در زمره سایر ضمانت نامه های مجاز دستگاه های موضوع ماده (۲) قانون بوده و کارفرمایان مجازند به عنوان جایگزین ضمانت نامه بانکی، نسبت به قبول آن اقدام کنند. سازمان برنامه و بودجه کشور موظف است این موضوع را در شرایط عمومی پیمان درج نماید.

ماده ۲۱ - ضمانت های مؤسسات (صندوق های) تضمین به عنوان بند (د)، به ماده (۴) آیین نامه تضمین معاملات دولتی موضوع تصویب نامه شماره ۱۳۳۴۰۲/ت/۵۰۶۵۹-هـ مورخ ۱۴۰۱/۹/۲۲ اضافه می شود و این ضمانت نامه ها مشمول احکام مواد (۵)، (۶)، (۷) و (۸) آیین نامه مذکور خواهند بود.

ماده ۲۲ - بانک ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی دارای مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجازند تضمین مؤسسات (صندوق های) تضمین را متناسب با وضعیت اعتباری مؤسسات (صندوق های) مزبور بپذیرند.

ماده ۲۳ - سازمان بورس و اوراق بهادار مجاز است تضمین مؤسسات (صندوق های) تضمین را متناسب با وضعیت اعتباری مؤسسات (صندوق های) مزبور، به عنوان رکن ضامن در انتشار اوراق و یا در تأسیس نهادهای مالی بپذیرد.

ماده ۲۴ - بانک ها، مؤسسات اعتباری غیربانکی و مؤسسات بیمه مجازند حسب مورد نسبت به تضمین مجدد سبد ضمانت صندوق های تضمین یا بیمه آن ها اقدام نمایند.

ماده ۲۵ - دستگاه های اجرایی، شرکت های دولتی، صندوق های ضمانت دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی در سطح ملی یا استانی مجازند با

رعایت قوانین و مقررات مربوط، بودجه‌های حمایتی خود را در قالب‌های مختلف اعم از کمک، کارگزاری منابع یا وجوه اداره شده، اختصاص خط اعتباری، تسهیلات ارزان قیمت و مشارکت در خطرپذیری (ریسک) صدور ضمانت‌نامه، در اختیار مؤسسات (صندوق‌های) تضمین قرار دهند.

محمد مخبر - معاون اول رییس‌جمهور

آیین‌نامه الزام به قبول مطالبات قطعی شده به عنوان تضمین

موضوع بند د الحاقی به ماده ۹ قانون حداکثر

شماره: ۱۳۳۱۶۶/ت/۶۰۲۵۳ هـ - تاریخ: ۲۷/۰۷/۱۴۰۱

هیأت وزیران در جلسه ۱۴۰۱/۷/۲۰ به پیشنهاد شماره ۸۰/۱۰۰۷۸۱ مورخ ۱۴۰۱/۵/۲۶ وزارت امور اقتصادی و دارایی و به استناد بند (د) الحاقی به ماده (۹) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی موضوع بند (پ) ماده (۴) قانون جهش تولید دانش‌بنیان - مصوب ۱۴۰۱ - آیین‌نامه اجرایی بند یادشده را به شرح زیر تصویب کرد:

ماده ۱ - در این آیین‌نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

۱ - **شرکت متقاضی:** شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان موضوع قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات - مصوب ۱۳۸۹ - و اصلاحات بعدی آن و واحدهای فن‌آور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علم و فن‌آوری.

۲ - **دستگاه کارفرما:** دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و نیروهای مسلح و مجموعه‌های زیر نظر مقام معظم رهبری با اذن ایشان، طرف قرارداد با شرکت متقاضی.

۳ - **آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی:** آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۲۳۴۰۲/ت/۵۰۶۵۹ هـ - مورخ ۱۳۹۴/۹/۲۲ و اصلاحات بعدی آن.

۴ - **مطالبات قطعی شده:** مطالبات قطعی شده شرکت متقاضی از دستگاه کارفرما که با رعایت قوانین و مقررات مربوط، به تأیید ذی‌حساب/مدیر مالی (در دستگاه کارفرمای فاقد ذی‌حساب) و رییس دستگاه کارفرما رسیده باشد.

۵ - **دستگاه پذیرنده:** دستگاه کارفرمایی که در قالب قراردادهای مربوط به فرایند مربوط به ارجاع کار، انجام تعهدات، پیش پرداخت و حسن انجام کار مطالبات قطعی شده شرکت‌های متقاضی را به عنوان تضمین معتبر می‌پذیرد.

ماده ۲ - دستگاه‌های پذیرنده مکلفند در صورت درخواست شرکت‌های متقاضی، مطالبات قطعی شده آن‌ها را که مربوط به قراردادهای خود یا دستگاه‌های

۴. تضمین در معاملات دولتی

کارفرمایی دیگر است، به عنوان تضمین معتبر در قراردادهای خود، موضوع مواد (۵) تا (۹) آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی پذیرند.

تبصره ۱ - دستگاه‌های کارفرما موظفند ضمن تکمیل کاربرگ پیوست که تأییدشده به مهر دفتر هیأت دولت است، به همان میزان مطالبات قطعی شده شرکت متقاضی که به عنوان تضمین معتبر مورد استفاده قرار گرفته است، مطالبات آن شرکت را در قرارداد خود، تا زمان انجام تعهدات مسدود نمایند.

تبصره ۲ - در صورتی که میزان مطالبات قطعی شده شرکت متقاضی از مبلغ تضامین معتبر مورد نظر کمتر باشد، لازم است متقاضی صرفاً معادل کسری مطالبات، ضمانت‌نامه معتبر ارائه نماید.

ماده ۳ - به منظور تأیید مطالبات قطعی شده، دستگاه کارفرما مکلف است پس از تکمیل کاربرگ پیوست، تا میزان مطالبات قطعی شده شرکت متقاضی را حسب درخواست، به دستگاه پذیرنده تا هفت روز کاری اعلام نماید.

تبصره - مسؤولیت حسن اجرای این ماده بر عهده بالاترین مقام دستگاه اجرایی است.

ماده ۴ - تضمین شرکت در فرایند ارجاع کار مطابق قوانین و مقررات با اعلام دستگاه پذیرنده و سایر تضامین پس از ایفای تعهدات قرارداد با اعلام دستگاه پذیرنده، دستگاه کارفرما موظف است نسبت به رفع مسدودی مطالبات قطعی شده شرکت متقاضی اقدام نماید.

ماده ۵ - در صورتی که شرکت متقاضی درخواست جابه‌جایی نوع تضمین را داشته باشد، این موضوع در چهارچوب تضمین‌های مورد قبول موضوع مواد (۵) تا (۹) آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی قابل انجام بوده و با جایگزینی تضمین جدید، دستگاه کارفرما مکلف است نسبت به رفع مسدودی مطالبات قطعی شده شرکت متقاضی اقدام نماید.

ماده ۶ - در صورت نیاز به ضبط تضامین توسط دستگاه پذیرنده، مطابق با ماده (۱۰) آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی اقدام خواهد شد.

ماده ۷ - به جز تضامین موضوع این آیین‌نامه، در سایر موارد، احکام موضوع آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی به قوت خود باقی است.

محمد مخبر - معاون اول رییس‌جمهور

تأیید مطالبات قطعی شده به جای تضمین معتبر (کاربرگ پیوست)

شرکت متقاضی (شرکت/مؤسسه دانش بنیان/واحد فناور مستقر در مراکز رشد و پارک‌های علمی) با شناسه ملی به نشانی کدپستی می‌پذیرد که مبلغ تأیید شده زیر به عنوان ضمانت‌نامه موضوع قرارداد که موضوع ارجاع کار آن در پایگاه اطلاع‌رسانی مناقصات/معاملات درج شده، نزد دستگاه پذیرنده از مطالبات قطعی تأیید شده وی از **دستگاه کارفرما** کسر و منظور گردد، نحوه ضبط و استرداد مطابق ضوابط آیین‌نامه تضمین معاملات و شرایط قراردادی است.

* مشخصات متقاضی:

نام و نام خانوادگی، مهر و امضا/امضاهای اسناد تعهدآور

* مشخصات دستگاه کارفرما:

موضوع قرارداد مرتبط با معاملات:

شماره طرح/پروژه مرتبط با موضوع مطالبات:

شماره و تاریخ قرارداد مرتبط با موضوع مطالبات:

* مبلغ بدهی به شرکت متقاضی:

تاریخ تسویه بدهی به شرکت متقاضی با قرارداد:

مانده قابل پرداخت قبل از کسور:

مانده پرداخت پس از کسور پیش‌پرداخت و علی‌الحساب و ... به حروف:

مانده پرداخت پس از کسور پیش‌پرداخت و علی‌الحساب و ... به عدد:

امضا و تأیید رئیس دستگاه کارفرما:

امضا و تأیید ذی‌حساب/مدیر مالی:

این کاربرگ در دو نسخه تهیه شده یک نسخه در ذی‌حسابی و یک نسخه در مجری طرح، ضمیمه اسناد مربوط گردد. در صورت ضبط ضمانت‌نامه موضوع به اطلاع دستگاه کارفرما خواهد رسید.

دفتر هیأت دولت

۴. تضمین در معاملات دولتی

دستور العمل ضوابط استفاده از مطالبات قطعی تأیید شده

موضوع تبصره بند ث ماده ۴ آیین نامه تضمین معاملات دولتی

شماره: ۱۴۰۲/۷۰۳۴۳۸ تاریخ: ۱۴۰۲/۱۲/۱۵

به استناد تبصره بند «ث» اصلاحی ماده (۴) آیین نامه تضمین معاملات دولتی، موضوع تصویب نامه شماره ۵۷۲۱۲/ت/۶۱۲۹۰ هـ مورخ ۱۴۰۲/۰۴/۰۴ هیأت وزیران، ضوابط مربوط به استفاده از مطالبات قطعی تأیید شده قراردادها از سوی دستگاه های اجرایی به عنوان یکی از ضمانت نامه های مقرر در آیین نامه تضمین معاملات دولتی، به شرح زیر ابلاغ می گردد.

۱- استفاده از گواهی خالص مطالبات قطعی تأیید شده قراردادهای کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی از سوی دستگاه های اجرایی و ذی حسابان مربوط برای همه دستگاه های اجرایی مطابق کاربرگ پیوست آیین نامه تضمین معاملات دولتی، موضوع تصویب نامه شماره ۱۲۳۴۰۲/ت/۵۰۶۵۹ هـ مورخ ۱۳۹۴/۰۹/۲۲ هیأت وزیران، تأیید شده به مهر هیأت دولت مطابق جدول زیر می باشد.

ردیف	کارکرد ضمانت نامه	میزان ضمانت نامه
۱	پیش پرداخت موضوع بند «پ» ماده (۵) آیین نامه تضمین معاملات دولتی	٪ ۱۰۰
۲	استرداد سپرده حسن اجرای کار موضوع تبصره (۲) بند «پ» ماده (۵) آیین نامه تضمین معاملات دولتی	حداکثر ٪ ۵۰
۳	پیش پرداخت موضوع بند «پ» ماده (۶) آیین نامه تضمین معاملات دولتی	٪ ۱۰۰
۴	استرداد سپرده حسن اجرای کار موضوع بند «ت» ماده (۶) آیین نامه تضمین معاملات دولتی	حداکثر ٪ ۵۰
۵	انجام تعهدات، پیش پرداخت و استرداد حسن اجرای کار در قراردادهای موضوع ماده (۷) آیین نامه تضمین معاملات دولتی	٪ ۱۰۰
۶	انجام تعهدات قراردادهای موضوع مواد (۵) و (۶) آیین نامه تضمین معاملات دولتی	٪ ۱۰۰

۲- برای پذیرش گواهی خالص مطالبات قطعی تأیید شده به عنوان ضمانت نامه، پس از درخواست متقاضی از دستگاه اجرایی صادرکننده، لازم است کاربرگ پیوست آیین نامه تضمین معاملات دولتی (کاربرگ شماره پنج) در دو نسخه تکمیل گردد. نسخه اول مستقیماً به دستگاه اجرایی که گواهی مطالبات را به عنوان ضمانت نامه می پذیرد، توسط دستگاه اجرایی صادرکننده ارسال شود. نسخه دوم به عنوان سند

- مطالبات در ذی حسابی دستگاه صادرکننده و نسخه دوم مکرر نزد مجری طرح دستگاه اجرایی دستگاه صادرکننده ثبت و الصاق شود.
- ۳- نسخه اول تکمیل شده در ذی حسابی یا امور مالی دستگاه پذیرنده نگهداری و در دفاتر و حسابها لحاظ گردد.
- ۴- چنانچه دستگاه اجرایی صادرکننده گواهی خالص مطالبات در چارچوب اعتبار و تخصیص دریافتی مکلف به پرداخت مطالبات قطعی شده خود باشد، می تواند نسبت به پرداخت مطالبات به حساب دریافت وجوه سپرده تحت عنوان سپرده مطالبات به جای ضمانت نامه اقدام و موارد به دستگاه پذیرنده گواهی خالص مطالبات اعلام شود.
- ۵- متقاضی برای آزادسازی و یا دریافت مبلغ مطالبات مربوط به سند مطالبات که به عنوان ضمانت نامه سپرده شده، لازم است ضمانت نامه قابل قبول دیگری مطابق ضوابط مربوط به آیین نامه تضمین معاملات دولت (و اصلاحات و الحاقات بعدی) به دستگاه پذیرنده تسلیم نماید. پس از درخواست متقاضی، نسخه اول کاربرگ گواهی خالص مطالبات قطعی تأیید شده از سوی دستگاه اجرایی پذیرنده به دستگاه اجرایی صادرکننده (که مطالبات متعلق به آن دستگاه می باشد) استرداد شود.
- ۶- دستگاه صادرکننده، مبلغ مطالبات مربوط به سند مطالبات را پس از اعاده نسخه اول متضمن تأیید دستگاه پذیرنده، پرداخت خواهد کرد.
- ۷- هنگام کاهش و یا استهلاك تضمین پیش پرداخت مطابق ضوابط مقرر، گواهی مطالبات متناظر نیز به تناسب کاهش داده شود.
- ۸- هنگام آزادسازی و یا پرداخت مطالبات مزبور هیچ گونه مبلغ اضافی بابت خسارت تأخیر در پرداخت، و یا منظور داشتن تمدید مجاز بابت تأخیر در پرداخت، در مدت زمانی که گواهی خالص مطالبات قطعی تأیید شده به عنوان ضمانت نامه سپرده شده است، به متقاضی تعلق نمی گیرد.
- ۹- در صورت تأمین اعتبار مطالبات از محل اسناد خزانه اسلامی، حفظ قدرت خرید صرفاً به بازه زمانی که مطالبات به عنوان تضمین در دفاتر ثبت نشده تعلق می گیرد.
- داود منظور - رییس سازمان برنامه و بودجه کشور**